Jurnalul unui invalid,

CAPITOLUL IX.

Starea societății în Italia—Sistemul Cavaliere Servente—Limba italiană—Bologna—Joumey la Veneția—Sfântul Marcu—Căderea Veneției—Gondole—Rialto—Călătorie la Müan—Verona—Napoleon Buonaparte—Dominia austriacă — Câmpia Lombardiei.

16 mai 1818. După șase zile de călătorie continuă, un scurt sezon de odihnă se bucură de o vicisitudine agreabilă. Permiteți-mi să folosesc o parte din ea pentru a înregistra impresiile mele despre starea morală și politică a țării în care m-am bucurat.

Nemulțumirea poporului, în special în statele papale și Ñeapolitan, este zgomotoasă și deschisă; căci, deși libertatea presei este necunoscută, ei se complace în cea mai deplină libertate de exprimare pentru a cerceta comportamentul conducătorilor lor. Există într-adevăr un motiv amplu de nemulțumire;

oamenii par în fiecare zi mai nerăbdători față de opresiunile civile și ecleziastice la care sunt supuși; — și o revoluție este subiectul comun de conversație. Dacă ar exista vreo speranță rațională ca o revoluție să aducă îmbunătățiri, ar fi dificil să nu dorești o revoluție în Italia.

O revoluție, totuși, pentru a fi productivă în beneficii, ar trebui să fie efectuată prin funcționarea liniștită a opiniei publice; adică a părții virtuoase și bine informate a publicului; — și aceasta ar fi, nu revoluție, ci reformă — cel mai bun mod de a preveni o revoluție, în sensul modern al acestui termen. Dar unde să căutăm, în Italia, elementele unei asemenea reforme? Pot exista puține speranțe în ameliorarea sa politică până când nu va avea loc o îmbunătățire a stării sale morale. Cum se poate aștepta ceva mare sau bun de la un popor în care starea societății este atât de depravată încât să tolereze sistemul cavaliere servente? — un sistem care sancționează manifestarea publică a infidelității aparente, dacă nu reale, față de cei mai importanți și religioși. angajarea vieții domestice. Și totuși, constituită așa cum societatea este în Italia, acest sistem ar trebui poate să stârnească o mare surpriză. Căci căsătoria este, în cea mai mare parte, un simplu aranjament de comoditate; și

petrecerile se întâlnesc adesea pentru prima dată la poalele altarului. Un italian nu așteaptă de la o astfel de uniune fericirea căminului, cu întregul șir de organizații de binefacere domestice pe care un englez o asociază cu statul căsătoriei; spes animi credula mutui nu este cu siguranță iiopa unui soț italian — iar Cavaliere nu-i răpește nimic pe care să nu se mulțumească să cruțe.

Într-adevăr, de nouă ori din zece, din vina soțului se atribuie infidealitatea soției. Aceasta este o reflecție pe care am făcut-o adesea bărbaților italieni, care au părut întotdeauna dispuși să admită adevărul; dar adevărul este mai bine atestat de conduita exemplară a acelor femei, ai căror soți se ocupă de îndeplinirea slujbelor de afecțiune care sunt de obicei lăsate în seama Cavalierului. Un italian mi-a spus într-o zi: „Una donna ha sempire bi. -sogno dappoggiarsi ad un uomo Γ—Dacă nu își poate odihni grijile și încrederea în sânul soțului ei, este foarte surprinzător că ar trebui să caute un alt sprijin ï Luați în considerare caracterul femeii italiene. Ardentă și pasionată — geloasă de admirație — entuziasmată deopotrivă în dragoste sau în resentimente — ea tremură b2

vie la provocările pe care ea trebuie să le suporte atât de des din neglijența și infidelitatea deschisă a bărbatului care a jurat să o iubească și să o protejeze.

Spretæ injuria foтпив este o insultă care a provocat constituții mai reci decât italianul să riposteze. Ce este, într-adevăr, să o rețină? — simțul datoriei? — nu există un astfel de simț. O italiancă este obișnuită să considere îndatoririle conjugale ca fiind strict reciproce și ar disprețui, ca o supunere blândă și sclavă, spiritul blând și blând care a determinat răspunsul „divinei Desdeinone”—

„Nebunia poate face multe; Iar nebunătatea lui poate să-mi învingă viața, dar niciodată să-mi mângâie iubirea.”

Și deși există atât de puțin de reținut, efectul exemplului este de a o încuraja să urmeze înclinațiile ei; și ea este însoțită de un seducător autorizat, privilegiat să se apropie de ea la orice oră și cu libertatea deplină de a beneficia de tot ajutorul pe care oportunitatea și importunitatea i-l pot oferi pentru îndeplinirea scopului său.

Aceste observații pot fi menite să se aplice numai claselor superioare ale societății, la care este limitat Sistemul Cavaliere; și nu trebuie să fie

presupunem, chiar și printre aceștia, că nu există multe exemple de virtute casnică și fericire domestică; — sau că soți și soții nu se găsesc în Italia, ca în alte locuri, legați cu drag și fidel unul de celălalt. Nici nu este întotdeauna o legătură criminală care există între o Doamnă și Cavalierul ei, deși în general se presupune că așa este; dar s-ar putea cita multe cazuri în care se știe bine că nu este.

Există într-adevăr un fel de misticism în pasiunea duioasă, așa cum pare să fi existat întotdeauna în această țară, pe care este greu de înțeles sau explicat. Dragostea platoniciană, în versurile lui Petrarh, dacă într-adevăr dragostea lui Petrarh a fost platoniciană, strălucește cu o căldură răpitoare, care vorbește adesea chiar limbajul unui sentiment mai grosolan; în timp ce cea mai depravată dintre toate pasiunile a fost îmbrăcată cu o tandrețe și o delicatețe de sentiment

și expresie care ar părea să aparțină numai afecțiunilor noastre cele mai pure. Ascultă adresa lui Horace către Ligurinus:

Sed cur heu Ligurine, cur

Manat rara meas lacrima per gênas ?

Cur facunda parum decoro Inter verba cădit lingua silentio ?

Ce poate fi mai tandru, dacă nu este frumoasa imitație a lui Pope...

Dar de ce... ah! spune-mi - ah! prea draga! Îmi fură pe obraz lacrima involuntară? De ce cuvintele atât de curgătoare, gândurile atât de libere, încetează sau transformă prostii la o singură privire?

Dar, pentru a reveni; — Sistemul Cavaliere trebuie să rămână întotdeauna marea pată morală în caracterul italian; — și totuși, acest Sistem, fondat așa cum este în încălcarea tuturor legilor și sentimentelor, are propriile sale reglementări specifice, pe care le ar fi o încălcare imperdonabilă a etichetei de a încălca. Doamna nu trebuie să aibă copii prin Para-mour-ul ei; — cel puțin, notorietatea unui astfel de fapt ar fi însoțită de pierderea reputației. Ce se poate spune despre o stare a societății care poate tolera astfel de lucruri, dar... „Reformați-o cu totul”.

Mi-e teamă că moráis din Anglia nu vor beneficia prea mult din familiarizarea femeilor noastre de la țară să audă despre aceste legături vorbindu-se, așa cum se întâmplă în mod constant, fără cenzură sau surpriză. Cu toate acestea, ar fi imposibil să se introducă sistemul în Anglia așa cum există aici.

Puțini englezi s-ar găsi să suporte

jugul care se impune aici unui Cavalier. Un italian fără ocupație sau profesie! să găsească în această corvoadă îndrăzneață un mod plăcut de a-și folosi timpul; dar în Anglia, politica și sporturile de câmp ar fi, în cazul în care sentimente sau principii mai bune nu s-ar opune introducerii sale, ar fi în sine suficiente pentru a interfera cu un astfel de sistem de supremație feminină. Dar, deși se poate temut mult din familiaritatea cu viciul, mai degrabă aș spera că o contemplare mai atentă a consecințelor sale malefice îi va determina să se agațe cu multă afecțiune de obiceiurile și instituțiile morale ale propriei țări, unde valoarea virtuții și a fidelității este încă simțit și apreciat așa cum ar trebui să fie;-—și să cultive cu o vigilență crescândă toate acele respectări, care au fost înțelepte înființate ca bastionuri pentru a apăra și asigura puritatea sanctuarului domestic.

Îmi amintesc că Fuller spunea: „Nu a călătorit dincolo de Alpi. Domnul Ascham i-a mulțumit lui Dumnezeu că nu a stat decât nouă zile în Italia; în care a văzut într-un oraș mai multă libertate de a păcătui decât la Londra despre care auzise vreodată în nouă ani. Că unii dintre nobilii noștri s-au dus acolo și s-au întors de acolo, fără infecție,

îl laud pe Dumnezeu mai mult decât aventura lor.” Dacă şi-a întreţinut temerile pentru

neamul „pătat de călătorie” din vremea lui, s-ar putea să simțim anxietate pentru doamnele noastre; simțind, așa cum trebuie, că la virtuțile feminine ale Angliei ar trebui să ne uităm nu numai la fericirea caselor noastre, ci și la sprijinul acelui caracter național, care a condus la toată măreția noastră națională; căci caracterul unei națiuni este întotdeauna determinat în principal de instituțiile vieții domestice; – și influența preceptului matern și a exemplului matern asupra minții copilăriei pot fi urmărite în cele din urmă toate cele mai bune virtuți ale bărbației.

al 17-lea. Venus îmi face plăcere mai mult ca oricând. Nu există nimic în Roma, sau în altă parte, care să poată fi comparat cu ea. Există acel ceva misterios la ea, quod nequeo monstrare, et sentio tantum, impresseti by the master-touch, care este la fel de inexplicabil ca suflarea vieții. Este acest ceva incomunicabil, pe care nici o copie sau o distribuție, oricât de exactă, nu este capabilă să-l prindă. Mă îndoiesc că același lucru poate fi observat și despre Apollo; de unde sunt înclinat să cred · noțiunea, care, se spunea, a fost începută pentru prima dată de Flaxman – că elful Apollo este doar un copy. Stilul finisajului nu are cu siguranță aerul unei lucrări originale; – posedă puțin

acel spirit și libertate indefinibile, care sunt caracteristicile acelor producții în care autorul urmărește doar concepțiile propriei minți. Forma și dispoziția draperiei se spune că oferă dovezi tehnice de cel mai puternic tip, că statuia trebuie să fi fost executată inițial în bronz; iar materialele din care este compus Apollo, care, se pare, sunt în cele din urmă determinate a fi marmură italiană, favorizează aceeași părere.

al 18-lea. Dialectul toscan sună aspru, și aproape de neînțeles, după cadența moale și sonoră a pronunției romane. Oricât de pură ar fi lingua Toscana, bocca Romana pare necesară pentru a-i conferi netezime. Este încântător să asculți fluxul muzical al cuvintelor, chiar și independent de sensul lor. Atunci ce frumoase sunt diminutivele lor! Ce răspuns ar putea fi inventat mai liniștitor pentru iritabilitatea nerăbdătoare decât–“ momentino, Signore f’ Romanii sunt însă prea predispuși să cadă într-un fel de recitativ de cântec, în timp ce toscanii – adică cele inferioare – te jignesc cu un zornăitură guturală, nu spre deosebire de galeză. Poate că nu există nicio țară în care dialectele variază mai mult decât în diferitele provincii ale Italiei. Limba Napoli și

Milaneza este un fel de jargon babilonesc, puțin mai bun decât farful. Originea limbii italiene a fost mult timp un subiect de discuție. Literați din Florența sunt pasionați să o urmărească până în antichitatea etrucă. Știm că Etruria avea o limbă proprie, distinctă de

latină. Aceasta era limba în care Sibila trebuia să-și rostească oracolele și în care augurii interpretau misterele profesiei lor. Livy spune: „Habeo auctores, vulgo turn Romanos pueros, sicut nune Grœcis, ita Etruscis literis erudiri solitos”, se presupune că această limbă a continuat să existe în toată perioada romanilor, ca sermo vulgaris — patois — care era de uz comun în rândul țărănimii țării; în timp ce latina era limitată la clasele superioare și la capitală; — la senat, for, scenă și literatură.

Această opinie nu pare cu totul lipsită de probabilitate. Avem dovezi vii în propria noastră insulă a dificultății de a schimba limba unui popor. Și în Franța, până în ultima jumătate de secol, provinciile sudice nu cunoșteau aproape cu desăvârșire limba franceză; și, chiar și în prezent, clasele inferioare ale țărănimii niciodată

 vorbesc franceza, dar continuă să folosească un patois din vechea limbă provensală»

În mod asemănător, mulți presupun că latina pură era limitată la capitală și la viața înaltă; în timp ce vechiul etrusc, care a avut un sprijin suplimentar în a fi consacrat slujirii religiei, și-a menținut întotdeauna terenul ca colocvii patois din cea mai mare parte a Italiei. Astfel, când Roma a căzut, limba șlefuită a capitalei a căzut odată cu ea; dar a rămas tepatica oamenilor de rând și încă rămâne, într-o ediție îmbunătățită, în limba Italiei moderne. Căci, dacă nu este așa, trebuie să presupunem, mai întâi, că etruscul a fost dezrădăcinat de latină și că latinul a cedat din nou la rândul său unei noi limbi. Dar inovațiile în limbaj sunt cele mai lente dintre toate în a-și lucra; și dacă latina pură a clasicilor ar fi fost vreodată limba colocvială a oamenilor obișnuiți, s-ar fi descoperit cu siguranță niște dovezi vii ale ei, deoarece acum găsim că limba străveche a britanicilor zăbovește în fermele din Țara Galilor și Cornwall; dar nu ne este transmisă nicio informație prin care să putem stabili când latina a fost limba vorbită obișnuită a Italiei sau în ce perioadă a încetat să mai existe.

ele ar putea fi contrabalansate de exemple de inscripții romane timpurii, care cu siguranță au mai multă afinitate cu italianul modern decât cu latinul; — și acest lucru ar părea să arate că cele două limbi ar fi putut exista și să fi continuat progresiv împreună. După ce luăm în considerare, așadar, tot ceea ce este îndemnat de scriitori opuși cu privire la acest subiect, ne ajungem la concluzia lui Sir Roger de Coverley, de fericită memorie; — că multe se pot spune de ambele părți. Astfel, multe sunt sigure; că cel puțin accentul gutural al lui Tus-cany este la fel de vechi ca Catullus, care l-a ridiculizat într-una din epigramele sale:

Chommoda dicebat, si quando commoda vellet Dicere, et hinsidias, Arrius insidias.

19. O seară la Fiesole, care este situat pe o eminență dominantă, la aproximativ trei mile distanță de Florența. Țara este acum în cea mai înaltă frumusețe. Primăvara este anotimpul Italiei. Avem puțină primăvară sau vară în Anglia, cu excepția anotimpurilor lui Thomson.

Clima, dacă nu constituie fericirea, este un ingredient foarte important în confortul vieții. O seară sau noapte, într-o vilă italiană, în acest anotimp de noapte-ingales și lumina lunii, este cea mai delicioasă răsfăț.

Cum a putut Shakspeare să scrie așa cum a făcut, fără să fi fost în Italia? Unele dintre scenele sale de grădină inspiră însăși viața realității. Și totuși, dacă ar fi fost aici, cred că nu ar fi omis orice aluzie la licurici, o mică insectă zburătoare, care adaugă mult la farmecul scenei. Toată grădina este iluminată de miriade de aceste lumini strălucitoare, presărate cu atâta abundență ca și paiete pe rochia unei doamne.

Există ceva încântător de plăcut în langoarea voluptuoasă pe care o dă aerul blând al unei seri italiene; — și apoi splendoarea unui apus de soare italian! Nu voi uita niciodată impresia făcută asupra mea de o anumită seară. Soarele tocmai apusese, lăsând tot cerul vopsit cu cele mai bogate nuanțe de purpuriu — în timp ce zăpezile virgine ale munților îndepărtați erau acoperite cu roșuri de „rosu trandafir ceresc”; când, dintr-o parte opusă a cerului, părea să răsară un alt soare, la fel de mare, la fel de strălucitor și la fel de strălucitor ca cel care tocmai plecase. Era luna la filli;—iar Ulusion era atât de completă, încât a fost nevoie de câteva momente pentru a mă convinge că nu eram în Țara Zânelor.

Dar lipsește un sezon; nu exista in-

 terenuri între zi și noapte; iar * livrea sobră” a amurgului gri este aici necunoscută. Noaptea, însă, despre care știm puțin în Anglia, dar fiind legată de foc și bomboane, este acum cea mai fermecătoare perioadă din toate cele douăzeci și patru de ore; și nu există rouă nesănătoasă, nici dureri de gât care să aducă umezeală, care să-ți tulbure bucuria cu temeri de consecințele de mâine.

al 20-lea. A plecat din Florenţa la răsăritul zilei, călătorind ca înainte într-o trăsură de voiturier; într-adevăr, s-ar câștiga puțin în viteză cu un post de călătorie, între acest loc și Bologna: căci drumul este atât de deluros, încât trebuie neapărat să fii limitat la un pas de picior. Am fost oprit la vamă la reintrarea în stăpâniile papale, unde m-au obligat să plătesc întreaga valoare a unui pachet de cărți italiene, pe care îl aveam la mine, dându-mi ordin să le primesc din nou la graniță. vama, când ar trebui să părăsesc stăpâniile Papei. Mi s-a explicat că aceasta era doar o precauție necesară; — căci s-ar putea să fiu un negustor de cărți și să fi vrut să vând aceste cărți pe teritoriile Papei, fără să plătesc intrarea de cincizeci. Întrucât părea că nu a fost de ajutor, am fost obligat să dau curs cererii; și ia

cuvântul ofițerului că bucata de hârtie pe care mi-a dat-o va reproduce banii mei la extremitatea opusă a teritoriilor Sfinției Sale.

Am dormit la jumătatea drumului dintre Florența și Bologna.

21 st. Drum romantic sălbatic peste Apennin; — amintindu-și descrierile doamnei Radcliffe în Romance of Udolpho. A ajuns la Bologna devreme în dimineața. Mare sărbătoare a Corpus Christi. Toate străzile erau agățate cu satin și acoperite cu copertine splendide, care cu această ocazie erau mai utile împotriva ploii decât a soarelui.

Una dintre cele mai izbitoare ornamente ale orașului este Neptunul de bronz al lui Ioan de Bologna, care prezidează o fântână în piața cea mare; dar există o sărăcie a apei, iar „Neptun pare să fie în afara elementului său.

22d. Cu cât călătoriți mai mult, cu atât vă veți baza mai puțin pe descrierile ghidurilor și itinerariilor. Nu există grade în descrierile lor și tot ceea ce adunați de la ei, în general, este ignoranța compilatorilor. Una dintre acestea compară bulgărea de cărămidă înclinată de la Bologna, care arată ca hornul unui motor cu abur suflat puțin din perpendiculară, cu

grațios și elegant turn din Pisa. Bologna este foarte bogată în picturi; — Lucrările lui Guido, adunate aici, mi l-au arătat într-o lumină nouă; și m-au convins că nu făcusem până acum o estimare justă a meritului său. Există o forță și măreție în unele dintre acestea, dintre care. generalitatea pieţelor sale oferă puţine indicaţii. Răstignirea și Masacrul inocenților sunt exemplare ale celei mai înalte excelențe în compoziție și execuție.*

Este necesar să veniți la Bologna, pentru a aprecia în mod corespunzător excelența lui Guido, Domenichino și fraternitatea lui Caracci. Persecuția Albigensilor, de Domenichino — o imagine magnifică. O madonă, de Ludovico Caracci — de o eleganță deosebită ; — dar atunci este eleganța și refmementul unei femei de modă. Ea nu este Madona, așa cum a reprezentat-o Rafael și așa cum ea va exista vreodată personificată în imaginația celui care a văzut imaginile lui Rafael. O Transfigurare, a aceluiași pictor — o concepţie admirabilă a unui subiect care, cu respect față de Rafael fie că se vorbește, nu pare adaptat picturii.

* Sf. Petru și Sf. Pavel, care se află la Milano, este un alt exemplar de besț mjmner al lui Guido.

Bănuiesc că Cecilia lui Rafael a fost retușată și spòiltă la Paris.

Bologna este un oraș olean și bine construit; deși arcadele^ care se proiectează în fața caselor, îi dau un aspect hedvy. Piața de pește este amenajată excelent, prin ea curg șiroaie de apă, asigurând curățenia.

Aceasta este o țară renumită pentru excelența broaștelor sale, deși numai francezii suportă reproșul de a le mânca;

Reproa s-ar putea, cu mai multe motive, să fie îndreptată împotriva prejudecății care ne împiedică să ne folosim de abundența pe care data ne-a pus-o la îndemână. Dar presupun că nimic nu ar determina clasele inferioare din Anglia să recurgă la astfel de mijloace de subzistență, oricât de sănătoase și nutritive.

Piaţa de peşte era plină de broaşte, gata pregătite pentru a fi îmbrăcate şi îngrădite pe frigărui; în felul descris într-o comparație cu Ariosto, unde spune că Orlando și-a scuipat dușmanii pe țeapă – ca broaștele pe o frigărui.

După o dimineață lungă de fotografiere și de vizitare a obiectivelor turistice, am reușit să ajung seara la Tedo, în drum spre Veneția.

23d· Oprit la prânz la Ferrara – un oraș mare și plictisitor; care nu are nimic care să vă intereseze sau să vă rețină, cu excepția cazului în care vă puteți bucura de a vizita închisoarea în care a fost închis Tasso și de a expeciora câteva imprécations împotriva tiraniei asupritorului său; deși, poate, până la urmă, opinia mai recentă ar putea fi mai bine întemeiată - că Alphonso l-a îngrădit pe poetul nebun din pură voință gpod.

A ajuns seara devreme la Ponte Lago-scuro, ultimul oraș al teritoriului papal; unde am fost plăcut surprins de recuperarea banilor din depozit, fără deducere sau dificultăți ;- și la revedere de la Papă și de la Cardinais! –cu care doresc să mă despart în caritate și bună dispoziție; deși este dificil să păstrezi acele sentimente față de ei, în mijlocul nemulțumirilor constante la care cineva este supus în călătoria prin stăpâniile lor.

Mi-am părăsit trăsura la Lago-scuro; și Crossing the Po - care seamănă mult cu Tamisa la Putney - a convenit cu curierul venețian pentru un loc în barca sa către Veneția. Tariful este de 17 franci 25 de cenți; și pentru aceasta el nu numai că vă transmite pe dumneavoastră și bagajele pe o distanță de 80 de mile, dar aiso vă oferă o masă pe drum.

Barcă excelentă;-cabana dotată cu un suport pe fiecare parte a mesei, în care era încorporat câte un scaun pentru fiecare persoană.

24. Urcându-mă pe punte la răsăritul soarelui, am constatat că alunecasem aproximativ patruzeci de mile în josul pârâului în cursul nopții și ne aflam la poarta ecluzei, unde trebuia să părăsim Po, pentru a intra într-un canal, care leagă acest râu cu Adige. De la înălțimea Po, a fost considerat nesigur să deschidă poarta ecluzei, de teamă să nu inunde toată țara; încât am fost obligaţi să aşteptăm până soseşte curierul de la Vcpicè cu barca pe cealaltă. laterala portii.

Aceasta a cauzat o întârziere de cinci ore; iar când a venit, a trebuit să mutăm pasagerii și bagajele pe ambele părți.

Am ajuns curând în Adige; dupa ce am plutit pe care cateva mile, am intrat pe alt canal, care ne-a adus intr-una din lagunele care duc la Venetia.

Acomodarea bărcii de trecere trebuie să fie mult îmbunătățită de pe vremea lui Arthur Young, a cărui descriere aproape că mă descurasese să mă aventurez la experiment. Fiecare lucru a fost bine gestionat; curierul nostru ne-a oferit o mâncare admirabilă

пег ; iar la apusul soarelui am întrezărit cupolele Veneţiei, care se ridicau din mare.

Era.miezul nopţii înainte să ajungem la oficiul poştal.   '

25. Micul dejun la o cafenea din Piazza Sf. Marcu. După ce am înfilat o linie îngustă de alei, nu jumătate din lățimea celei din Cranboume, am ajuns pe neașteptate pe această piață mare, a cărei prima vedere. e foarte. stfikțng. . Ar fi dificil să-l compari cu orice lucru. Este unic; bogat, venerabil, magnific. Congregația tuturor națiunilor, în costumele lor variate, care se așteaptă sub copertinele violet ale cafenelelor – fumând, joacă la șah și beacă cafeaua – adaugă mult la înfrumusețarea ei și sunt în concordanță cu clădirile; unde toate ordinele arhitecturii par amestecate. Catedrala nu aparține cu siguranță nimănui; – este de rasă mixtă, între o moschee mahometană și o biserică creștină; dar, când a fost construit, imaginația venețienilor era plină de Constantinopol și de isprăvile glorioase ale lui Dandolo. Celebrii cai pe care i-a adus în triumf la Veneția, ca trofee ale cuceririi sale a Constantinopolului, și-au reluat din nou locul peste porturile catedralei.

În această epocă a scepticismului, se îndoiește dacă aceștia sunt într-adevăr faimoșii cai ai lui Lysippus care au făcut atât de mult zgomot în istorie, în legătură cu numele lui Nero, Traian și Constantin; şi este citat un pasaj din Părinţii bizantini, pentru a dovedi că ei au fost aruncaţi la Chios, până în secolul al IV-lea. Oricum ar fi aceasta, cred că abia merită osteneala care s-a făcut cu ei, adică pentru orice merit pe care îl au ca reprezentari ale cailor; – deși, dacă li se stabilește identitatea, sunt mari curiozități, ca memoriais istorice. a rapacității cuceritorilor și a instabilității norocului. Moda strângerii coamei, oricât de urâtă este, poate pleda exemplul acestor cai în favoarea ei. Ei au fost reinstalați la locul lor de odinioară la Veneția, cu mare fast și ceremonie; iar împăratul Francisc a consemnat într-o inscripție de aur, jaful francezilor și propriul său triumf:

CUATUOR EQUORUM SIGNA A VENETIS BYZANTIO CATTA, AD TEMP. D. MAR. ARS MCCIV POSITA– QUÆ HOSTILIS CUPIDITAS A. MDCCCIII ABSTULERAT –FRANC. I. FMI. PACIS ORBI DATÆ TROPHÆUM A. MDCCCXV VICTOR REDUXIT.

Mă bucur că au fost restaurați caii,

și că Franța a fost făcută să-și dezvolte tot prada; dar nu ar trebui să arunce stăpânii care locuiesc într-o casă de sticlă. Francezii aveau cu siguranță la fel de mult drept să-i ia de la Veneția, precum și Dandolo trebuia să-i ducă acolo; — în ambele cazuri, nu era decât dreptul celui mai puternic.

În fața ușii catedralei stau stâlpi goi, unde înainte pluteau în vânt steagurile Cretei, Ciprului și Moreei, cei trei regi vasali ai mândrii republici.

26. Deși există destule în amintirile istorice ale Veneției, pentru a o investi cu mare interes, totuși există o fascinație suplimentară și mai puternică în peisajul ei, care derivă din iluziile magice ale poeziei.

Cel puțin, în cazul meu, mărturisesc că m-am gândit mai mult la Shakspeare și Qtway — Othello și Shylock — Pierre și Jaffier — decât la Dandolo și la toate victoriile lui. Este minunat cum locul ajută la efectul poeziei. A trecut peste Palatul Ducal și s-a așezat pe scaunul Dpge. Sala, unde obișnuia să se adună senatul, rămâne în starea sa veche. Camera în care celebrul Consiliu al celor Zece a ținut

ședințe a fost transformată de Napoleon într-o Curte de Casație.

Sala adunării generale este acum bibliotecă; unde se află câteva rămășițe frumoase de sculptură antică. Violul lui Ganimede este un mic morsei exqùisite/și se crede că este opera lui Fidias însuși. Leda și lebăda ei este un bijou cu același gust. Este surprinzător că francezii, care știau atât de bine ce să fure, ar fi trebuit să treacă cu vederea două articole care ar fi putut fi luate atât de ușor.

Renumita gură de leu este distrusă. Podul Suspinelor — U Ponte dei Sospiri — leagă palatul ducal de închisoarea de stat. Criminaii au fost aduși printr-un drum acoperit peste acest pod, din temnițele lor, la tribunalul Consiliului celor Zece. Procesele penale se desfășoară în continuare în secret și am văzut astăzi un om fiind. dus înapoi la închisoare după proces, prin pasajul acoperit peste podul Suspinelor.

Este imposibil să te plimbi prin aceste camere splendide, decorate cu imagini care comemorează cele mai mari realizări și cele mai semnale exemple ale puterii și gloriei străvechi a

eu

republica venețiană, fără a simți întristare pentru starea sa actuală. Singura consolare pe care oamenii par să o simtă este ceva ca a regelui Ar-thur din Tom Thumb, care se felicită că a supraviețuit cel puțin tuturor vecinilor săi;

„Așa este aruncată toată haita noastră pe podea și singura mea laudă este că mor ultimul.”

Astfel, venețienii fac apel cu triumf la cele paisprezece secole de putere ale lor; — o durată mai lungă decât cea de care se bucură orice alt popor cunoscut. Paisprezece secole au fost într-adevăr o domnie destul de lungă; dar, de fapt, republica încetase să mai existe înainte de invazia francezilor. Napoleon a dat lovitura de grație, dar viața comunității expira deja. Guvernul degenerase într-o oligarhică! tiranie, dintre toate tiraniile cele mai detestabile; iar oamenii nu mai aveau pentru ce să lupte. Este întotdeauna așa; căci se pare că există în toate guvernele o tendință de a abuza și poate ar trebui mai degrabă să surprindă că Veneția a îndurat atât de mult, decât că ea a căzut în cele din urmă.

Dogul și Consiliul său privat au cedat fără nicio luptă la prima apropiere a inamicului; iar în loc să moară „cu ham

spatele lor/* au trădat interesele ţării lor, pentru a-şi face ţinuturi favorabile cu cuceritorul. Junot a predat scrisoarea de amenințare a lui Buona-parte lui Poge însuși în consiliu; insultându-l astfel în față prin cea mai grosolană încălcare a legilor republicii. În ultima scenă a tuturor, Dogul a avut josnicia să propună, iar Marele Sfat a avut josnicia să consimtă, o conformare și mai rușinoasă la cererea lui Buonaparte; care au insistat, ca o condiție preliminară a unui tratat, ca cei trei inchizitori de stat și comandantul naval, care singuri și-au dat dovadă de curaj pentru a-și îndeplini datoria în apărarea țării lor, să fie ar- odihnit şi adus în judecată.

Câteva zile după aceea, Dogul și Consiliul, în plină adunare, cu unanimitate pusilanimă, și-au votat propria abdicare. Acesta a fost ultimul act necinstit al unei republici care a rezistat timp de o mie patru sute de ani — „O concluzie șchiopătă și impotentă.

Astfel a căzut Republica Veneția; iar când o republică cade, ea cade ca Lucifer, ca să nu se mai ridice niciodată. Dacă nu ar fi existat ostilitate din partea celor mari ai lumii față de re-

 La instaurarea guvernului ei liber, cred că ar fi fost imposibil să găsești la Veneția acel sânge vital al spiritului public, care este necesar pentru a reda animație și energie corpului politic al unei comunități. O republică într-adevăr nu poate fi restaurată; este o constituție care trebuie revendicată și câștigată de spiritul și curajul poporului însuși; și acolo unde aceste calități lipsesc, o republică nu ar fi menținută dacă ar fi restaurată. Nu orice popor este apt să fie liber; iar Machiavel a declarat demult că a face un popor servil liber este o sarcină la fel de dificilă, precum a face un popor liber sclav.

al 87-lea. M-am stabilit la Albergo Fao-retti, lângă marele palat ducal, oferind o vedere frumoasă asupra mării. Aș prefera acest lucru în toate privințele oricăruia dintre cele două mari hoteluri, chiar dacă nu avea multe recomandări în privința punctajului economic. îi dau proprietarului meu şapte franci pe zi ; pentru care am o camera excelenta, cu mic dejun si diimer, ambele bune de felul lor. Veneția abundă în toate felurile de pești*; — chefal, thunny, o varietate excelentă de sturion și S. Pietro, sau, cum se numește uneori, — R

Janitor — din care derivă propria noastră corupție a lui John Dory.

Un tur printre biserici si palate; dar m-am săturat de biserici ca de curiozități de privit; si dupa ce a vazut.Sf. Al lui Peter, mă voi mulțumi cu maxima omne majus continet in se minus și* mă voi mulțumi cu propria mea biserică parohială pentru tot restul vieții mele.

Veneția este bogată în lucrările propriului ei Titian; cele mai celebre două tablouri ale sale sunt Mar-tiria unui Sfânt Petru — nu apostolul — în biserica Sf. Ioan și Sf. Pavel și Adormirea Maicii Domnului, în academie.

Cunoscătorii au răspândit încomiuri. asupra acestor producții ale lui Tițian în stilul măreț al compoziției, dar mărturisesc, îmi place mai mult de el atunci când se limitează la „calea de primroză a distracției, deoarece este în reprezentarea blândului și a frumosului, înfrumusețat cu toți cei bogați și varietăți strălucitoare de culori, că pare să urmeze înclinația geniului său și să picteze con amore. Există, de asemenea, multe lucrări splendide ale lui Paul Veronese și ale lui Tintoretto.

Am vizitat Arsenalul; unde erau locuri de cazare pentru construirea de șase și treizeci de nave de

război, sub acoperire;—dar corăbiile și comerțul Veneției au dispărut cu libertatea ei. Acum abia mai este o barcă-cocoș în port. Vulgarii sunt învățați să creadă că Anglia s-a abținut de la a-și exercita influența în procurarea restabilirii Republicii, de la sentimente de gelozie comercială. Nimeni nu pare să se îndoiască de puterea noastră de a fi realizat această lucrare bună, atât în cazul Veneției, cât și al Genovului. Dar dacă. era într-adevăr în puterea noastră, este într-adevăr dificil să ne dăm seama de supinitatea noastră. Toate considerentele comerciale ne-ar fi determinat să continuăm această măsură; căci, excluse deoarece manufacturile noastre sunt din statele continentale — cel puțin, în măsura în care guvernele le pot exclude —, ar fi fost în mare parte în avantajul Angliei, ca statele comerciale libere să fi fost înființate la Veneția și Genova, ceea ce ar fi au oferit canale de comunicare pentru introducerea mărfurilor englezești în tot sudul Europei. Austria ar exclude de bunăvoie, dacă ar putea, toate manufacturile engleze; dar efectul interdicțiilor ei riguroase este de a pune acei bani în buzunarele vameșilor, pe care altfel i-ar primi ea însăși, sub formă de îndatoriri.

Mituirea casei vamale a fost redusă la un sistem obișnuit, iar Asigurarea sosirii în siguranță a mărfurilor la Viena se negociază după un calcul precis al acestor cheltuieli.

Seara m-am urcat în vârful turnului Sf. Marcu, unde Galileo obișnuia să facă comerț cu cerul. Oferă o vedere panoramică minunată a Veneției și vă arată toate detaliile acestui oraș minunat, care se ridică din ape ca arca potopului.

Înălțimea turnului este de aproximativ 330 de picioare, iar când te uiți la mulțimile aglomerate de dedesubt, în St. Mark's Place, ele arată ca albinele într-un stup, sau furnicile într-un deal, târându-se fără niciun obiect aparent.

S8th. Gondolele oferă o perioadă plăcută de relaxare prin Veneția. Aceste bărci ușoare cu cioc ascuțit alunecă împreună cu o mare rapiditate. În mijlocul lor se află un fel de cabană cu cort, acoperită cu o copertă de pânză neagră, care le dă o mare distracție! aspect. Această culoare neagră universală a fost impusă printr-o lege somptuară a Republicii, pentru a controla cheltuiala extravagantă pe care devenise moda să le facă, în amenajarea acestor vase. Noaptea, ei poartă felinare atașate la proa și pupa, iar

efectul acestor lumini, care se îndreaptă în toate direcțiile, în timp ce vasele care le poartă sunt invizibile, este foarte plăcut.

În Veneția sunt doar opt cai: patru sunt din aramă, peste poarta catedralei; iar celelalte patru sunt în grajdul lordului Byron. Mica insulă Lido are loc pentru un scurt galop. Femeile Vehetian sunt superbe;-există ceva deosebit de vrăjitor în aerul și mersul lor: dar, cred, sunt puțin schimbate de pe vremea lui Iago și că încă

„În Veneția îi lasă Cerului să vadă farsele pe care nu îndrăznesc să le arate soților lor.”

Am mers pe Rialto, dacă nici un om nu s-ar fi putut simți sub acest lucru decât singurul ardi aerosă pe canal, congregația de comercianți în fața căreia Antonio obișnuia să-l evalueze pe Shylock trebuie să fi fost una mică;^-nici că Pierre nu ar fi putut alege un loc mai rău pentru „plimbarea lui de seară de meditație.”

Faptul este, însă, că micuța insulă care a fbrăcat eradle Veiiice, unde prima biserică a fost construită de fugarii din pricina lui Attila, se numea Riva-alta sau Rialto. Nu era și Bursa unde se întâlnea negustorul. În

De-a lungul timpului, podul care duce la această insulă a fost numit Rialto și a devenit în cele din urmă unicul proprietar al numelui.

Seara la operă. Veneția este țara orelor târzii: scena din Piața Sf. Marcu la miezul nopții este mai animată și mai animată decât la orice oră din zi; și după operă încep petrecerile și conversațiile de seară. Gondolierii nu mai cântă versurile lui Tasso ; dar ești adesea răsfățat cu muzică frumoasă de la petrecerile muzicienilor diletanți. Ar trebui să înregistrez, ca un exemplu al civilizației blânde a Italiei, că am întâlnit o petrecere cu serenade într-o gondolă în seara asta, cântând foarte frumos la chitarele lor melodiile unei opere preferate. Presupunând că erau oameni profesioniști și în ideea că trebuia să le fac o recompensă, i-am reținut jumătate de oră; și abia după ce nu și-au explicat refuzul oricărei remunerații am descoperit că era o familie de nobili care se întorcea dintr-o excursie la Padova.

Cafenelele din Piața Sf. Marcu sunt strălucitor luminate și s-ar putea să vă închipuiți, când o vedeți pentru prima dată, că a fost o seară de gală de extra-. apariție obișnuită. Magazinele de sub arcade sunt foarte frumoase, în special cele de bijuterii.

Una dintre principalele producții este cea a lanțului de aur, care este adus la cea mai mare perfecțiune. Prețul lanțului este proporțional cu diminutivitatea acestuia. Am dat douăzeci de franci pentru un exemplar mic, lung de cel mult un centimetru și jumătate,\ din ne plus ultra al acestei manufacturi: se lucrează cu ajutorul ochelarilor de microscopie și pare a fi minimul absolut de tot ceea ce este. mic.

29. M-am trezit din visele mele de poezie în acest moment de un vânt ascuțit de est dinspre Adriatică; aducând cu ea, ca de obicei, tuse și febră, însoțite de o defluxare cea mai apăsătoare asupra plămânilor. Ce lucru mizerabil este să depinzi de vânt pentru puterea de a respira! — mai ales la Veneția, unde nu ai voie să faci ceea ce îți dorești fără ajutorul unui medic. I-am trimis o rețetă unui farmacist și, deși cel mai puternic ingredient din el a fost elixirul paregoric, răspunsul pe care l-a returnat a fost că s-ar putea să nu vândă o poțiune atât de puternică fără sancțiune medicală.

M-am gândit la farmacistul lui Romeo; dar prietenul meu a fost mai puţin îngăduitor decât al lui, căci a per-sistat în refusaiul său; și cum am fost la fel de rezoluți-

Pentru a nu respecta starea lui, trebuie să fi plecat fără repriza mea — ceea ce poate ar fi fost cea mai bună cale — dacă prietenul meu viceconsul nu m-ar fi aprovizionat de la farmacia consulară.

Am trecut de moming la mănăstirea armeană; — o instituție foarte interesantă, în care, atâta timp cât biblioteca actuală — Părintele Paschal Aucher — un om cu o mare cunoaștere, cunoaștere foarte extinsă a lumii și cu cele mai amabile maniere — continuă să funcționeze, câteva ore pot fi petrecute cel mai plăcut. .

M-am dus apoi la Campo di S. Maria Formosa pentru a vedea casa „mândrilor Priuli”, care încă aparține familiei cu acel nume. Vântul de răsărit continuă cu o severitate atât de înflăcărată, încât simt că nu pot rămâne, și așa, mâine – „Trebuie să plec spre Padova”.

al 30-lea. A plecat din Veneția cu barca curierului și a ajuns seara la Padova. Călătoria este plictisitoare și neinteresantă. Malurile Brentei sunt suficient de înalte pentru a vă împiedica vederea asupra țării, fără a avea în sine nicio frumusețe care să le facă interesante·

Am găsit farmaciile de la Padova mai potrivite.

mai degrabă decât la Veneția; – și dacă aș fi fost înclinat să înghit otravă, n-aș fi întâmpinat niciun obstacol.

31. Angajat cu un automobile pentru un loc în trăsura lui spre Milano. Ar fi trebuit, ca de obicei, să angajez o trăsură mică pentru mine, dar plăcerea acestui mod de a călători depinde mult de starea vremii și de caracterul peisajului prin care treci. În cazul de față, ploaia se revarsă în torenți; iar câmpia Lombardiei nu oferă o mare promisiune de frumusețe pitorească; încât prefer să studiez viața și manierele în interiorul vagonului unui automobile. Apropo, acești vehiculi sunt cei mai mari ticăloși de pe pământ, cu excepția, poate, șacalii sau găsitorii* care își vânează prada pentru ei. Aceasta este o profesie obișnuită în toate orașele Italiei; și un trib din acești oameni caută în permanență călători pe care îi înșală, desigur, cât de mult pot; – pentru că profitul lor este atât de mult la sută.

* Denumirea italiană a găsitorului este Sensale. Îl lângă pe Vetturino fără milă; iar în unele dintre statele mărunte, acesta din urmă este Miged să recurgă la el și nu îi este permis să facă târg pentru el însuși; Sensale fiind agentul Poliției, care trebuie să aibă și partea lor din jaf.

d2

în baza târgului pe care îl fac în numele angajatorilor lor.

Însoțitorii mei sunt un căpitan ci-devant de fanterie, în armata Regatului Italiei, care a servit în Spania de mulți ani și care s-a retras dezgustat când țara sa a fost supusă guvernului Austriei și doi italieni. doamnelor din clasa negoziantelor. Ne-am oprit seara la Vicenza. Ploaia m-a împiedicat să încerc să văd ceva, dar mă consolez sperând că nu am nimic de văzut.

1 iunie. Încă o zi de ploaie. Însoțitorul meu de armată este un om foarte inteligent și am avut multe discuții amicale pe toate subiectele, cu excepția politicii – sau, mai degrabă, ar trebui să spun, cu excepția subiectelor militare. Este cu adevărat provocator, după realizările englezilor de la Waterloo, ca compatrioții lor să fie nevoiți să lupte din nou, așa cum trebuie să facă vreodată, atunci când sub-jetul este scos din Anglia.

Adevărul în aceasta, ca în majoritatea cazurilor, se va găsi că se află la mijloc; între pretențiile exagerate ale englezilor, care insistă să obțină o victorie completă, și extravagantele ridicole ale francezilor, care ar dori să vorbească ei înșiși și întreaga lume jnta a

convingerea că, dacă Prussiana nu le-ar fi jefuit de ptey, ar fi trebuit să-i anihileze pe englezi. O retrospectivă calmă a obiectelor pe care cei doi lideri și le-au propus va arăta, cred, clar cum se află într-adevăr întrebarea între englezi și francezi, fără a o stânjeni cu cooperarea prusacă.

Scopul lui Napoleon era să ducă armata engleză cu storni și, astfel, să cucerească Bruxelles-ul înainte de sosirea Prusacului; – le arătă cu exultare drumul soldaților săi – a triumfat prin anticipare în ideea că, în cele din urmă, i-a luat pe englezi. în grija lui ;–“ Ah! pour le coup je les tiens donc, ces Anglais ”– și era atât de încrezător în succes, încât pregătise proclamații tipărite, datate de la palatul regal de la Bruxelles. Obiectivul ducelui de Wellington pare să fi fost pur și simplu acela de a preveni acest lucru, menținându-și locul și ținând inamicul la distanță până când i se va alătura aliatul său.

Aceasta este tot ceea ce ducele de Wellington și-a propus să le facă și asta a făcut cel mai complet și triumfător, proprio Marte. În cazul în care a respins inamicul și a învins obiectul său, pretențiile englezilor ar trebui limitate; – și aceasta este pretenția.

suficient. Apoi vine Prusanul și transformă această respingere într-o rătăcire; iar acum, cei care au fugit ar vrea să spere că între englezi și prusaci – ca în vechea fabulă a scaunelor – gloria zilei nu se va putea odihni asupra niciunuia.

Seara s-a limpezit când ne-am apropiat de Verona, împrejurimile căreia sunt frumoase; iar orașul în sine are un aspect gay și plăcut.

Amfiteatrul a suferit puțin din cauza trecerii secolelor și servește ca o cheie explicativă a marelui Colosseum de la Roma. Am observat din nou că mintea este mai impresionată de măreția a ceea ce a văzut, printr-o comparație ulterioară a amintirilor sale cu obiecte mai mici de același fel, decât de contemplarea reală a obiectelor lor. sine. Astfel, amfiteatrul din Verona m-a făcut mai înțeles la scara prodigioasă a Colosseumului, decât eram atunci când eram între zidurile Colosseumului însuși.

Am fost seara la teatru; dar casa era plictisitoare, întunecată și murdară; iar publicul părea să vină cu orice alt obiect decât să suporte piesa, pentru că vorbeau între ei, la fel de tare ca actorii de pe scenă.

Când nu există simpatie între actor și public, nimic nu poate fi mai obositor decât o piesă. Re-acțiunea vrea să-i dea spirit; pentru că atunci când o piesă merge bine, cred, pentru că publicul aduce cel puțin jumătate din distracție împreună cu el.

2d. Am oprit la micul dejun la Desenzano; pe malul Lago di Garda. Pe insula din lac se află rămășițele vilei lui Catul. Treceam acum peste scenele campaniilor italiene ale lui Buona-parte, iar tovarășul meu militar era foarte elocvent în laudele împăratului ci-devant. Este cu adevărat surprinzător să asistăm la entuziasmul de sentiment pe care acest om l-a stârnit în favoarea sa printre cei care i-au slujit sub el. Însoțitorul meu a vorbit despre efectul apariției sale asupra câmpului de luptă, despre influența sa asupra spiritelor armatei sale, ca pe ceva supranatural. Niciun om nu ar putea să joace mai bine eroul, atunci când i se potrivea scopul; și niciun om nu a atins vreodată într-o perfecțiune mai mare arta de a câștiga acea ascendență asupra adepților săi, care constituie speli pe care mințile puternice o au asupra celor slabe.

Se pare că a avut un talent foarte fericit în a vorbi și a acționa sublim. Sapca-

tain mi-a dat două exemple de acest gen. La bătălia de la Lodi, a existat o baterie de inamic, care făcea ravagii îngrozitoare în rândurile franceze; iar în zadar se făcuseră încercări repetate de a o asalta. Un ofiţer a venit la Buonaparte pentru a-i reprezenta importanţa de a face un alt efort pentru a-l reduce la tăcere; când s-a pus în fruntea unei petreceri, exclamând: Quelle se taise! și l-a purtat cu furtună. Cu altă ocazie, dădea niște ordine impracticabile, care i se reprezentau cu umilință ca fiind imposibile; când a izbucnit — Comentariu? ce mot n'est pas Français. Cea mai remarcabilă trăsătură a caracterului acestei ființe strânge este inconsecvența sa; afișând, așa cum o face, în momente diferite, cele mai opuse extreme ale măreţului și al micului — măreția și răutatea. Această inconsecvență, totuși, este suficient de explicată prin lipsa lui totală de principii fixe de strâns și greșit. Ce se poate aștepta de la cel care râde de religie și nici măcar nu are simțul onoarei care să-l mențină neclintit pe calea măreției! Egoismul pare să fi fost fundamentul Sistemului său, singurul principiu pe care l-a recunoscut; iar aceasta va concilia toate aparentele inconsecvenţe ale lui

conduce. Pentru el era corect orice lucru care conducea la propriul său interes, prin orice mijloace, oricât de greșit; și cum mintea lui pare să fi avut puterea de a se extinde odată cu situația lui, așa a avut o putere egală de a se contracta din nou; și putea să coboare imediat de la înălțarea tronului său, la cele mai mici considerații legate de starea sa alterată; acomodându-se într-o clipă la toate variațiile norocului. Într-un cuvânt, fi a fost Garrick de la marea scenă a lumii, care putea juca rolul principal în tragedia imperială - purtând teroarea și mila în toate sânurile - și reapărând. în partea lui Scrub în piesa de după, cu adevăr și fidelitate egale de reprezentare. Am putea admira equanimitatea unui asemenea temperament, dacă nu l-am găsi

asociat cu o atenție atât de egoistă și exclusivă pentru siguranța lui personală, care îi răpește orice pretenție asupra apiei noastre. La urma urmei, fi este cu adevărat un plus. - ființă obișnuită - o creatură minunată, care oferă subiectul cel mai curios spre examinare celor care, făcând abstracție de toate sentimentele naționale și politice ale vremurilor prezente, îl pot considera doar ca un fenomen singular, o varietate anormală în istoria strângei. a naturii umane.

Orice am crede despre el în Anglia, el este marele idol al adorației în această țară. Oamenii poartă o mică imagine de bronz a lui - ca un zeu al gospodăriei romane - în buzunarele vestei, pe care o sărută cu toată afecțiunea: și totuși, tocmai acest popor a ajutat la dărâmarea statuilor împăratului la abdicarea sa. Cum se explică acest lucru și care ar fi fost farmecele stăpânirii napoleoniene? Este oare inconstantitatea naturală a omenirii? sau este că poporul a fost învățat să creadă, atunci când Napoleon va fi doborât, se va stabili o ordine mai bună a lucrurilor; dar constatând acum că, deși a pierdut totul, ei nu au câștigat nimic, a avut loc o reacție în opinia publică, iar gentimentul în favoarea lui este sporit, amestecând împreună cu ea propriile lor dezamăgiri.

Austriecii stăpânesc Italia cu un toiag de fier; sau, după cum spun italienii, ei o stăpânesc de parcă ar fi fost scoase din posesie mâine. Conscripția, taxele, excluderea rigidă a manufacturii engleze, toate sunt continuate; iar felul în care asupritorii își exercită stăpânirea este la fel de ofensator pentru italian ca și spiritul lui. Sunt complet fără suaviter in modo,

care i-a făcut pe francezi în mod individual popular, în ciuda opresiunilor lor; iar Italiane vorbesc mereu despre Tedeschi, ca la brutta genie.*

Este imposibil să nu simpatizi cu Italiane în plângerea lor; dar gelozia internă unul față de celălalt, care există între diferitele state, va sta în calea oricărui efort general de a arunca de pe jugul străin, care îi înfurie atât de sever; ca să nu mai vorbim de acea moliciune a cbaracterului, apropiindu-se de imb&-cilitate, care pare să-i incapacite de a susţine périlsul unei asemenea lupte. Deși există mult mai multă fină de ton în caracterul nordic decât al locuitorilor din sud a Italiei, totuși tovarășul meu a strigat cu vehementă amărăciune împotriva apatiei compatrioților săi; iar rugăciunea lui constantă era ca austriecii să-și poată duce tirania așa

* Sentimentul popular s-a manifestat puternic, în timpul vizitei târzii a împăratului Austriei în stăpâniile sale lombardo-venene. Împăratul a fost la opera de la Veneția, cu Maria-Louisa, soția lui Napoleon. Publicul a fost zgomotos în apiauzele lor și atât de deosebit în direcționarea către fosta împărăteasă, încât, ca cea mai bună modalitate de a potoli tumultul, Maria-Louisa a părăsit teatrul. Cu toate acestea, publicul s-a ridicat cu ea și a însoțit-o acasă, lăsând-o pe împăratul Austriei

„Cu o socoteală cerșetoare a cutiilor goale!”

departe, încât să dau zilnic o sută de lovituri de bastinado fiecărui italian; exprimându-și dorința de a fi primul care se supune acestei discipline. După ce l-am întrebat ce vrea să spună, el mi-a explicat că el credea că acest lucru, și nimic mai puțin decât acesta, i-ar putea trezi pe compatrioții săi la o insurecție generală, pentru a elibera Italia de opresiunea intolerabilă a stăpânilor lor germani.

Spiritul guvernului austriac a fost manifestat în mod semnificativ, conferindu-i unui german Arhiepiscopia de Milano, cea mai înaltă preferință ecleziastică pe teritoriul lor italian și în valoare de aproximativ 8.000 Z. pe an.

Am avut un pic de rigurozitate a poliției lor, în examinarea vexării a pașaporturilor și a bagajelor noastre în fiecare oraș prin care am trecut.

Căpitanul răspunde tuturor nerăbdării mele printr-o ridicare semnificativă din umeri, adăugând, cu un fel de supunere sarcastică față de soarta lui – Va victis / și apoi exclamând, cu o expresie indefinibilă:

„ Exoriare aliquis nostris ex ossibus ultor !”

Am ajuns seara târziu la Brescia.

3d. Din nou, la răsăritul soarelui. Poate s-ar putea

fiți socotiți printre avantajele călătoriei cu un voiturier – cu care „lucet, eamus /” este o ordine permanentă a zilei – că în curând vă obișnuiește să vă treziți la răsăritul zilei fără efort sau oboseală. Nimic nu poate fi mai neinteresant. decât câmpia fiat plictisitoare din Lombardia, unde nu există nimic care să-i placă oricărui ochi în afară de ochiul agricultorului. Pământul este într-adevăr atât de bogat și gras cât poate fi pământul, dând patru recolte de fân pe an. În plus, toată câmpia este aproape o vie continuată, iar vița de vie nu este mica plantă pitică pe care o este în alte locuri, ci este dresată să atârne din copac în copac în fes-toons bogate, așa cum este descris de Virgil·

Dudul este arborele comun al solului, care este cultivat mai degrabă de dragul frunzelor decât al fructelor. Acestea sunt dezbrăcate, de îndată ce ajung la maturitate, pentru a hrăni viermii de mătase. Această operație tocmai fusese efectuată, iar bieții copaci goi arătau demodat, în acest anotimp, când fiecare tufă de mărăcini este îmbrăcat într-un costum nou de Hvery verde; dar natura oferă în curând un alt set de frunze, iar viermii de mătase primesc o a doua recoltă.

Pur vetturino s-a târât de-a lungul mai șmecher

decât de obicei, și nu aveam ce să ne intereseze în calea noutății, ci ocazional câmpuri de orez, care erau o vedere nouă pentru mine.

Oprit pentru noaptea la Caravaggio.

al 4-lea. Vive le Roi! — Comparațiile mele feminine vorbeau foarte mult astăzi despre Anglia și despre manierele englezești. Ei au făcut împotriva noastră aceeași acuzație, care este făcută de toată lumea, de mândrie și trufie. Pe parcursul traseului nostru de astăzi, am văzut la distanță un car înaintând spre noi. Doamnele și-au bătut din palme și au strigat: Eccolo! Eccolo! Inglesi ! Inglesi / I-am întrebat de unde știau ei la așa distanță de ce națiune aparține trăsura, când au arătat râzând pe femela domestică de pe cutie. Ei nu pot vedea avantajul distanței care se păstrează între stăpânii englezi și domesticii lor — în special femeile domestice. Vederea unei femei postate în exteriorul vehiculului le-a șocat noțiunile de deferență și curtoazie datorate sexului - toate considerentele de clasificare a întrebării - și a fost considerată de ei drept un act de înaltă trădare impardonabil împotriva dreptului divin. de femeie-hood; nici nu i-aș putea face să înțeleagă asta

Abigail era probabil mai încântată să-și însoțească colegul servitor pe cutie, decât să fie admisă înăuntru, sub rezerva constrângerii care rezultă din asociere inegală.

CAPITOLUL X.

Milano—Lacul Como—Lago Maggiore—Insulele Borromee —Drumul Simplon—Goitres—Crétins—Clarens—Chillón—Inondare la Martigny—Mont St. Bernard—Lacul Geneva—Lausanne.

Abordarea către Milano este foarte mare; de îndată ce treci de poartă, intri pe o stradă nobilă, lată ca Piccadilly, cu câte un trotoar larg de fiecare parte pentru pasagerii pe jos. AU aceasta este opera francezilor.

M-am stabilit la Albergo Imperiale; unde m-am angajat să dau nouă franci pe zi pentru camerele mele, micul dejun și cina.

Există ceva dezagreabil la început pentru sentimentele englezești, în a face o afacere anterioară pentru distracția ta la un han; dar este singurul mod de a te proteja de un rău mai mare — o dispută finală. Cei pentru care economia este un obiect, își vor găsi avantajul în această

practică; căci dacă hangiul este făcut să înțeleagă că nu călătorești în grand Seigneur, așa cum ar trebui să facă marea masă de englezi, el își va modera cererea conform propriilor tale condiții,

mai degrabă decât să-ți permită să cauți un alt han. Printre micile mortificări ale unei pungi limitate, există puține mai dezagreabile decât necesitatea pe care aceasta o impune de a se ocupa de considerațiile de care bogatul este scutit. Ce e de plătit? este singura întrebare pe care trebuie să o pună pe traveis-ul său — iar răspunsul la el este de mică importanță.

al 5-lea. Catedrala;—o catedrală nouă, mai ales dacă este construită din marmură albă, așa cum este cazul la Milano, este o chestie urâtă. În interior se află o capelă subterană curioasă, în care este depus trupul Sfântului Ocrotitor, Carol de Borromeo. A fost unul dintre cei mai buni și mai amabili oameni ai timpului său și a fost angajat în liniște pentru pacea mormântului, în mijlocul respectului și regretului contemporanilor săi. La vreo douăzeci de ani după moartea sa, însă, a avut loc canonizarea lui; pe care, trupul său a fost scos din vechiul său locaș și depus în stare în acest splendid mormânt; unde este expus acum ca un spectacol pentru toți străinii curioși, la atât de mult cap. Această mică capelă este de aur și argint, iar sfântul însuși, îmbrăcat în haine splendide, este așezat într-o cutie de cristal transparent. Fața este vizibilă — rânjind îngrozitor

un zâmbet îngrozitor” — ca și cum ar fi simțit sarcasmul amar transmis prin contrastul situației sale prezente cu motto-ul vieții sale — Humilitas!

Am mers la Monetărie; unde puteți vedea în câteva minute întregul proces de monedă, de la lingoul brut de argint până la suma de bani terminată.

Întregul utilaj este lucrat cu apă; acea parte a ei care ștampila amprenta lucrează 1.500 de piese într-o oră. Ultimul act al procesului este verificarea monedei. Balanta folosita in acest scop este construita atat de delicat, incat partea a opt sutemea unui bob este suficienta pentru a intoarce scara.

Napoleon a excelat cu siguranță în întreaga lume în a face bani. Moneda sa italiană este perfectă — în același timp frumoasă, comodă și inteligibilă — și acest ultim articol este de mare folos unui străin. În propria imitație a acestei monede, cum poate un străin să știe că un șiling este un șiling — decât prin inspirație? În monetăria italiană, moneda vorbește de la sine, iar valoarea este înscrisă pe ea cu caractere lizibile.

Ei continuă să ștampileze piesele de aur de patruzeci și douăzeci de franci și piese de argint de cinci franci, cu imaginea lui Napoleon.

Moneda banilor mai mici este diaconată.

al 6-lea. Am condus la Piazza Castello; unde a fost o trecere în revistă a trupei austriece. Generalul călărea pe teren, însoțit de personalul său cel mai somptuos încarnat. Fanteria din interior erau toate căptușite în jurul pieptului și înțepate în jurul taliei; după moda care a apărut, de a îmbunătăți modelul naturii. — „Cerul ne-a dat o formă, iar noi ne facem alta.”

De la henee am mers la Amphitheâtre of Napoleon/ capabil să conţină 40.000 de persoane; scaunele sunt scoase din rafturi și sunt acoperite cu gazon viu. Here au fost date, în imitarea jocurilor din antichitate, sărbători splendide, cu curse de cai și care și naumachia. Există canale construite pentru a umple zona Amfiteatrului cu apă.

O mare gală este acum în pregătire, pentru a sărbători în același loc ziua de naștere a actualului vice-rege, un arhiduce al Austriei. La extremitatea mai departe a orașului, la începutul traseului Simplon, se află arcul neterminat al Triumfului, care a fost conceput pentru a înregistra gloria lui Napoleon.

.e2

1

Ornamentele în basorelief au fost toate terminate, reprezentând victoriile sale asupra austriecilor; — capitularea generalului Mack și propria sa intrare triomfală în Milano; și aceste lucruri rămân încă, de parcă Austria credea că piesa nu s-a terminat și că ar putea fi încă

„ Un al cincilea act rar pentru a încorona această piesă zguduită

când s-ar cere aceste decorațiuni.

Celebra poză a lui Leonardo da Vinci cu Cina de liban, în trapeza. mănăstirea Madonna delle Grossie, aproape a dispărut. Magnificul copy al lui în mozaic, care a fost întreprins sub auspiciile lui Napoleon, este terminat; dar a fost trimis la Viena! excelențele acestei mari lucrări vor trăi totuși în admirabila gravură a lui Morghen.

Lounged seara în grădinile publice, care formează o promenadă agreabilă. Here este un teatru fără acoperiș, deschis spre ceruri, unde s-a produs o tragedie italiană.

„Este atât de obișnuit cu luminile de scenă, încât o piesă la lumina zilei i se pare un spectacol monstruos. Și într-adevăr, orice prejudecată exclusă, lumina zilei distruge în întregime iluzia scenei; — cel puțin atâta timp cât scenele sunt

din pânză pictată, iar rochiile actorului din etichete și beteală.

Dacă scena ar fi într-adevăr - palatul de marmură pe care este făcut să-l reprezinte - așa cum a fost probabil cazul în teatrele antice, dacă putem judeca din . marmura din prosceniul care rămâne încă — și dacă orice altă decorație „ar fi savurat în mod egal de realitate” — lumina zilei și a adevărului ar putea fi admise în siguranță.

Piesa a fost îngrozitor de plictisitoare, iar actorii au imitat natura cel mai abominabil.

Seara m-am dus la teatrul Ma-rionettes, o expoziție foarte inteligentă, unde păpuși de patru picioare înalte se mișcau și am jucat toată acțiunea scenei cu mult spirit și pro-priety, în timp ce vocile erau furnizate de persoane. din spatele scenei; - astfel încât dintre cele două distracții ar fi corect să spunem că în una păpușile se comportau ca niște bărbați, iar în cealaltă bărbații se comportau ca niște păpuși.

al 7-lea. Coid zi umedă. bârfe italiene. Strigăt universal împotriva „guvernului patern” al Austriei. Apropo, această frază neplăcută pare să fie înscrisă, ca într-un spirit de batjocură, celor mai proaste guverne din Europa; decât dacă într-adevăr nu este luat din vechiul adagiu „el

cine cruță toiagul strică copilul”, care pare a fi maxima principală a guvernelor paterne, în conduita lor față de statele supuse. — Angajat un automobile pentru douăzeci de franci pe zi, pentru a mă duce la Lausanne, pe orice cale aș avea. alege, și să-mi plătesc cheltuielile de masă și cazare pe drum.

al 8-lea. S-a trandafir în răsăritul zilei; — dar vehiculul meu i-a arătat caitiffului atât de puternic încă de la primul pas, printr-o încălcare a acordului său, încât eram obligat să stabilesc imediat contractul meu cu el.

Am luat micul dejun la o cafenea de lângă hotelul meu. Câteva ore mai târziu, într-un cartier opus al orașului, am ratat poșeta mea, care conținea vreo sefii Napoléoni, care erau toți banii pe care îi aveam în lume. Amintindu-mi că l-am scos la micul dejun, am pornit imediat la întoarcere la cafenea; deși cu foarte puține așteptări de a-l recupera. — În timp ce mergeam, m-am gândit la fizionomia chelnerului și am tras cele mai nefavorabile concluzii din expresia vicleană pe care am început să-mi amintesc în ea; și apoi am aranjat cel mai bun mod de a-mi conduce întrebările, cu scopul de a ajunge la adevăr, în ciuda minciunilor pentru care l-am considerat.

admis că ar trebui să mă întâlnesc. La intrarea în cafenea, însă, înainte să fi rostit un cuvânt, a înaintat spre mine, cu poșeta mea în mână, spunând — Ecco, Signore!

Înregistrez acest lucru, ca unul dintre multele, dar poate cea mai puternică instanță cu care am întâlnit, de onestitate a poporului

italian. Acest flăcău ar fi putut să-mi ia poșeta fără posibilitatea de a fi detectat și aproape fără bănuieli; pentru că un număr mare de persoane făceau atunci micul dejun în cameră și mulți alții trebuie să fi intrat în ea în timpul absenței mele; iar confuzia și aglomerația unei cafenele italiene ar fi făcut cel mai ușor lucru din lume pentru oricine să ia poșeta cu ziarul pe care l-am lăsat cu el pe masă.

Am fost seara la teatru; unde s-a jucat tragedia lui Alfieri a lui Mirra. Subiectul este revoltator; dar Alfieri s-a descurcat cu mare pricepere, iar în reprezentare nu este nimic de dezgustat. Dimpotrivă, rareori am văzut o tragedie în care suferința este mai afectuoasă. Actrița care a jucat-o pe Mirra a făcut-o la viață; — prima ei intrare a spus întreaga poveste a piesei; iar partea este astfel gestionată, încât să trezească milă și simpatie pentru Mirra, în spițe of

pasiunea odioasă a cărei victimă este. Dacă teroarea și mila sunt obiectele tragediei, partea lui Mirra este admirabil concepută pentru a excita ambele sentimente în cel mai înalt grad; căci, în timp ce te înfioră la lucrările teribile și la energia înfricoșată a pasiunii ei, luptele propriei ei inocențe a minții native și oroarea cu care se privește pe ea însăși, fac cel mai puternic apel la compasiunea ta.

Ei își gestionează teatrele mai bine, cel puțin într-o privință, decât noi în Anglia. Ora începerii, în loc să fie aceeași pe tot parcursul anului, variază în funcție de anotimp și cortina nu se ridică până când soarele nu a apus. .

al 9-lea. Întâmpinând întâmplător un voiturier, ale cărui carnagiu și numiri sunt mai bune decât de obicei, l-am angajat să mă ducă pe mine și pe mine singur, oriunde voiesc, pentru douăzeci de franci pe zi; care trebuie să includă cheltuielile comune pe drum. Prima mea etapă a fost la Como; și mi-am petrecut ziua pe lac, bucurându-mă de toată plăcerea pe care o poate oferi un peisaj frumos. Ceea ce este această plăcere ar fi poate mai greu de descris decât peisajul însuși, diferând atât de mult în funcție de oameni; pentru cât mai mult va vedea o persoană într-un

peisaj decât altul, și chiar aceeași persoană decât el însuși, în momente diferite! Cu siguranță a făcut o descoperire notabilă cine a stabilit primul că frumusețea nu o face. să locuiască în lucrurile în sine, dar în ochiul care le vede; și fiecare ochi vede o frumusețe diferită. Am auzit un om argumentând că nu există nimic în natură equa! la peisajul din Covent-Garden; Dr. Johnson obișnuia să spună că nu există nimic ca Fleet-street; și fiecare om, cred, crede că cea mai bună perspectivă din lume este aceea care oferă o vedere asupra propriei sale țări.

Dar este puțin de invidiat cine este mort de entuziasmul naturii, a cărui inimă și sentimente nu sunt la îndemâna „influenței” ei și care „este insensibil la bucuria liniștită pe care o derivă din contemplarea unor imagini atât de fermecătoare precum lacul Como îi va prezenta ·

Locul din care se vede cel mai avantajos acest lac nobil este dintr-un punct imediat vizavi de Fiume di Latte, o mică cascadă romantică, care formează o succesiune de cascade în miniatură, de la o înălțime de câteva sute de metri, printre podgoriile cu care partea de munte este plantată. Există un loc, vizavi de thiș

wateríall, de la care ai o perspectivă a întregii scene, fără dezavantajul unei vederi de pasăre. Ai cele trei ramuri ale lacului sub ochi deodată. Cea principală se întinde spre nord, în direcția Chía-renna; cu munții din Val Tellina și Alpii Iulieni, pentru limita sa mai îndepărtată. Ful! în față se află Monte Legnone; care, deși nu se clasifică, așa cum îl clasifică Eustace, printre cei mai înalți Alpi, fără a-și păstra zăpada în mai mult soare, este totuși, prin forma sa îndrăzneață, accidentată și poziția sa izolată, unul dintre cei mai măreți și mai comandați dintre ei. Spre sud priviți celelalte două ramuri care duc la Lecco și la Como. Această ramură a lacului, de la Menagio până la Como, are un caracter foarte diferit de ramura nordică; și, deși este foarte frumos, și în același timp sălbatic și foarte cultivat - cu malurile sale împânzite cu vile și sate - totuși își dorește trăsăturile mai mărețe ale perspectivei nordice. La vila Pliniana, fântâna, cu zidăria ei ruginită, se află aparent în aceeași stare ca pe vremea lui Pliniu, a cărui epistolă descriptivă este gravată pe o tăbliță în perete. Lacul abundă de pești. Am venit cu bărcile unui grup de pescari așa cum erau. trăgând înăuntru

plasele lor, în care Era un păstrăv fin de paisprezece lire.

Locuitorii țării din Como sunt furioși să vadă lumea. Ei traversează toate țările cu poze și barometre de vânzare; iar după ce au strâns câțiva bani, se întorc din rătăcirea lor pentru a-și petrece serile zilelor și a-și pune oasele în propria lor țară – o dorință care pare a fi naturală pentru toată omenirea – „ dulces mortene reminiscitur Argoe”

Italiana itinerantă, care continuă acest traseu în Anglia, va fi găsită de nouă ori din zece venind din Como.

lOth. Am trecut prin Varese* la Laveno, unde mi-am îmbarcat trăsura pentru a trece peste Lago Maggiore până la Baveno, în timp ce m-am urcat într-o altă barcă pentru a face o privire mai amplă a peisajului lacului.

Nu există nimic în acesta, nici poate în nici un alt lac, care să poată fi pus în competiție cu vederea din acel punct al lacului Como la care am mai făcut aluzie; dar Lago Maggiore este, cred, mai interesant decât brațul sudic al lacului Como; pentru că, cu aceleași fraturi moi în peisajul sânului.

există, în caracterul dealurilor imediat aflate în pragul ei, o îndrăzneală și măreție, care sporesc impresia întregului prin puternicul ajutor al contrastului.

Printre acest peisaj de sân, dacă expresia poate fi înscrisă, se numără Insulele Borromee; — Isola Betta și Isola Madre; — creația magică a muncii și a gustului. Inițial stânci sterpe, au fost amenajate cu pământ și plantate cu plantații de cedri, chiparoși, cedri și portocali și decorate cu grădini, grote și terase. În mijlocul acestui ținut de zâne, care ar putea servi drept model pentru o descriere a insulei Calypso, se află Palatul, așa cum se numește; care nu este grămada impunătoare fără confort, denumită de obicei cu acest nume, ci o vilă încântătoare, care combină eleganța cu confortul. Am observat aici, ceea ce nu am văzut altundeva; statuile au o draperie din tifon adevărat aruncat în jurul lor, care de fapt nu ascunde nimic, deși pare să facă așa. Efectul nu este neplăcut; și, dacă este rezultatul pruderii, este un expedient mult mai bun decât o frunză de smochin.

Aș fi putut zăbovi la Baveno o lună, în acest sezon delicios; iar eu eram pe punctul de a-mi demite voiturierul ; dar ceva

1818,] REELECȚII PE PREȘTIENTĂ. 61' îmi șoptește constant la ureche să mă grăbesc la Lausanne, unde aștept scrisori din Anglia. Cum să explicăm acel presentiment a ceea ce urmează, sau a ceea ce s-a întâmplat deja la distanță de noi, fie de bine sau de rău — deși în principal, cred, de acesta din urmă — pe care fiecare om a simțit-o mai mult sau mai puțin? Se poate pune la îndoială cât de mult sau chiar dacă ar trebui să se acorde atenție acestor insinuări secrete. Din partea mea, nu sunt pregătit să le ignor cu totul. Dacă este o amăgire, este la fel de vechi ca Socrate și îl poate clasa printre victimele sale. Este ceva strânge și inexplicabil în ea; dar așa există în toate verigile acestui lanț misterios de atracție și repulsie, afinitate și ostilitate, simpatie și antipatie, prin care toate părțile naturii sunt unite și separate. A doua vedere, așa cum este numită, prin care, după unii, soarta absenților a fost adesea comunicată atât de incontestabil, poate fi doar unul dintre principalele fenomene ale acestui sistem misterios, despre care știm atât de puțin. S-ar putea să nu existe nimic cu adevărat mai surprinzător în acest lucru — deși suntem mai puțin capabili să explicăm — decât în faptul comun de a lovi coarda unei viori, care produce o vibrație corespunzătoare într-o alta care este în uniformă.

fiu cu ea; — cu excepția cazului în care, într-adevăr, suntem pregătiți să decidem că corzile inimii umane sunt făcute din materiale mai puțin sensibile decât corzile unei lăutări.

al ll-lea. Bareno se află pe marele drum Simplon, pe care am intrat acum pentru prima dată. Este căptușit pe ambele părți cu un stâlp scurt de granit, de dimensiunea unei pietre miliare obișnuite englezești, plasat, în succesiune regulată, la intervale foarte scurte. — de abia mai mult de șase picioare una de cealaltă — care, pe marginea unei prăpăstii, sunt și ele depășite cu o șină de lemn. Peisajul devine în curând interesant, dar abia după ce treci de Domo d'Ossola și începi să închizi Val Vedrò, ești introdus în inima și miezul adâncurilor alpine.

Lângă Crero/à, unde începeți să urcați, se întinde pe o parte a drumului o vastă coloană de granit, lucrată dintr-o carieră vecină; care era în drum spre Milano, pentru a face parte din arcul de triumf al lui Napoleon, când vestea reversurilor sale i-a oprit progresul. Este poate, în situația sa actuală, un monument mai izbitor al măreției căzute, decât ar fi fost la Milano de ambiție prosperă.

Trecând prin peisajul sublim și minunat al acestei părți a Alpilor, Napoleon wffl

nu ai nicio parte neglijabilă în a-ți excita minunea; mai ales dacă ești un discipol al acelei secte care nu vede nimic sublim sau frumos care să nu se întemeieze pe utilitate.

Căci, în timp ce privești cu uimire la masele monstruoase pe care natura le-a adunat aici una peste alta, în fiecare mod de dezolare fără formă, și simți acea senzație de uimire pe care efectul unui astfel de peisaj o produce, imprimând mintea cu o vagă. dar o idee copleșitoare despre puterea puternicului Stăpân al naturii — Este imposibil să nu fii plin de admirație față de omul care a avut îndrăzneala de a întreprinde și geniul de a realiza un triumf complet asupra unor astfel de obstacole înfricoșătoare. În aceasta, ca și în multe alte situații, el a depășit cu mult toate realizările anterioare. Hannibal, este adevărat, a trecut Alpii în fruntea armatei sale; dar Napoleon nu numai că a făcut acest lucru, ci, ca o înregistrare durabilă a contestelor sale a tuturor impedimentelor, fizice și morale, care au stat în calea îndeplinirii scopului său, el a părăsit acest „drum regal” prin care fiecare ticălos. whipster poate face același lucru, fără nici măcar precauția de a târî roata trăsurii sale,

Această mare lucrare, cred, eclipsează toate

fapte fabuloase pe care ni le-a transmis Grada mendax sau Roma mendador. Aventura lui Xerxes cu Muntele Athos nu a fost nimic în ea. Napoleon a izbucnit prin stânci solide, care l-ar fi sfidat pe Hannibal cu tot oțetul său; a prescurtat râuri — într-un cuvânt — a jucat chiar pe devii. Stâncile se încruntă la tine și par

„ Să mă întreb cum devii ai ajuns acolo

în timp ce îți lovesc peste cap, de parcă s-ar pregăti în fiecare clipă să tundă cu un „πεδονδε κυλινδετο”, pentru a te pedepsi pentru că îndrăznești să invadezi solitudinile lor secrete și solemne^ și să facă

„Deodată crima ta și monumentul tău.”

De fapt, Napoleon a catamaranat atât de mult fundațiile, încât mai mult de un ecroulement au luat deja loc. Este remarcabil că el nu a traversat niciodată acest drum. A fost început și terminat în cinci

ani; dar este de temut, din cauza neglijenței dovedite la repararea lui, că indolența sau politica conducătorilor actuali ar putea să o lase să cadă în decădere.

Austria, se spune, nu vede la fel

admirația pe care o face un călător, facilitatea de a pătrunde în Italia, care este oferită de acesta și de drumul Mont Cenis – opera soră a lui Napoleon. Ea ar prefera mult să crească* decât să diminueze dificultatea accesului din acel sfert al Europei, fiind destul de mulțumită cu propria ei abordare prin Tirol, pe calea Trentului și Verona.

Acest lucru este foarte natural; și în acest spirit, se spune, ea și-a exercitat influența asupra Sardiniei pentru a împiedica realizarea ulterioară a drumului de la Genova la Leghom, care fusese început de Napoleon.

Am zăbovit atât de mult pe drum, încât întunericul s-a abătut asupra noastră înainte să-mi dau seama și am fost obligat să mă opresc într-o colibă nenorocită de la IseUa.

al 12-lea. M-am bucurat să mă trezesc de îndată ce s-a luminat și să scap, din mizeria și paraziții din podul cocoșilor în care petrecusem noaptea, în aerul fin și proaspăt al dimineții al munților.

La scurt timp după ce am părăsit Isella, am trecut de elvețieni

* Ca o ilustrare în acest sens, aș putea observa neplăcerile achiziționării unei semnături austriece pe pașapoartele tuturor strângere care intră pe teritoriul lombardo-venețian, care a întârziat sau a trimis înapoi atât de mulți călători care se apropiau din Elveția; care, în ignorarea acestui regulament, omit adesea să-și obțină pașapoartele contrasemnate de ministrul austriac la Bem.

frontieră și, după o lungă ascensiune, a ajuns în satul Simplon. Această parte a Valaisului a fost încorporată în imperiul francez, dar acum a revenit la vechea ei legătură cu confederația elvețiană. În vârful dealului se află spitalul neterminat, care a fost destinat reședinței călugărilor capucini, a căror activitate și ocupație este să asiste și să ofere distracție călătorilor și care acum sunt staționați într-o situație mai puțin convenabilă. Clădirea nouă este la o scară foarte mare și frumoasă, dar progresul ei a fost oprit, ca și cel al coloanei de granit, de căderea lui Napoleon. Acum există puține speranțe că acesta va fi vreodată finalizat; cel puțin sărăcia

statului, căruia îi este în prezent — Valais — este mărturisit inegală cu astfel de Lucrări.

Urcușul și coborârea în zig-zag sunt atât de priceput, încât poți să trapești în sus și în jos, fără * dificultate sau pericol. Caracterul peisajului, pe partea elvețiană, este mult mai puțin îndrăzneț și măreț decât oh italian. Val Vedrò conține fiecare ingredient al sublimului care poate fi găsit în peisajele naturale — Munte — Stâncă — Prăpastie — Torent — Cascade de apă — Pădure — în toate formele lor cele mai sălbatice; — dar când ajungeți la vârful

Simplon, vi se prezintă o scenă mai blândă și priviți în sus văile înverzite ale Elveției. Prima impresie a acestui pământ al libertății este foarte favorabilă. Micile hanuri de cabane, dacă pot să judec după aceasta din Bryg, unde am încheiat călătoria de astăzi, sunt îngrijite până la eleganță și există în fiecare lucru o atenție la confort și curățenie, care îi va aminti unui englez de propria patrie mamă.

al 13-lea. Intens fierbinte. Mi-am urmat cursul prin Valais, dar trebuie să încetez să mai bâlbâiesc câmpurile verzi. În ceea ce privește peisajul natural, chiar și schițele transmit doar o idee vagă; - iar schițele descriptive sunt de zece ori mai rele. Sărăcia limbajului nu este niciodată atât de evidentă, ca atunci când cauți să reprezinți prin cuvinte varietățile infinite ale naturii.

' Descrierile, pentru a fi de orice valoare, ar trebui sa fie deosebite si adecvate ,K dar cat de generale si nedefinite sunt tenusurile pe care trebuie sa le folosesti, daca esti obligat sa paini in cuvinte; și cât de puțin este transmis de întregul catalog de fraze pe care imaginația cea mai fertilă le poate furniza! Dacă, într-adevăr, amestecând aceste fraze precum culorile pe un palet, ați putea produce aceeași varietate de nuanțe, ar putea fi la fel de ușor să reprezentați un peisaj cu pixul ca și creionul. Ail

totuși, ceea ce poate face, cred, este să ofere partea poetică a imaginii; prin care înțeleg acea parte a ei care atrage ochiul imaginației, în asocierile pe care mintea le leagă cu contemplarea scenei descrise; și în asta, stiloul poate avea avantajul. Dar, în ceea ce privește prezentarea unei imagini clare și inteligibile a unui peisaj complicat prin descriere verbală, cred că este imposibil. Cele mai bune și mai pitorești reprezentări ale acestei cult, se găsesc poate în scrierile inimitabilului autor al lui Waverley; dar mă îndoiesc dacă chiar și schițele lui prezintă vreodată vreo imagine distinctă minții cititorului. Nu neg că descrierile sale fermecătoare ale naturii, în cele mai frumoase și îndrăznețe aspecte ale ei, oferă cea mai mare plăcere în citire; tot ceea ce susțin este că este plăcerea. un personaj vag și general, și nu derivat dintr-o percepție clară a trăsăturilor particulare ale scenei descrise. A dormit la Sion.

. al 14-lea. Există o mare asemănare în priveliștile din Valea Rhône-ului. Drumul trece de-a lungul malului râului pe tot drumul; ambii urmându-şi cursul aproape în linie dreaptă.

Crétins sunt obiecte triste și dezgustătoare. Eram pregătit să mă aștept la gușă :—

„Quis tumidum guttur miratur in Alpibus?” — Juv.

S-ar părea că natura din aceste regiuni nu s-ar putea abține să iasă în excrescență, atât în partea animată, cât și în partea neînsuflețită a creației ei.

Acest apendice dezgustător a fost atribuit multor cauze. S-a presupus, deși fără fundație, că este specific acelor văi care merg de la est la vest; şi că nu se găseşte la cele care merg de la nord la sud. O noțiune mai generală a fost aceea că ea provine din calitățile apei, care este puțin mai mult decât zăpadă topită. Dar cea mai probabilă presupunere este că este consecința respirației aerului umed și cețos care se condensează în văile, situate între lanțurile muntilor înalți; căci aceeași boală se găsește în regiunile muntoase unde nu există zăpadă.

Aceasta este sugestia lui Marsden, care, în Istoria lui Sumatra, descrie o boală similară în districtele deluroase ale acelei țări; în cazul în care văile sunt expuse la caboot, sau ceață deasă, la influența căreia vapori coid, el foarte ra-

atribuie în mod național tumorile în gâtul locuitorilor,

Cretinajul pare să fie, de asemenea, specific regiunilor muntoase, deși cauza și legătura sunt, în acest caz, încă mai inexplicabile. Se gaseste in Pirinei; și, de asemenea, după Sir G. Staunton, în părțile muntoase ale Chinei; și, în aceste cazuri, nu există nicio asemănare comună de situație sau climat, pentru a indica o cauză comună - cu excepția circumstanței unice a stării de sănătate.

Este bine pentru aceste sărmane făpturi neputincioase, că superstiția țării le face să fie privite cu o afecțiune mai mult decât comună, ca favoriții deosebiti ai Raiului; căci, fiind incapabili de intenție criminală, ei sunt considerați scutiți de obligațiile de responsabilitate morală și excepții privilegiate de la soarta comună a omenirii, care sunt sortite să se nască în păcat.

Dar Elveția nu este singurul paradis al proștilor.*

* Sir Robert Wilson, în Expédition în Egipt, spune: w În Egipt, un nebun este adorat ca un sfânt, iar la Cairo au multe privilegii speciale; dar cea mai singulară este superstiţia care îi favorizează astfel încât copiii lor să fie consideraţi favoriţii deosebiti ai Raiului; prin urmare,

În Egipt, un idiot este considerat încă mai înalt și chiar adorat ca un sfânt:

„Dacă ignoranța este fericire, este o nebunie să fii înțelept.”

Astăzi am fost foarte impresionat de curățenia și frumusețea personală a țărănimii iemale, îmbrăcaţi în costumul lor de duminică. Ei merită în continuare laudele pe care Sfântul Preux le dă în scrisoarea sa către Julie, descriind Haut-Valais, și păstrează în continuare „ leurs petites coiffures noires, et le reste de leur ajustement, qui ne manque ni de simplicité, ni d. 'eleganţă."

Am luat masa la Martigny; – după aceea, în drumul meu spre ƅex, m-am oprit să examinez pisse-vache ; o cascadă, despre care Coxe spune, că „văzuse cascade mai înalte, dar nici una mai frumoasă”. De pe vremea lui – în urmă cu patruzeci de ani – frumusețile ei au fost diminuate de operațiunile unui morar; care, după ce a construit o mili sub cădere, a găsit convenabil să rupă o mare parte din stânca proeminentă, pentru a preveni împrăștierea pârâului. Mili nu mai exista ; răul rămâne ;

pe străzile publice cele mai virtuoase femei nu au scrupule cu ele, iar pasagerii, în loc să deranjeze, se roagă pentru unirea lor. O femeie atât de gravidă este foarte apreciată de sexul ei.”

– dar este încă o cascadă frumoasă. Situată pe marginea drumului și, prin urmare, accesibilă fără probleme, este probabil din acest motiv mai puțin apreciată și mai puțin vizitată. Căci există un stimulent în dificultățile de a fi suprasolicitat; și, într-adevăr, este cert, că retragerea de situație ar da un farmec suplimentar frumuseților pisse-vache. A sosit seara devreme la Bex, unde există unul dintre cele mai bune hanuri din lume și cu adevărat caracteristic simplității îngrijite și elegante a Elveției.

În Italia, toţi cei domestici ai unui han sunt bărbaţi, care îndeplinesc slujbele de chelneri şi de cameriste; aici este direct invers; și în timp ce sunteți prezenți de elvețienii Hebes din Bex, puteți simți forța remarcii Sf. Preux:–" avec la figure des Valaisanes, des servantes mêmes ren· droient leurs services embarrassants"   ,

al 15-lea. La Villeneuve am venit cu vederea lacului Geneva. De la Villeneuve la Vevay drumul este frumos și fiecare pas trece prin țara zânelor poeziei și romantismului. „Crenelul alb ca zăpada” din Chillón – „fermecatorul de vacanță” din Clarens – și „Lacul Leman cu fața sa de cristal”, pe cât de frumoase sunt în realitate, ne vorbesc cu mai mult decât prostul.

vocea naturii, prin perioada strălucitoare a lui Rousseau și versul nemuritor al lui Byron.

La Clarens, tufișurile, plimbările și bosqueturile, descrise atât de minut în Rousseau, nu mai există; au cedat de mult loc plantatiilor de cartofi, porumb, ; căci, după cum a observat gazda mea cea mai leoasă

de la Vevay, făcând aluzie la Noua Heloise — „Romanturile sunt lucruri bune, dar pâinea este mai bună”.

De la Vevay la Lausanne treci printr-o vie continuă pe tot drumul. Peisajul este foarte plăcut, dar cu greu merită. raptarele din St. Preux, care, la întoarcerea din turneul său în jurul lumii cu Lord Anson în Pays de Vaud natal, îl descrie ca „ce paysage unique—le plus beau dont l'œil humain fut jamais frappé, ce séjour. charmant auquel je ri avais rien trouvé d'égal dans le tour du monde''

Ajuns la Lausanne, am mers imediat cu mașina la casa domnului de Seigneux, la care fusesem recomandat, care primește străini în casa lui cu pensie. Prima mea întrebare a fost pentru scrisorile mele, ceea ce mi-a liniștit îngrijorările. Doar cei care le-au experimentat își pot face o idee despre sentimentele cu care un călător se retrage în propria sa cameră, pentru a se bucura singur și la

petrecere a timpului liber luxul de mult așteptat lettere de acasă.

al 17-lea. Am făcut o vizită la casa în care a locuit Gibbon, care se află la câteva uși de noi. S-a plimbat pe terasa și a explorat casa de vară, despre care vorbește, relatând, cu atât de multe detalii interesante, încheierea lucrărilor sale istorice: „A fost în ziua, sau mai bine zis noaptea, a zilei de 27 iunie 1787. , între orele unsprezece și doisprezece, că am scris ultima linie a ultimei pagini, într-o casă de vară din grădina mea. După ce mi-am întins peп, am făcut mai multe ture într-un berceau sau plimbare acoperită de salcâmi, care oferă o perspectivă a țării, a lacului și a munților. Aerul era temperat, cerul era senin, globul argintiu al lunii se reflecta din valuri și toată natura era tăcută.” Biblioteca lui Gibbon rămâne încă, dar este îngropată și pierdută pentru lume. Este proprietatea domnului Beckford și se află închis într-o casă nelocuită din Lausanne.

al 18-lea. Excursie la Martigny; — pentru a asista la efectele groaznice ale inundației târzii. Cauza acestei calamități a fost următoarea. Cu câteva luni în urmă, un ghețar căzuse în valea Bagne, sufocând cursul unui mic râu și formând

capul a ceea ce în timp a devenit un lac foarte întins. Locuitorii, temându-se că, pe măsură ce vremea caldă înainta, acest baraj s-ar putea dezgheța și s-ar putea lăsa, tăiaseră o galerie prin gheață pentru a elibera apa; prin care, dacă barajul ar fi rămas finn mai mult de câteva zile, întreg lacul s-ar fi golit fără să provoace vreo pagubă. Dar marți, 16, capul lacului a cedat — și apele au coborât cu o goană prodigioasă, măturând toate înaintea lor.

——— lapides adesos, Stirpesque raptas, et pecus, et domos Volventis unà ;-------

Dacă s-ar fi întâmplat în noaptea asta, tot Martigny trebuie să fi pierit. Patru sute de case au fost spălate într-o clipă, în timp ce dobori o «cladire de cărți. Biata gazdă a hanului Swan, care a prezidat

la masa de găzduire unde am luat masa duminică, 14, a fost marți înghițită într-o clipă, în propria lui grădină; — și au plecat grajduri, trăsuri și cai. , in toate directiile. Poate că bunul meu geniu a fost cel care mi-a șoptit atât de neîncetat să mă grăbesc la Lausanne și care mi-a împiedicat halüng la Martigny, așa cum mă gândisem cândva să fac, pentru a pleca de la

de acolo la Chamouny. Dacă ar fi, mă tem că nu îi sunt atât de recunoscător pe cât ar trebui să fiu; căci aş fi fost de bunăvoie un spectator al acestei vizite îngrozitoare, chiar cu riscul de a fi victima ei. Un biet pictor se afla în valea Bagnei, schița acest lac, în momentul în care barajul a cedat, iar scăparea lui a fost puțin mai puțin decât o minune. A făcut un desen cu périlele care l-au înconjurat. Dacă ar fi un om talentat, o astfel de scenă ar trebui să-l amelioreze cu materiale pentru un tablou al Potopului, care probabil nu a fost pictat niciodată din natură. Scena de la Martigny cerșetori descriere; — ruina și haosul sunt peste tot. Apa pare să fie un agent mai îngrozitor chiar și decât focul în lucrarea de distrugere. Funcționarea focului este cel puțin graduală și oferă o oarecare șansă de scăpare; dar apa este un distrugător radical și sare imediat la concluzie. Un singur fapt va fi suficient pentru a da o idee despre rapiditatea cu care a fost efectuată lucrarea de demolare; apa a călătorit cu o viteză de douăzeci de mile pe oră.

Pierderea de vieți omenești este mare, iar pierderea proprietății este mai mare. Cei care au scăpat cu viață — și numai cu viață — sunt poate moșt de milă. Ei nu numai că și-au pierdut totul, dar

Însuși pământul pe care se aflau casele și culturile lor, este un deșert, acoperit cu o haină de morminte și gunoaie și a devenit complet impropriu pentru cultivarea viitoare. Disperarea bietelor creaturi este foarte afectuoasă; își freacă ochii — ca regele din basm când nu mai vedea Palatul lui Aladin — de parcă s-ar îndoi de dovezile simțurilor lor.

. Ce lume trecătoare este aceasta! și cât de nebun este să ne îngrijorăm și să ne îngrijorăm de micile supărări ale unei astfel de existențe trecătoare; — cel puțin aceasta este lecția pe care o predică contemplarea unei scene ca cea a lui Martigny, cu mai mult decât elocvența cuvintelor.

al 20-lea. Excursie la Mont St. Bernard. Mănăstirea este situată la aproximativ 8.000 de picioare deasupra nivelului mării; și este cel mai înalt loc locuibil din Europa. Apropierea de acesta, pentru ultima oră de ascensiune, este abruptă și dificilă. Mănăstirea nu se vede până nu ajungi la câteva sute de metri de ea. Se sparge de priveliște dintr-o dată, la o cotitură în stâncă. Pe o stâncă proeminentă, în apropierea ei, stătea unul dintre câinii celebri, strigându-se la înaintarea noastră, ca și cum ar fi vrut să anunțe străinii. Acești câini sunt de dimensiuni mari, în special înalți pe picioare și, în general, de culoare albă ca laptele, sau

de o culoare tabby. Sunt niște creaturi extraordinare — dacă toate poveștile călugărilor vă spun despre ele sunt adevărate. Sunt folosite în scopul căutării călătorilor care pot fi îngropați în zăpadă; și multe persoane sunt salvate anual de la moarte prin mijloacele lor. În ultima iarnă, un călător a ajuns la mănăstirea din. în mijlocul unei furtuni de zăpadă, fiind nevoit să-și părăsească soția, care nu a putut merge mai departe, la aproximativ un sfert de milă distanță. O petrecere a călugărilor a plecat imediat în ajutorul ei și a găsit-o complet îngropată sub zăpadă. Doar sagacitatea câinilor a fost cauza eliberării ei, pentru că nu era nicio urmă vizibilă și este greu de înțeles cum poate fi transmis mirosul printr-o acoperire adâncă de zăpadă.

Se spune că înșiși călugării, plecați în căutarea călătorilor, și-au datorat adesea conservarea câinilor lor, într-un mod care ar părea să arate că câinii sunt înzestrați cu un presentiment de pericol.

Au fost spuse multe povești de acest fel și eram nerăbdător să aflu adevărul lor. Călugării au declarat două sau trei cazuri în care câinii îi împiedicaseră de fapt să se întoarcă la mănăstire pe calea lor obişnuită; atunci când

apoi s-a dovedit că, dacă nu ar fi urmat îndrumarea câinelui lor în devierea lui, ar fi fost copleșiți de o avalanșă. Dacă câinele poate avea o presimțire intuitivă a pericolului — sau dacă poate avea capacitatea de a detecta simptome care nu sunt perceptibile de simțurile noastre mai plictisitoare — trebuie să fie stabilit de filosof. Oricum ar fi, chiar și câinii sunt uneori înșelați și, împreună cu stăpânii lor, sunt copleșiți de avalanșele care cad frecvent în primăvara anului. Cu vreo optsprezece luni în urmă, doi dintre cei domestici ai couventului, cu doi sau trei câini, și un grup de călători care așteptaseră cu Curierul din Italia, s-au pierdut într-o avalanșă. Trupurile acestor persoane nefericite pot fi văzute acum în Charnel-house din Mănăstirea Sf. Bernard, unde sunt păstrate, pentru ca să existe șansa de a fi identificate de prietenii lor. Răceala climei tinde să întârzie putrefacția; dar, în acest moment, nicio caracteristică nu se distinge.

Buonaparte a traversat acest munte cu 60.000 de oameni, cu care a luptat apoi în bătălia de la Marengo. S-a oprit două ore la mănăstire cu câțiva din personalul său și a luat câteva

înviorare, dar le-a interzis soldaților să intre sau să perturbe retragerea călugărilor. Am văzut locul în care viața i-a fost salvată de ghidul său. Buona-pàrte a trecut fără să sesizeze obligația la momentul respectiv; dar, la întoarcerea sa de la victoria lui Marengo, a trimis după bărbat și i-a prezentat o poșetă cu șaizeci de Napoleoni. Ghidul trăiește încă și se numește Buonaparte.

21 st. Am părăsit mănăstirea profund impresionați de manierele ospitaliere și amabile ale superiorului și ale fraților săi. Sprijinul instituției depinde în mare măsură de contribuțiile caritabile; dar a suferit în ultima vreme pierderi considerabile, din cauza escrocherii unor impostori, care, asumându-și haina misionarilor pe care mănăstirea obișnuiește să-l trimită anual prin țară pentru a solicita sprijin, au reușit să perceapă contribuții foarte mari.

- Coborând nota, m-am uitat într-un fel de pătuț de oi, la vreo două mile mai jos de mănăstire. Nu așezat scheletul unui bărbat, în haina în care a fost depus inițial. Pălăria stili a rămas pe craniu, iar haina lui mare zăcea întinsă sub oase.

24. În drumul meu de întoarcere la Lausanne m-am oprit la Vevay, am luat o barcă cu trei apărători și

a trecut lacul spre MdUerie ; dar am căutat în vnîn locul izolat descris atât de romantic de Rousseau unde se presupune că Sf. Preux a condus-o pe doamna de Wolmar, după scăparea lor din furtună.

Cu toate acestea, descrierea lui Rousseau a vederii de la lac este cât se poate de exactă; iar acum eram pe urmele St. Preux...

Am înaintat în apă deschisă; Am îndreptat atât de departe în mijlocul lacului, încât ne-am trezit curând la mai mult de o legă de mal. - Acolo, i-am explicat Juliei toate părțile superbului orizont care ne înconjura. I-am arătat de departe gurile Ronului, al cărui curs impetuos se oprește brusc după un sfert de legă și pare să se teamă să nu polueze cristalinul azur al lacului cu apele lui noroioase. L-am pus să observe versanții munților, ale căror unghiuri corespondente și paralele formează, în spațiul care îi desparte, o albie demnă de râul care îl umple. Luându-l de pe coastele noastre, mi-a plăcut să-i arăt malurile bogate și fermecătoare ale Pays de Vaud, unde cantitatea de orașe, nenumăratele mulțimi de oameni, dealurile verzi împodobite din toate părțile formează un tablou încântător; unul din pământ »

pretutindeni cultivate și pretutindeni roditoare, oferă plugarului, ciobanului, viticultorului rodul sigur al ostenelii lor, pe care vameșul lacom nu-l devorează. Apoi, arătându-i Chablaisul de pe coasta opusă (o țară nu mai puțin favorizată de natură și care, totuși, oferă doar un spectacol de mizerie), l-am făcut să distingă cu sensibilitate efectele diferite ale celor două guverne, pentru bogăție, nume și fericire. a barbatilor. Așa, i-am spus, pământul își deschide sânul fertil și își împrăștie comorile oamenilor fericiți care îl cultivă pentru ei înșiși.

Contrastul dintre coasta ChcMais9 și cea a Pays de Vaud rămâne încă în plină forță și, cu titlu de comentariu asupra textului lui Rousseau, aș putea cita decretele și regulamentele înfipte în toate hanurile din Savoia, deoarece modificările târzii; unde, printre alte articole

arbitrare, există unul care interzice cu strictețe orice persoană să fie văzută pe străzi după zece noaptea; iar celălalt interzice tuturor adunărilor să danseze în public. Balurile private în familii private sunt permise cu bunăvoință, cu condiția, totuși, să se facă, „sans rumeur et avec décence”. Discuând cu un locuitor al țării, l-am întrebat dacă

1818.] ' LAUSANNE—M. DE SEIGNEUX. 88 Oamenii erau mulțumiți și fericiți sub guvernarea Sardiniei: „O, da”, a spus el, „suntem fericiți ca peștele într-o tigaie”.

26 iunie - 15 august. O viață de lenevie. M. de. Unitatea lui Seigneux combină toate lucrurile care pot face un oaspete confortabil. Domnul S. este un domn, în toată întinderea acelui termen; iar doamna are toate calitățile pe care un oaspete și-ar dori cel mai mult la stăpâna unui astfel de stabiliment. Printre toate atracțiile ei, poate nu există una mai remarcabilă decât acel bun simț activ, bine informat, care este treaz în orice moment și pe toate subiectele. Aceasta este cea mai însoțitoare dintre toate calitățile; mai ales când, ca în acest caz, este îmbinat cu mare bunăvoință și neamestecat cu un singur grăunte de afectare. Casa se deschide într-o grădină, iar pe această parte a ei suntem cu totul în țară; privind o întindere fină de apă, susținută de dealurile Savoiei, cu un prim-plan bogat de pajiști și vii care coboară spre lacul, care se află la aproximativ o milă distanță de noi. Prin deschiderea ușii străzii suntem în oraș și în cea mai bună parte a acestuia. Dacă un bărbat dorește să fie singur, camera lui este castelul lui; dacă dorește să se amestece cu societatea, va găsi cel mai bun g2

compania lui Lausanne în salonul domnului de Seigneux. Poate că societatea nu este niciodată atât de liberă și de neconstrânsă ca într-un astfel de așezământ, nu poate exista neîncredere în mintea gazdei sau a guestului, care să otrăvească plăcerea asocierii lor. Această asigurare a primirii merită cumpărată cu orice preț; și» dacă oricare dintre părți este nemulțumită, se cere sau se prezintă socoteala» — și se pune capăt.

Sterne spune că, dacă ar fi fost în stare să stipuleze cu moartea, ar trebui să-și dorească să-l întâlnească la un han; — dar poate că Sterne nu a trăit niciodată într-o pensiune ca aceasta; care este chiar locul pentru un om care să trăiască sau să moară» în modul cel mai liniștit și confortabil.

Pays de Vaud, a cărui capitală Lausanne este, a fost timp de două secole și jumătate sub stăpânirea Bernei, dacă un asemenea mandat poate fi aplicat unui sistem de guvernare atât de blând. Căci, în toată această perioadă, s-ar părea că nici un impozit nu a fost perceput de statul suveran asupra provinciei dependente.

Bem, stăpânindu-se pe Pays de Vaud, a luat în posesie și moșiile pe care ducii de Savoia și episcopii de Lausanne le dețineau în

acest mic teritoriu; iar producţia acestora a fost suficientă pentru a acoperi cheltuielile administraţiei guvernului.

Lucrurile erau în această stare, când a izbucnit revoluția franceză. Elveţia a fost prea aproape pentru a nu prinde infecţia; iar lupta dintre cei care au ceva și cei care nu au — cele două mari partide în care Sancho împarte oamenii — s-a încheiat, ca de obicei în astfel de competiții, într-o revoluție completă a guvernului; care până atunci fusese limitată la aristocrație, dar care acum era învestită într-un Landmann și într-un consiliu reprezentativ, ales de popor în general.

Dar poate fi pus la îndoială dacă Pays de Vaud nu a pierdut mai mult decât a câștigat prin această revoluție. Ea a fost, este adevărat, aruncată de pe jugul lui Bem; ea a dobândit rangul de stat independent; si ea a obtinut o constitutie libera; dar proprietatea publică, care obișnuia să suporte cheltuielile statului, s-a pierdut într-un fel sau altul în luptă; iar dobândirea independenței cantonale a fost încărcată cu impunerea de taxe, ceea ce poate determina poporul să se îndoiască dacă hainele lor vechi nu stăteau mai ușor decât cele noi.

Se acordă multă atenție în aceasta, ca și în celelalte republici ale Elveției, pentru a reprima creșterea luxului; și să verifice prin intervenția poliției toate inovațiile la modă, care pot părea să amenințe corupția simplității manierelor republicane.

Un domn englez a dat în ultima vreme un bal privat, la care doamnele au continuat desigur să danseze mult după orele prescrise de legile plebeilor din Lausanne. Poliția a făcut unele încercări de amendare a persoanelor în cauză; dar fiindu-le greu să stabilească dovada, s-au mulțumit să aplice amenda obișnuită stăpânului casei. A refuzat să plătească; iar problema acestei întrebări era aşteptată cu oarecare interes, când a fost pusă în pace de vreun prieten al păcii, care, după cum se pare, a plătit în secret pedeapsa în numele inculpatului. Era totuși atât de indignat, că se presupunea că se conformează unei cereri pe care o considera nedreaptă, încât a oferit o recompensă, prin publicitate publică în Gazeta Lausanne, pentru descoperirea persoanei care intervenit astfel.

Religia din Lausanne este calvinistă; — dar deși suntem atât de aproape de sediul „Bro-

ther Jack” — nu există simptome ale acelui spirit mor*fiant și ascetic, care îi deosebește atât de des pe adepții lui Calvin.

De exemplu, de exemplu, respectarea duminicii. Fiecare om merge la biserică; și atât de sfântă este perioada considerată care este consacrată cultului public, încât ar fi o ofiție de care publicul ar lua cunoștință, de a tulbura străzile, chiar și conducând măcelul tău prin oraș, în timpul serviciului divin.

Dar, la sfârșitul oficiilor de cult, orele libere ale zilei sunt dedicate recreărilor raționale; — și dacă duminica se distinge cât de

cât, este printr-o veselie și veselie mai mult decât obișnuită. Muzica și distracțiile domestice obișnuite se desfășoară ca de obicei, fără nicio teamă că îngerul care înregistrează notează aceste lucruri drept abominații. Duminica, pe scurt, este ținută fără nicio formalitate sumbră, care pare să fie considerată de unii esențială pentru evlavie; — este privită mai degrabă ca o sărbătoare decât ca un post — fiind ziua dedicată propovăduirii acelei Evanghelii. , care a adus „veste bună de mare bucurie oamenilor bolnavi".

Dificultatea în aceasta, ca și în alte cazuri, este să

păstrează un mediu just; să ne amintim scopul pentru care Sabatul a fost instituit și „sfânt", fără a intra în severitățile acre care au fost introduse mai întâi de puritani, — o sectă care pare să fi avut o oarecare afinitate cu fariseii din vechime, care i-a reproșat chiar și Mântuitorului lumii, că este „un lacom și un băut de vin".

CAPITOLUL XI.

t

Turul Elveției—Bem—Constituția Elvețiană—Lacul Thun—Lauterbrunn—Grindelwald — Brienz — Giesbach —Lucerna—Schwytz—Valea Goldau—Falla Rinului—Zurich—Zug—Rigi—Întoarcere la Lausanne.

15 august. Turul Elveției ar putea foarte bine să furnizeze ocupație pentru o vară întreagă; dar, dacă obiectul călătorului se limitează la pitoresc, o perioadă de două săptămâni va fi poate suficientă pentru a cerceta cele mai fine trăsături ale acestui interes. Țară, și smulgeți crema peisajului» Cu acest obiect limitat în vedere, am plecat din Lausanne, cu prietenul meu D. într-un CЛаг cu un singur cal, care seamănă cu un concert englezesc, doar că trupul este așezat, oŋ seama de îngustimea drumurilor, lateral între roți. Pentru aceasta am convenit să plătim 13i franci pe zi; aceasta trebuia să includă păstrarea șoferului și a calului său pe xoad și, într-adevăr, toate cheltuielile curente ale echipamentului, cu excepția bonne-main pentru șofer; care ar trebui să fie întotdeauna condițional și să depindă de buna sa conduită.

Nu există nimic între Lausanne și Páyeme, prima noastră zi de călătorie, care să stimuleze observația. *

al 16-lea. Drumul din această zi ne-a adus la Bem, ale cărui împrejurimi au un aer de măreție, care anunță apropierea unei capitale.

Situația lui Bem este foarte izbitoare. Este construită pe o eminență îndrăzneață, la poalele căreia curge Aar - olear și rapid - și în depărtare, se află un îndrăzneț al Alpilor, acoperit de zăpadă eternă. Orașul este bine construit, de stem frumos, dar arcadele de pe fiecare parte a străzii, cu contraforturile lor pro-echipate, îi dau un aspect greu și sumbru. Caracteristica principală a locului este ¡

curatenie; nimic nu poate fi mai îngrijit decât străzile, care sunt împrospătate de şuvoaie de apă, care curg în mijlocul lor, în canale pregătite pentru primirea lor.

Ursul este patronul lui Bem, iar portretul lui Bruin, ca la conacul vrednicului Laird din j

Bradwardine, te întâlnește la fiecare colț. Câteva dintre aceste animale sunt întreținute pe cheltuiala guvernului într-o curte din șanțul orașului, unde a fost plantat un brad, pentru a se putea antrena la cățărare; si poate nu prea sunt in Berna care sa amuze un strain
<

mai mult decât gambolurile acestei ponderons dar pereche activă.

Costumul femeilor – căci bărbații par să lase deoparte acea rochie distinctivă care obișnuia să caracterizeze diferitele cantoane – este orice altceva decât grațios. Nimic nu poate fi mai absurd decât șapca unui Bernoise, pentru că nu răspunde niciunui scop utilitar, cu un volan lat, amidonat, de dantelă neagră care se ridică în jurul ei, în care ea zboară ca cu aripile unei libelule; deși aceasta este o comparație foarte proastă, pentru restul rochiei ei îi conferă figurii un aspect olandez atât de greu, încât nicio aripi nu o poate susține. Caracterul frumuseții Bernoise ar putea fi dat în descrierea pe care Henric al optulea i-a făcut-o, plângător, Annei de Cleves. Cu o delicatețe a tenului care ridică chipurile frumoase ale Angliei, există o ro-business aproape de stângacie în figurile lor, care este ireconciliabilă cu grațiile. Madame Roland, în caracterizarea frumuseții femeilor din Bem, spune destul de inteligent: „C'est le rosbif des Anglais pour les estomacs à toute épreuve."

Guvernul antic al Bernei era o aristocrație absolută, dar o aristocrație care fur-

a terminat exemplul singular de a-și exercita puterea în folosul supușilor săi.

Cu toate acestea, revoluția franceză și consecințele ei l-au lipsit pe Bem de drepturile de suveranitate pe care anterior le-a exercitat asupra statelor sale dependente și l-au redus la condiția de canton unic în noul pact federal: în determinarea principiilor cărora , a existat multă opoziție între partidele aristocratice și democratice, ceea ce ar putea duce la consecințe grave, dacă elvețienii nu ar fi primit un indiciu destul de puternic, că, dacă nu și-ar putea stabili constituția între ele, în liniște și în pace, Puterile Aliate. ar fi

obligat să intervină și să o facă pentru ei. O astfel de insinuare din exterior a avut un efect minunat în moderarea violenței animozității partidului din interior; iar în 1814 noua constituție a fost încheiată la Zurich.

Principiul conducător al acestei constituții a fost egalizarea drepturilor, nu numai între diferitele state care compun confederația, ci și între cetățenii fiecărui stat. Primul pas spre aceasta a fost desființarea numelui de subiect în Elveția; și în consecință, aceleași drepturi au fost date districtelor vasale, până acum

numite supuși, în ceea ce privește cantoanele cărora le aparțineau. Acest principiu a fost puternic opus de cantonul Berna, care spera să-și recupereze vechea stăpânire asupra Pays de Vaud și Argovie; dar a fost pe deplin stabilit prin articolul al optulea al constituției; — care prevede, de asemenea, că Dieta, în care este învestit guvernul confederației, va fi formată din nouăsprezece deputați, câte unul din fiecare canton, care vor vota conform lor. instrucțiuni, fiecare canton având o voce de către adjunctul său.

Prin articolul al șaptelea, egalizarea drepturilor între indivizi a fost stabilită prin abolirea tuturor privilegiilor exclusive aparținând oricărei clase particulare; - și astfel triumful libertății și egalității, în singurul sens inteligibil al acestor cuvinte, a fost complet.

Din 1814, Geneva, Neufchatel și Valais au fost adăugate confederației; iar libertatea este astfel din nou restabilită în stăpânirea ei puternică; și cel puțin aici, în mijlocul furtunilor și vârtejului, și sărăciei și prăpăstiilor, ea poate spera să-și mențină sanctuarul.

al 17-lea. Drumul de la Bem la Thun trece printr-o țară frumoasă, care prezintă simptome confortabile ale distribuției generale a

proprietate. Nu există castele splendide; dar căsuțele sunt îngrijite și elegante și au un aspect de belșug. Fiecare sat are plimbarea sa publică; aïid oriunde există o vedere frumoasă sau un copac umbrit, veți găsi o plimbare publică și o bancă publică; unde să vă odihniți și să vă bucurați, fără să vă fie frică de o acțiune de încălcare. Pe scurt, vedeți peste tot o atenție izbitoare la dorințele și confortul celor mulți. La Berna și Zurich, s-ar putea să găsești echipamente și chiar livre; — dar acestea din urmă sunt considerate urâciune în toată această țară a egalității, ca însemne de bază ale servituții. Berna și Zurich, totuși, sunt orașe mari și bogate și pare a fi efectul natural al sănătății și al luxului, de a distruge adevăratul spirit republican.

La Thun ne-am trimis trăsura spre dreapta, ca să ne dea întâlnirea la Zug; în timp ce făceam un ocol cu barca și călărie, prin lacurile și văile care se întind între Thun și acel loc: și închiriind o barcă de unsprezece franci, ne-am îmbarcat spre Neuhaus.

Peisajul de acasă al lacului Thun este pitoresc și plăcut, iar zona Alpilor Ober-land în depărtare oferă imaginii un fundal mai măreț decât poate fi.

văzut dintr-un alt lac din Elveția. La Neuhaus găsești oameni cu vagoanele țării în căutarea pasagerilor către Inter-laken. Interlaken este un sat fermecător, situat într-un loc retras și romantic, combinând tot ceea ce pictorilor le place să le delimiteze și poetul să le descrie. Priveliștea de pe bancă din spatele satului, care conduce lacurile Thun și Brienz, este superbă.

al 18-lea. Conducerea lui Moming spre Lauterbrunn. Nimic nu poate fi imaginat mai mare și sublim decât peisajul văii Lauterbrunn. Munții se înalță pe fiecare dintre voi zece mii de picioare înălțime și un torent urlă la picioarele lor, rupându-și cursul apoi prin vale cu un zgomot de încăierare, care singur tulbură liniștea solemnă a acestei retrageri profunde. Din când în când, întâlnești cabana de vară a unei vaci, cocoțată ca un cuib de vultur printre stânci; — care par inaccesibile oricărui animal fără aripi, cu excepția caprei.

În cele din urmă, valea se lărgește puțin și ajungi în satul Lauterbrunn. Nu vezi cascada Staubach, care coboară la o cădere dintr-o stâncă perpendiculară de 800 de picioare înălțime; — aproape de două ori înălțimea Sf. Paul. Această cascadă ar fi cea mai grozavă din lume, dacă

corp de apă au fost grèater; dar este compus dintr-un pârâu atât de mic, încât este dispersat în stropi subțiri înainte de a ajunge la pământ. Prin urmare, în loc de tunetul uriaș al unei cataracte furioase, Staubach „pica ca ploaia blândă, din ceruri” și prezintă o imagine de moliciune și frumusețe încântătoare, pe care aș fi dor să o schimb cu ceva mai sublim și mai sublim. manifestare teribilă a puterii naturii. Doamna Roland, comparând căderea Staubach-ului cu căderea Rinului, a exprimat într-o frumoasă ilustrare impresia diferită pe care natura o produce asupra imaginației, în timp ce o contemplăm în aspectele ei mărețe și înfricoșătoare sau în acelea însorite și însorite. pete care, ca o oază în deșert, obțin o frumusețe suplimentară din ororile care le înconjoară, ca în izolarea sechestrată a Lauterbrunn. „Il semble”, spune ea, „qu'une' divinité imposante et paisible, ouvre une cataracte du ciel, et en fasse couler le Staubach devant soi pour s'annoncer aux mortels :—on dirait, de la châte du Rhin, que le maître des enfers, voulant, effrayer la terre, la soulève avec le fleuve pour manifester son courroux.”

În timp ce stăteam la poalele stâncii, la îndemâna acestei băi de duș răcoritoare, admirând ploaia...

í

plecăciuni produse de soarele dimineții în stropii care cădeau> am fost surprinși de sunetul muzicii care părea a fi un duet de doi haboi; iar ecourile rocilor din jur produceau cel mai plăcut efect. Dar, din nou, geniul rău al realității a părut să risipească iluzia; — căci încântația s-a dizolvat imediat, la descoperirea cauzei acestei muzici în persoanele a două bătrâne murdare.

Cântarea lor era din throai, iar sunetele semănau foarte mult cu tonurile unei flaute. În același marinar se cântă celebrul Kureïholen, sau Ranss des Vaches, aerul național al elvețienilor; care nu constă din sunete articulate și nici nu este însoțită de cuvinte; dar este o melodie simplă formată din același tip de intonații guturale.

După ce am zăbovit multe ore în această singurătate romantică, ne-am întors pe pași pentru un fel, apoi am cotit la dreapta în valea Grindelwald. Cabinele de lemn ale țăranii sunt în aparență exact ceea ce descrie Goldsmith,

„Dragă este acel șopron căruia îi se conformează sufletul.”

În Grindelwald există mai puțină sublimitate decât

în valea Lauterbrunn; deși absența lemnului, din care există abundență în Lauterbrunn, dă un caracter mai sălbatic și mai sălbatic peisajului .

. 19. Ajunsesem la Grindelwald într-un Char cu doi cai, cu intenția de a ne urma cursul cu caii singuri — nu exista nici un drum pentru un carnagiu mai departe peste Scheidegg până la Meyringen. Dar pentru a evita osteneala neprofitabilă de a urca pe o parte a unui deal doar pentru a coborî pe cealaltă, ne-am hotărât să ne întoarcem la Interlaken și să mergem pe apă până la Brienz.

Tot ce merită văzut poate fi astfel văzut, aproape fără a părăsi trăsura sau drumul mare.

Grindelwald este înconjurat de munții Eiger, Mettenberg și Wetterhorn; dar niciunul dintre acestea nu se va compara cu Jungfrau și Pic vierge - așa numite de la înălțimea sa inaccesibilă - care sunt văzute din Lauterbrunn. Între Mettenberg și Wetterhorn, ghețarii coboară. Aceste mase uimitoare de gheață, în timp ce ne stârnesc uimirea, oferă dovezi suplimentare ale înțelepciunii și bunătății Autorului Naturii. Au fost bine

descrise „ ca îndeplinesc cele mai importante oficii de utilitate și, în timp ce acestea servesc ca reviste pe care natura le ține în rezervă

pentru a reumple râurile din Switzerlaiid, dezghețul parțial care are loc vara menține prospețimea și umiditatea necesare pentru a promova vegetația. acele pășuni de munte, care în această țară constată bogăția principală a locuitorilor. Pe măsură ce zăpada dispare, turmele urcă pe munți în urma producțiilor primăverii, care se ridică la viață sub picioarele lor de la o zi la alta, până când zăpezile toamnei le obligă să se retragă din nou în văi.” Viața lui Senn, sau deținătorul de vaci, este, așadar, o creștere a migrației constante. El suspendă la gâtul vitelor sale belle de dimensiuni diferite, proporțional cu meritul vacilor; și se spune că aceste animale sunt atât de susceptibile la sentimente asemănătoare cu ale noastre, încât dacă vaca conducătoare cade în dizgrație și este lipsită de onorurile ei, ea manifestă toată mortificarea mândriei rănite și a geloziei furioase, la promovarea un rival ;—iar chestiunea precedenţei stârneşte tot atâtea mizerie în păşunile Alpilor, cât poate face în salonul Thuilleries sau St. James's.

Cea mai mare afecțiune este descrisă ca sub* existând între. Senn și turma lui, care el? . a spus. să considere ca parte a familiei sale; iar clopotele vacilor sale sunt făcute să se armonizeze cu Ranx des Vaches, care este străinul său constant. - Din aceiași munți înghețați, Elveția își trage apele minerale, izvoarele termale, minele de cristal și ale sale. băi reci; care s-au găsit atât de eficiente în vindecarea bolilor diverse.

La întoarcerea noastră la Interlaken, am avut o dispută cu voiturierul căruia ne-am angajat caii* Ne-am târguit pentru o călătorie de trei zile, . intenționând să meargă la Meyringen; dar când am abandonat acest plan și i-am adus caii înapoi a doua zi, ne-am crezut că avem dreptul la o oarecare atenuare. El a susținut că era propria noastră vină că nu am mers până la sfârșitul călătoriei noastre — și ne-am păstrat legătura lui. Deoarece era o zi ploioasă și nu ne puteam continua drumul către Brienz imediat, ne-am hotărât să încercăm temperamentul legii elvețiene și ne-am îndreptat cu voiturierul la Bailli din sat. El a condus cazul dintre noi cu abilitate și imparțialitate, iar eu am fost încântat de rapiditatea cu care a luat-o pe adevărata femeie a întrebării.

Cauza s-a terminat curând și — ceea ce cred că se întâmplă rar — ambele părți s-au retras perfect mulțumite de arbitrajul său. După ce ne-a adus mai întâi la o înțelegere cu privire la durata târgului nostru; — a hotărât că suntem obligați prin contractul nostru și trebuie să

plătim voiturierului timp de trei zile; dar l-a ținut și pe voiturier de partea lui din contract și a ordonat ca, dacă alegem să rămânem la Interlaken, să-i călărim caii cât ne-am dori, până la expirarea celor trei zile. Aceasta a produs un compromis între litigante; și i-am urat cinstitului Bailli bună dimineața și o lungă stăpânire a scaunului de judecată din Interlaken.

Am plătit șase franci pentru o barcă care să ne ducă la Brienz. Partea superioară a lacului Brienz este superioară oricărui lucru pe care l-am văzut în Elveția. Este o imagine perfectă și satisface complet imaginația; — apropiindu-se mai mult de veselia care este caracterul lacurilor italiene, spre deosebire de cele. din Elveția, care au în cea mai mare parte un aer sumbru și mohorât. Lacurile italiene sunt, după cum spune Eustace, „pe partea dreaptă a Alpilor" — într-un ținut de vin și ulei, în loc de lapte și apă — unde ai podgorii în loc de păduri de pini, iar satele, în loc de fiind îngropat în gropi, și împins ipto

colțurile, ca și în Elveția, sunt agățate în cele mai îndrăznețe și inost situații proeminente. Vizavi de satul Brienz se află căderea Giesbach; care a fost mai puțin celebrată, deși cred că este, dincolo de orice comparație, cea mai magnifică cascadă din Elveția și a doua după Temi. Și chiar și în comparație cu Terni, inferioritatea sa se limitează la volumul de apă; căci poate că există mai multă varietate în căderile Giesbach, care coboară cu o impetuozitate furioasă, printr-un peisaj de pădure magnific; al cărui efect este acela de a rupe uniformitatea uzuală a unei vederi în cascadă. Priveliștea de la podul alpin, care a fost construit pe jumătate în sus pe abrupt, impunând în același timp privirea în sus și în jos, este poate de neegalat. Este într-un loc ca acesta în care simțim imposibilitatea de a transmite prin cuvinte. orice idee despre imaginea sublimă a naturii.

La Brienz, o petrecere de coriste și-au oferit serviciile pentru a ne anima seara, cântându-și aerurile naționale. Mulți dintre aceștia erau încântător, pe deplin simple și plângătoare, și „și-au răscolit notele de lemn sălbatic" atât de dulce, încât poate că știința și instruirea nu ar fi putut adăuga nimic pentru a îmbunătăți armonia.

al 30-lea. Am angajat câțiva cai pentru a trece

 the Brunig spre Samen, drumul fiind impracticabil pentru o trăsură ; şi pentru călătoria de azi am plătit treizeci şi şase de franci : căci în Elveţia te plătesc mereu pentru călătoria* cailor lor înapoi, precum şi pentru călătoria ÿoü efectua. Samen este capitala micului canton Unterwalden. Dacă, după cum sa obiectat, există vreo legătură firească între religia romano-catolică și doctrina obedienței pasive, s-ar părea că caracterul acestei religii este schimbat de climatul Elveției; și aici își pierde chiar și intoleranța. . Căci cantonul Unterwalden a fost unul dintre primii care au afirmat și menținut drepturile la libertate; totuşi a fost, şi este, ferm ataşat de biserica Romei; deși acest lucru a împiedicat-o să întindă mâna bunei urmăriri către locuitorii protestanți din Upper-walden; iar aceste două cantoane au fost de mult încorporate împreună. Ei stau în același consiliu, administrează aceleași legi și se

căsătoresc între ei, fără a le perturba deloc armonia politică sau domestică.

Este plăcut, în mijlocul adâncurilor sălbatice și sălbatice ale Alpilor, să găsim o scenă morală de un asemenea caracter; – unde amărăciunea diferențelor dintre religii este atenuată de sentimentele amabile ale

fraternitate umană; și fiecare sectă se bucură de o participare completă și completă la toate privilegiile societății. *

Costumul țărănimii din acest canton este grotesc, dar nu neplăcut. Femeile se plimbă în lilieci de paie fiat, care poartă aceeași proporție cu silueta pe care o face capul unei ciuperci mari cu tulpina ei.

21. Guvernul unei democraţii pure poate fi încă modelat în unele dintre micile cantoane ale Elveţiei; unde oamenii se întâlnesc în masă în câmpie, pentru a legifera și a-și alege magistrații. De asemenea, poate fi văzut spectacolul singular al unui guvern fără taxe; pământurile guvernamentale plătind toate cheltuielile statului: și acest lucru nu va părea extraordinar, atunci când aflăm că salariul Landmann-ului, sau al șefului statului, este limitat la opt lire pe an. În această formă miniaturală, o astfel de guvernarea poate fi condusă cu mor Aération și justiție; dar istoria democrației a dovedit prea fatal, că este probabil cea mai proastă dintre toate formele de guvernare, atunci când este încercată la scară largă. Cruzimea și nedreptatea pot dezonora constituțiile cel mai bine formate; dar s-ar părea că ele sunt caracteristicile

al democraţiilor. Istoria Atenei, sediul artelor și științelor, țara istoricilor, poetului și filosofului, ne învață, în exilarea lui Aristide, condamnarea lui Socrate și moartea lui Focion, că caracterul intelectual și moral al un popor nu oferă nicio securitate împotriva abuzului său de putere; în timp ce analele Revoluției Franceze vor consemna în culorile sale spiritul sălbatic al unei democrații care acționează sub impulsul orb al ignoranței și al viciului. Acest spirit detestabil este pe deplin explicat în declarația unui demagog favorit din acea vreme – „că trae republicane nu trebuie să suporte nici măcar aristocrația virtuții” – un sentiment care pare să descende în mod liniar din Atfienian, care l-a angajat pe Aristides înscrie propriul nume pe carapacea care avea să-l exileze.

Este clar că aceste observații sunt menite să se aplice unor guverne mixte care au fost întemeiate pe sistemul reprezentativ - al cărui efect este acela de a contracara viciile inerente ale democrației; deși se poate pune la îndoială dacă acest efect benefic nu ar fi complet peutralizat, dacă dreptul de vot ar fi universalizat, cu o nouă alegere în fiecare an.

După o lungă conversație despre politica elvețiană cu o gazdă vrednică la Samen — care a deținut o funcție importantă în magistratura cantonului și care a încântat o dată de buna sa umoră și de asemănarea puternică pe care o avea cu galezul Gaptain Fhiellen, de memorie galoasă — am mers într-un char la Alpnach, unde am închiriat o barcă care să ne ducă la Lucerna, iar apoi la Gersau, pentru cincisprezece franci. Bătea mult vânt, iar barcagiul a ridicat o pânză; dar aceasta este o (practică langeronilor; căci bărcile sunt cu fundul fiat, iar oamenii aceia sunt marinari foarte răi, astfel încât riscați să fii supărat de acele pufături de vânt la care ești mereu expus pe lacurile Elveției, de la natura munţilor şi văilor înconjurătoare.La Lucerna este puţin să vă reţină, cu excepţia modelului celor patru cantoane al generalului Pfiffer, care nu trebuie omis.

Peisajul lacului din vecinătatea Lucerna este destul de blând, dar pe măsură ce înaintați spre Gersau capătă un caracter mai înalt, iar priveliștea către Altorf este plină de măreție accidentată.

Mica republică Gersau, formată dintr-un teritoriu de două leghe lungime și una în

lățimea, a fost încorporată în cantonul Schwytz în 1798. Există o anecdotă spusă de un călător francez pentru a arăta cât de complet, într-o comunitate atât de mică, conduita fiecărui individ se află sub ochii publicului; — la intrarea în iim; în acest loc, a găsit un anunţ postat prin care se interzicea tuturor persoanelor să joace la orice fel de joc sau să bea, cu doi cetăţeni ai republicii indicaţi pe nume; iar motivul dat pentru această interdicție a fost că unul dintre ei era dependent de beție, iar celălalt de coler.

22d. Am mers în sus pe lac și am debarcat la Brunen; de unde este o scurtă călătorie cu mașina până la Schwytz — eradle Elveției. Locuitorii acestui canton au dat dovadă de același curaj entuziast la bătălia de la Mont-garten, împotriva francezilor, din 1799, pe care strămoșii lor o făcuseră pe același loc, împotriva austriecilor, în 1315, în bătălia memorabilă care le-a stabilit libertatea. . Intervalul dintre aceste bătălii — aproape 500 de ani — a fost un interval de pace și prosperitate; dar ravagiile și devastările comise de armatele rivale ale rușilor, austriecilor și francezilor, în 1799, i-au redus pe bieții sviți la cerșetorie și ruină.

 Orașul Schwytz este situat într-o vale verde fermecătoare, susținută de înălțimile ascuțite și accidentate ale Mythen-ului. The Cerf at Schwytz este un han perfect; atât de încântător de confortabil, încât ar fi fost bine mulțumit să remaki acolo de ceva vreme, dacă timpul ar fi împins. Este necesar să pătrundem în miezul Elveției pentru a recunoaște urmele acelei oneste simplitate a caracterului, care a fost considerată ca specifică poporului elvețian. În acele locuri care sunt situate pe marile drumuri mari, afluxul. a călătorilor a produs opera obișnuită de demoralizare;

și singura competiție pare să fie cine îl va înșela cel mai mult pe călător. Şapca feminină a acestui canton pare să fie modelată cu încă mai puţină atenţie la utilitate decât cea a lui Bem; și, de fapt, nu este altceva decât o țesătură rigidă de muselină, dispusă drept pe vârful capului, ca pieptene de cocoș.

În drumul nostru de la Schwytz la Art, am trecut peste valea Goldau, scena fatală a groaznicului écroulement al Rossbergului; un munte care în anul 1806 a alunecat din temelii, împlinind literalmente descrierea emfatică a psalmistului — w Munții au sărit ca berbecii.” — Această catastrofă copleșitoare a zguduit.

s-au scazut o clipa cinci dintre cele mai harnice sate din Elvetia, cu cateva sute de locuitori ai lor, si un partid de nefericite calatorii. Masele în mișcare care au coborât tunetul sunt descrise ca având o lungime de o leghe, 1.000 de picioare în lățime și 200 de picioare înălțime; care în câteva minute a transformat această vale cândva veselă și populată într-un haos informe de stânci și dezolare.

Vremea a fost atât de rea când am ajuns la Art, încât ne-am hotărât să amânăm ascensiunea pe Rigi până la întoarcerea noastră și să mergem imediat la Schaffausen, obiectul final al turului nostru.

După o călătorie zbuciumată de-a lungul lacului de la Art, am ajuns la Zug, unde ne-am găsit trăsura; și cum ploaia ne împiedica să vedem ceva din acel loc, ne-am împins spre Thalwyl pentru a dormi.

23d. Am mers cât se poate de repede, fără să luăm nicio ochi la Zurich, pentru a vedea căderile Rinului înainte de apus. A continuat să plouă pe parcursul întregii zile, dar cu puțin timp înainte ca Char nostru să se oprească la poteca care duce la cascade, vremea s-a limpezit brusc și am avut norocul să

contemplați această perspectivă splendidă luminată de razele soarelui apus. Deoarece dimineața este anotimpul cel mai favorabil pentru a vedea Stau-bach, așa că, din diferența de aspect, seara este cea mai bună perioadă pentru a vedea cascadele Rinului. Probabil că impresia primei lovituri de stat dezamăgește așteptările și pare să fie nevoie de o cercetare mai lungă pentru a înțelege toată măreția scenei. Cel mai bun punct de vedere este, cred, din camera unui artist imediat opus; în care a construit o cameră obscura care transferă întreaga scenă cu toate luminile, culorile și mișcarea ei pe masa apartamentului său. Unul dintre defectele, care sunt incidente reprezentărilor de cascade, este astfel furnizat, iar efectul acestei imagini momng este foarte plăcut; lipsa sunetului, totuși, este un defect care pare iremediabil, pentru că, deși în acest caz aveți vuietul adevăratei căderi de apă în urechi, nu puteți, prin nicio înșelăciune a simțurilor, să-l conectați cu mimica. imagini ale imaginii.

Amurgul a venit asupra noastră în timp ce încă privim cu admirație nediminuată la îngrozitoarea măreție a scenei dinaintea noastră. Consider că am întârziat prea mult turneul. Începutul a

Iulie este poate cea mai bună perioadă pentru o excursie în Elveția; căci este foarte important să avem seara cât mai lungă. În prezent este noapte la ora opt, iar termometrul, care: era acum două săptămâni la 85 la umbră, în această seară era la fel de Iqw ca 52.

Ne-am găsit adăpost pentru noapte la un mizerabil iim at Lestetten.

24. Nu este nimic interesant în țara dintre Schaffausen și Zurich și tocmai pe un drum ca acesta, cineva este tentat să se plângă de lipsa cailor de poștă în Elveția. Dieta pare să considere că stabilirea postării ar fi o încurajare prea mare a luxului; și, în consecință, un călător este sortit ritmului de melc al echipei de avoritori, indiferent dacă vrea sau nu.

Este imposibil să nu urăm bine oricărei reglementări care au tendinţa de a promova şi de a menţine necorupte manierele simple ale ţărănimii; și este, mă tem, o serie de deduceri din avantajele drumurilor bune și ale vagoanelor de poștă, că, în timp ce promovează difuzarea cunoștințelor, ele circulă otrava imorității și contaminează țara cu viciile și licențialitatea capitalei. Călătorii au

cu siguranță nu a făcut niciun bine Elveției; dar poate că trebuie să se teamă mai mult de politica greșită a Dietei de a încuraja creșterea producției.

Ca să nu mai vorbim despre absurditatea fabricării acasă bumbac și muselină, pe care le-ar putea cumpăra mai ieftin și mai bun din Anglia; profiturile acestor unități vor fi o compensație slabă pentru efectele rele pe care trebuie să le producă asupra morei oamenilor. Singura speranță de durată pe care o democratică! Guvernul poate distra trebuie să se bazeze pe calitățile morale ale marelui corp al populației sale.

Ar fi cu siguranță mai fericit pentru Elveția, că populația ei a fost limitată la adepții cinstiți și rezistenți ai păsturii și agriculturii, decât că ea ar trebui, prin înființarea de manufacturi, să crească o populație excesivă în anumite locuri, depinzând de sprijin și de subzistență. influențată de prețurile fluctuante ale comerțului și infectată cu înclinațiile vicioase care par a fi consecințele necesare ale oricărui sistem, care limitează un număr mare de ființe umane la un loc în locuri de muncă sedentare.

Elvețienii, și în special locuitorii din

cantonul învecinat Appenzell, au fost întotdeauna celebrați pentru priceperea lor în mecanică. Un exemplu remarcabil al geniilor lor mecanici a fost furnizat de Ulrich Grubenman. Acest om, care era un tâmplar obișnuit, a fost inventatorul acelui tip de pod de lemn, care este în germană ealled kœngwerk.

În urma spălării repetate a podurilor de la Schaffausen, a fost desemnat un comitet care să analizeze un plan pentru o nouă structură. Grubenman, pentru a evita forța pârâului, a propus să ridice un pod care să fie compus dintr-un singur arc. Ideea de a arunca un arc pe o lățime de 300 de picioare a fost tratată cu ridicol; iar planul era pe cale să fie respins ca proiectul unui vizionar; când Grubenman, după cum spune povestea, a răspuns obiecțiilor sărind cu toată greutatea asupra modelului în miniatură al lucrării sale, care l-a plictisit triumfător și planul său a fost în cele din urmă adoptat.

Zurich este celebrat pentru personajele literare pe care le-a produs și a fost numit Atheris al Elveției. Gessner și Lavater sunt printre numele de care sunt cel mai mândri.

Ultimul a căzut de baioneta unui bandit francez, VOL. II.   ï

când Zurich a fost luat cu asalt, în acele vremuri groaznice care au făcut din pensionarea pașnică a Elveției teatrul de război și carnagiu; și a prezentat spectacolul îngrozitor al armatelor rivale de francezi și ruși care se luptă mână la bandă pe Podul Diavolului.

Biblioteca publică este mare și curioși; dar un călător are rareori timp să facă mai mult decât să se uite la exteriorul cărților. Vă arată un manuscris original al lui Quintilian și o colecție de scrisori originale în latină, de la Lady Jane Gray la Bullinguer. Seara am mers spre Zug, de-a lungul malurilor lacului Zurich, care sunt vesele și vesele, deși complet lipsite de nicio caracteristică superioară a sublimului și frumosului.

25. Micul canton Zug, ca și Schwytz și mulți alții, demonstrează că nu există ostilitate necesară între religia catolică și principiile liberale de guvernare. Ne-am îmbarcat spre Art în zorii zilei, pentru a urca pe Rigi. Lacul Zug este renumit pentru varietatea și abundența peștilor săi. Sezonul pescuitului la crap se apropie de sfârșit. Mi se spune că sunt uneori prinși de greutatea prodigioasă de nouăzeci de lire ; şi frecvent de douăzeci de kilograme.. Dar

cel mai apreciat pește este rætele, un soi de păstrăv-somon, care se găsește sub diferite nume în majoritatea lacurilor Elveției. Ziua promitea un apus frumos, dar, așa cum se întâmplă adesea, aceste așteptări . au fost dezamăgiți. Există patru rute diferite prin care puteți urca pe Rigi; dar acela din Artă este poate, în ansamblu, cel mai bun; nu doar în ceea ce privește drumul în sine, ci pentru că priveliștile de altfel sunt limitate, iar panoramă măreață este rezervată dacă ajungeți în vârf.

A fost nevoie de patru ore și jumătate de mers bun pentru a ajunge în vârf. Seara a fost extrem de rece, vântul spre nord-vest, iar termometrul Fahrenheit^ a fost de 40. ,

26. Ne-am ridicat curând după ora patru ca să vedem răsăritul soarelui, ceea ce a făcut în cea mai deplină splendoare; aurind vârfurile albe

ale Alpilor elvețieni, a căror vedere de la Sentis din Appenzell, până la Gemmi din cantonul Valais. Ëbel spune că paisprezece lacuri sunt vizibile, dar L a putut distinge doar unsprezece. A fost un spectacol magnific. Un răsărit de soare pe Rigi, Regina Montium, formează o epocă în viața cuiva, care nu poate fi uitată niciodată. Niciun bărbat nu se poate abține să simtă cu o asemenea ocazie unele dintre acestea

senzații, pe care Rousseau descries it atât de elocvent ca fiind efectele aerului munților înalți, deși poate s-ar putea pune la îndoială dacă cauza nu este cu totul morală, mai degrabă decât fizică. „Acolo, pe vârful Rigi, de exemplu, am dezvăluit în mod simțitor, în puritatea aerului în care m-am găsit, adevărata cauză a schimbării dispoziției mele și a revenirii acestei liniște interioare, pe care o pierdusem de atâta vreme. De fapt, este o impresie generală că toți oamenii experimentează - deși nu toți o observă - că pe munții înalți, unde aerul este pur și subtil, te simți mai în largul tău în respirație, mai multă ușurință în corp, mai mult seninătate în minte; acolo placerile sunt mai putin arzoase, pasiunile mai moderate. Meditațiile de acolo capătă un caracter măreț și sublim, proporțional cu obiectele care ne lovesc – nu știu ce voluptate liniștită, care nu are nimic acru sau senzual. Se pare că ridicându-ne deasupra sălașului oamenilor, lăsăm în urmă toate sentimentele josnice și pământești și că, pe măsură ce ne apropiem de regiunile eterice, sufletul contractă ceva din puritatea lor inalterabilă. Acolo suntem serioși fără melancolie, pașnici fără indolență, mulțumiți să fim și să gândim; toate zarurile

sirs trôps vifs s'émoussent, ils perdent cette pointe aigue qui les rend douloureux; ils ne laissent au fond du cœur qu'une émotion légère et douce ; et c'est ainsi qu'un heureux climat fait servir à la félicité de l'homme les passions qui font d'ailleurs son tourment.”

Aceasta este descrierea lui Rousseau, despre care fiecare om a simțit, mai mult sau mai puțin, adevărul; și este, fără îndoială, pentru a se bucura în perfecțiunea platoniciană de asemenea răpiri serafice, că o doamnă a Elveției și-a stabilit reședința pe vârful Rigi-ului în timpul verii; unde primește și distrează pe acești vizitatori pelerini care ar putea fi demni să participe la ei.

In coborare am luat drumul spre Wegghis care este cel mai scurt si mai abrupt. Ne-am îmbarcat pentru a traversa lacul din Lucerna unde ne-am alăturat trăsura noastră.

27 și 28. Drumul de la Lucerna până la Berna, pe calea Zofingen, trece prin cea mai fertilă și mai bine cultivată parte a Elveției. Priveliștile sunt de un caracter mai blând și mai bogat, iar peisajul este însuflețit constant de turme de vite la pășunat; o caracteristică care este adesea lipsită, mai ales în Pays de Vaud; unde Sistemul favorit este de a îngrădi vitele în casă.

În vecinătatea Lausannei, există o fermă mare de pășunat unde nu mai puțin de o sută de vaci sunt astfel ținute în rafinamentul stalii pe tot parcursul anului. Avantajele acestui mod, din punct de vedere fahmng, par a fi considerabile. Iarba care le furnizează hrană în timpul verii, în loc să fie călcată cu risipă în picioare și culesă cu delicatețe, este în mod regulat și destul de bună, grasă și slabă împreună, și este astfel făcută să meargă mult mai departe; în timp ce marea cantitate de gunoi de grajd care se acumulează dintr-un stoc atât de mare este suficientă pentru a susține pășunile sub epuizarea constantă a coasei.*

Pe de altă parte, animalele scot mai mult lapte decât dacă ar fi în libertate; și sunt într-o stare mult mai bună, în sensul cuvantului de crescător; – adică sunt întotdeauna pregătiți pentru măcelar· Singurele obiecții la acest mod apar din considerații pentru fericirea animalelor înseși, cărora suntem dispuși să le atribuim uman

* Elvețienii sunt foarte atenți la îmbrăcămintea pășunilor lor și la păstrarea mijloacelor de a face acest lucru, în special la partea urinară a gunoiului de grajd, de departe cea mai bogată și mai valoroasă, din care adună și prețuiesc fiecare scăpați cu grijă scrupuloasă.

 sentimente și sentimente, și să ne imaginăm că ele capătă aceeași plăcere din răsfoirea liberă la soarele pajiștii sau de a se odihni la umbra protectoare a pădurii înconjurate de frumusețile naturii, ceea ce ar trebui să simțim noi înșine dacă situate similare.

Dar, cred, se poate concluziona pe deplin că animalele, deși pot părea să participe cu omul într-o anumită măsură la facultatea rațiunii, sunt cu totul insensibile la toate plăcerile gustului și ale imaginației. Frumosul nu are farmec pentru creația brută; căci chiar și în pasiunea dorinței sexuale, unde, dacă există unde, se presupune că ar avea o oarecare influență, nu percepem că tinerețea, frumusețea și curățenia fac un apel mai puternic la sentimentele lor decât vârsta, murdărie și deformare. Și se poate pune la îndoială dacă liniștea și protecția față de Aies în timpul verii oferite de stali nu sunt surse de mulțumire mai mare pentru aceste animale, cu care

„A trăi bine nu înseamnă altceva decât a mânca.”

decât orice puteau găsi în bucuria de libertate sau contemplarea peisajului.

29. După ce am explorat din nou frumusețile lui

Berna și promenadele sale, ne-am întors pașii către Páyeme.

30, S-a întors la Lausanne; – cu cât se vede mai mult Elveția, cu atât este mai mulțumit de țară și cu atât mai puțin de locuitori.

Point dargent point de Suisse este o maximă a cărei experiență de fiecare zi demonstrează adevărul. Factura noastră de aseară a fost de

două ori mai mare decât a fost acum două săptămâni în același loc; iar gazda noastră a fost oarecum confuză, când i-am făcut relatarea anterioară, în opoziție cu sarcina lui. Onestitatea elvețiană este o expresie foarte folosită și poate avea o anumită aplicație – din Elveția; dar este un articol care pare a fi cultivat exclusiv pentru export și niciunul nu este păstrat pentru consumul casnic.

6 septembrie. Împachetând. Vizite de adio. Ultimul drum prin împrejurimile Lausannei, care sunt împânzite cu vile frumoase; printre care La Chabliere este remarcabil de frumos, – reședința domnului Canning, ministrul britanic, ale cărui atenții politicoși și ospitaliere nu vor fi uitate de niciunul dintre compatrioții săi care au f esidet la Lausanne.

CAPITOLUL XII.

Plecare din Lausanne–Geneva–Femey–Chamouni––Mont Blanc–Mer de Glace–Aix –Chamberry–Lyon–Călătorie la Montpellier–Peisajul Rhône–«Pasajul lui HannibaT–Ororile revoluționare–Nismes.

8 septembrie. A plecat din Lausanne într-o trăsură de voiturier, consumând opt ore în călătoria până la Geneva. Există un aspect metropolitan despre Geneva; şi s-ar părea că poporul a căpătat un gust pentru mihtary foppery în timpul lungii lor legături cu Franţa.

Orașul este fortificat; – și există la fel de multă fast și împrejurări în examinarea pașaportului tău la poartă ca și când ai intra în capitala unui despot militar. În partea inferioară și comercială a orașului, casele, care sunt foarte înalte, au arcade din lemn susținute de stâlpi urcați până la acoperișuri, ceva după felul lui Chester. Partea superioară a orașului, care este zidită pe o urcare blândă, este curată și frumoasă; casele sunt din piatră fină; iar priveliștile de la plimbările publice spre lac și munții vecini sunt magnifice. The

Ronul iese din lac în două fluxuri rapide de albastru închis și transparent, care se unesc la scurt timp după aceea, înainte de a se alătura cu noroiul Arve. Este surprinzător cum ar fi putut prevala vreodată ideea că Ronul a trecut prin lac fără a se amesteca cu apele sale; dar există acest fapt extraordinar – la ieșire, nu seamănă nici cu culoarea noroioasă a fostului său pârâu, nici cu limpezimea cristalină a lacului prin care a trecut, ci este la fel de adânc ca și pârâul care a trecut. fuge dintr-o fiimaee de vopsitor.

Ôth. Demonstrează-i lui Les Délices; – reședința lui Voltaire înainte de a se stabili la Ferney; dar nu era nimic de văzut. Apoi la Perney.

Dormitorul și salonul lui rămân exact în starea în care se aflau când le-a ocupat.

- Sub baldachinul patului său este un portret al lui Le Kain; pe o parte a tapeturilor, un portret al regelui Prusiei – iar pe cealaltă, unul al lui Voltaire însuși. Pe cealaltă parte a încăperii se află marchiza de Châtelet, amanta lui. Pe al treilea zid se află împărăteasa Rusiei; Clement al XIV-lea. mai cunoscut sub numele de Gan-ganelli; Sempstresa lui Voltaire; și Micul lui

Savoyard Boy. Pe partea rămasă sunt o colecție de imprimeuri. Familia Calas–De Lille–Diderot–Sir Isaac Newton–Franklin–Racine–Milton–Corneille–Antoine Thomas–Leibqitz–De Mairan–Helvetius –Washington –D'Alembert–Marmontel. Toate acestea rămân așa cum le-a pus el. Și Here este un model al monumentului pe care l-a pregătit pentru primirea propriei sale inimi. cu aceasta inscriptie:

Mes manes sont consolés Puisque mon cœur Est au milieu de vops.

Toate imprimeurile sunt performante foarte slabe, de dimensiuni reduse. Sempstress și Savoyard Boy sunt subiecte frumoase și foarte frumos realizate cu creioane colorate. Nu am putut auzi că există vreun taie de scandai în legătură cu nici unul. Portretul lui Frédéric este un ticălos în culori de ulei, pe care o berărie din Anglia cu greu l-ar accepta ca semn. Cea a marchizei de Châtelet nu este cu mult mai bună, deși chipul ei se pare că merita un artist mai abil. Portretul Catarinei Rusiei este executat în broderie. Le Kain's este o performanță mizerabilă în creioane; și, dacă era ca el, nu a existat niciodată un actor care a trebuit

luptă împotriva dezavantajelor mai mari ale persoanei. Portretul lui Voltaire este de departe cel mai bun din colecție; chipul este plin de vioiciune și spirit. Trebuie să se fi făcut când era un inan foarte tânăr; și, așezat aici, se pare că ar fi fost zeul propriei sale idolatrii.

Portretul lui Clement al XIV-lea. ar fi trebuit să fie înscrisă cu memorabila sa reparte tó Voltaire, care are încă un merit mai mare decât inteligența de a o recomanda.

Baronul de Gleichen¡ în drum spre Italia, s-a oprit la Ferney și l-a întrebat pe Voltaire ce ar trebui să-i spună Papei? – „Sfinția Sa”, a răspuns Voltaire, „mă favorizează cu cadouri de medalii și de indulgențe și eveii îmi trimite binecuvântarea lui: dar aș prefera ca Ganganelli să-mi trimită urechile Marelui Inchizitor.” – Baronul a transmis mesajul: – „Spune-i”, a răspuns Clement, „că atâta timp cât Ganganelli este Papă, Marele Inchisitor”. Inchizitorul nu va avea nici urechi, nici ochi.”

Întregul oraș Ferney a fost creat de Voltaire. Moșia lui era de aproximativ 900 de acri. Am vorbit cu o pereche bătrână care a vorbit

despre el cu cea mai mare afecțiune și mi-a spus despre diversele sale organizații de caritate; despre împărțirea săracilor, să

să le permită să se căsătorească — și din interesul amabil pe care l-a avut în toată preocuparea lor. Îi plăcea foarte mult să tragă cu pușca și a încurajat între ei concursuri de popinjay, la care el însuși a luat parte. Un bătrân casnic a produs două repere ale stăpânului său: — șapca pe care obișnuia să o poarte în biroul său, din mătase albă brodată cu beteală — și o carte de curioși în care Voltaire făcuse o colecție de sigiliile tuturor corespondentelor sale. Sigiliile erau lipite, iar sub fiecare el scrisese adresa scriitorului. Se pare că era practica lui, când a primit o scrisoare, să examineze și să verifice sigiliul făcând referire la cartea sa; și, dacă venea dintr-un sfert care nu-i plăcea, îl împăturea într-un plic și îl înapoia nedeschis scriitorului.

A construit biserica din Ferney aproape de propria poartă, de parcă ar fi avut gând să ilustreze vechea zicală — cu cât biserica este mai aproape, cu atât mai departe de G—.

Atât pentru Voltaire, ale cărui merite ca autor par să fi fost supraevaluate. Lauda lui Johnson a lui Goldsmith i-ar putea fi aplicată, cu o oarecare limitare — nullwmfere scribendi genus non teti-git, nulfam quod tetigit non omavit; dar totuși

a strălucit în aproape toate stilurile de scriere, poate nu a strălucit preeminent în mai mult de unul. - Avea mai multă inteligență decât genială — andfris forte constă mai degrabă în a găti gândurile altora cu propriul sos picant, decât în a produce noi surse de cunoaștere. El este poate doar maximus in minimis; un scriitor rafinat al unei povești satirice; de neegalat în inteligență, batjocură și sarcasm: și inimitabil în „demascarea ticăloșilor și pictarea proștilor”. Dincolo de asta, sunt puține de spus. Poezia sa epică, tragediile și istoriile sale sunt numai extraordinare în combinația lor. Considerată separat; — poezia sa epică ar fi plasată de toți francezii în clasa cea mai de jos a poemelor epice, în ciuda tot ceea ce Lordul Chester-field spune contrariul; — tragediile sale sunt inferioare ca forță și măreție față de cele ale lui Corneille și în sensibilitate şi patos faţă de cele ale lui Racine. O mare parte din istoria lui este romantism; și Epoca lui Ludovic al XIV-lea. pe care se întemeiază pretențiile sale ca istoric, este mai degrabă o colecție de materiale pentru o istorie decât o operă istorică. În multe subiecte, este clar că nu a avut decât o fărâmă. Poate că nu s-ar putea da un exemplu mai puternic al diferenței dintre o gură și o burtă plină de cunoștințe

decât ar fi oferit de o comparație a prefaței lui Voltaire la Œdipe cu prefața lui Johnson la Shakspeare.

Fizionomia lui, despre care se spune că a fost o combinație a vulturului și a maimuței, *era(ilustrativă pentru caracterul minții sale. Dacă aripa zburătoare și ochiul pătrunzător al vulturului i-au deschis toate regiunile cunoașterii, aceasta era doar să strâng materiale pentru satisfacerea acelei dispoziții de apish, care pare să se fi încântat să rânjească, cu un spirit răutăcios de « batjocură, la slăbiciunile și infirmitățile detectate ale naturii umane. Deși un om se poate ridica adesea mai înțelept, totuși eu Cred că nimeni nu s-a ridicat vreodată cu atât mai bine, după citirea lui Voltaire. Epitaful scurt, dar admirabil de pe el ar putea foarte bine să încheie caracterul său:

„Ci git l'enfant gâté du monde qu'il gâta.”

La întoarcerea noastră la Geneva am avut, ca de obicei, o luptă cu voiturierul — un fel de animal, dintre toate cel mai nefast — și poate că specia elvețiană este cea mai rea. Disputa s-a încheiat, așa cum se întâmplă majoritatea disputelor, prin supunerea nebunului în fața ticălosului. I-am plătit ticălosului cererea lui și m-am dus la Bonneville să dorm, iar a doua zi ne-am adus la St. Martin.

al ll-lea. Dimineață ploioasă; — nimic de văzut. La intrarea în valea Chamouni s-a limpezit. M-am oprit pentru a examina ghețarul Bossons, care este probabil cel mai înalt ghețar din Elveția. Dar toți ghețarii arată ca zăpada înghețată mai mult decât apa înghețată; și de fapt sunt toate acoperite mai mult sau mai puțin cu un strat subțire de zăpadă. Unii dintre stâlpii, sau mai degrabă turle, de gheață din acest ghețar au o înălțime de peste o sută de picioare.

Ajuns la Chamouni înainte de amurg; — dar Mont Blanc era invizibil — învăluit de ceață și nori.

Este acum aproape un secol de când Pococke a explorat această vale, care era până atunci la fel de puțin cunoscută ca interiorul Africii. Sunt acum două hanuri bine amenajate; iar în timpul sezonului de vară „a devenit stațiunea la modă a tuturor turiștilor inactivi din Europa.

al 12-lea. O zi frumoasă; — dar înainte ca soarele să apară deasupra orizontului, ceea ce nu a făcut-o până la ora nouă, a fost un coid amar. Am avut acum, pentru prima dată, o vedere clară a Mont Blancului,

— zburând îmbrăcat în zăpadă prin cerul său natal, În fastul sălbatic al măreției munților —

cu toata gama de ace; dintre care unele par mai înalte pentru un ochi nepracticat decât Mont

Blanc însuși. Dar ochiul tuturor martorilor este cel mai inexact și mai este ceva timp până când poate fi învățat să distingă care este cu adevărat vârful Mont Blanc.

Merge la crucea Flegerei ; o înălțime pe partea opusă a văii cu Mont Blanc. Cel mai bun punct de vedere pentru a privi un munte este de la o înălțime opusă, și nu de la câmpie. De la înălțimea Flegere, ne-am bucurat de perspectiva în fidi perfecțiune; dedesubt, după cum ar spune Johnson, era „nemăsurabil pro -finitate" și mai sus, „altitudine inaccesibilă". Acele s-au scufundat acum la un nivel cu noi înșine, în timp ce capul rotund al Mont Blancului s-a ridicat mai sus ca niciodată.

După ce ne-am înscris numele pe crucea Flegere, ne-am pregătit să coborâm, iar în drumul nostru de coborâre ne-am oprit pentru a ne împrospăta pe malul cu mușchi al unui izvor limpede, de unde perspectiva din toate părțile era superbă; și toate erau grosolănie, tăcere și singurătate." O oră liniștită și fericită! — Mi-am amintit de ora de odihnă a lui Johnson pe o „băncă pe care un scriitor de romanci și-ar fi făcut plăcere să prefăcă" în Turul său în Hébride.

O vedere completă a Mont Blanc la miezul nopții, la lumina unei luni glorioase.

: 13· Montanvert urcat, pentru a merge la Meт de Glace. Este imposibil să descriem această scenă mai bine decât în cuvintele lui Coxe, care o compară cu „o mare furioasă înghețată brusc în mijlocul unei furtuni violente*". Ghețarii care încheie Mer de Glace se desprind destul de mult în „valea Chamouni". în mase uriașe, copaci răsturnând, ieșind înainte blocuri vaste de granit și amenințând să avanseze, în ciuda crucilor care au fost așezate pentru a le controla progresul; multe dintre acestea, Ghețarii le-au răsturnat de fapt, în ciuda procesiunilor religiilor, în care superstiția oamenilor îi face să spere că vor întrerupe cursul naturii. Vaste piramide de gheață de toate formele și dimensiunile cedează în mod constant, deoarece sunt împinși înainte de cei din spate, sau mai degrabă de mișcarea nesimțită a întregii mase, și cad cu zgomotul unui tunet.

Mer de Glaceb sau Valea Gheții, este unul. din acele lucruri care, ca şi Vezuviul, nu dezamăgeşte .aşteptare. Așa cum acestea reprezintă „inundațiile de foc" ale locului pedepsei, așadar aceasta este cealaltă extremă — „regiunea palpitantă a gheții cu nervuri groase". Nimic nu poate fi mai îngrozitor

sublim; și există suficient de mult pericol în prăpastia care căscă sub picioarele tale și ocazional crăpare a suprafeței, pentru a impresiona mintea într-o manieră care o dispune să simtă în toată forța toată măreția scenei. Printre alte efuzii din Albumul de la Montanvert, împărăteasa Josephine scrisese un catren, cu propria ei mână; dar un colecționar de autografe fără principii a smuls foaia în care fusese

înscris. Grefierul, însă, a păstrat versurile în memoria sa și le-a rescris în carte;

„Ah simt că în mijlocul acestor mari fenomene, Din aceste tablouri înduioșătoare, ale acestor scene cumplite, Totul înalță mintea, totul ocupă ochii;

Inima singură, pentru o clipă, se odihnește în aceste locuri/'
1810.

. An imperial cătren este o curiozitate prea mare pentru a fi la îndemâna criticii; dar cum să explicăm o poziție înscrisă de doamnă de Staël! „ Dacă patimile nu ar nimici — (probabil anihilează) — sensibilitatea inimii, am vedea oameni abținându-se de la lucrurile impure și pe care simțind reproșuri, dar un trup înclinat spre desăvârșirea lui nu s-ar putea împăca cu ei. principii, k2

și aruncă o altă viață în viață, care ar duce la un viitor fără viitor

De Staël Holstein, 17 august 1815.

Dețin că nu sunt suficient de Œdip pentru a înțelege la ce ar fi Sfinxul aici; deşi am transcris cu fidelitate propoziţia — chiar la o greşeală. Dacă autorul Adreselor respinse ar fi vizitat Chamouni, aproape că s-ar putea bănui că a fost o bătaie de cap. Este cu siguranță foarte Шee stilul doamnei în discuție, în special atunci când - așa cum i se întâmplă adesea - ea nu pare să-și înțeleagă propriul sens. Acesta, bănuiesc, este frecvent cazul iii părților mistice și metafizice ale scrierilor ei; care ne amintesc continuu de vechiul nostru prieten, vicarul din Wake-field, cu „anarchon ara kai ateleutaion topan”

Înregistrez o simplă efuziune, luată din Albumul lui Chamouni; care este mai inteligibil și, probabil, se aplică la fel de puternic celor de mai sus, ca și oricărei alte piese de galimatias din astfel de colecții:

„Am crezut/” spune scriitorul, „că marile impresii pe care le primește Гои aici ar da mari gânduri; că puritatea, lejeritatea

aerul pe care îl respirăm acolo le-ar face să apară limpede.De aceea, în iulie 1809, i-am dat un registru lui Montan Vert, pentru ca călătorii să-și semneze gândurile: — Mă pocăiesc. Ce am citit acolo — ce am citit aici — mă dezamăgește. Avem bunul simț când decidem să vedem Valea Cbamouni, dar văd că o pierdem când ajungem acolo.”

Ghidul meu a fost unul dintre cei zece care în urmă cu câteva săptămâni au participat la un numărător polonez într-o expediție către vârful Mont Blanc. Și-au întins cortul în prima noapte într-un loc adăpostit, cam două treimi din drumul sus; a doua zi au reușit să ajungă în vârf și s-au odihnit iar noaptea în același loc; iar a treia zi s-au întors la Chamouni.

Aceasta a fost o simplă excursie de plăcere și curiozitate, fără legătură cu observația științifică, care a făcut o mare parte din obiectul expediției domnului de Saussure în 1787. Cu puțin timp înainte de aceasta, domnul Paccard, apoticarul lui Chamouni și Jacques Balma cel. Ghid, numit mai târziu Salma Montbla/nc^, s-a urcat fără alți însoțitori și a avut gloria de a fi primul care a explorat fața locului acestor regiuni nelocuite de primăvară și

feilencej care nu fusese niciodată tulburat de călcarea vreunui vieţuitor. Dl de Saussure dă o atenție călătorilor pietoni, care ar putea fi de folos. El te sfătuiește, înainte de a intra pe o cale periculoasă, să-ți familiarizezi ochiul cu prăpastia de dedesubt; ca nu cumva vederea acestuia să strice pe neașteptat priveliștea și să provoace o amețeală, care ar putea fi fatală. Ghizii, dimpotrivă, îți recomandă mereu, când treci de pragul unei prăpăstii, să-ți întorci privirea de la ea. Aceasta poate fi cea mai bună regulă, atunci când se poate face; dar uneori prăpastia se va abate asupra ta, indiferent dacă vrei sau nu, și atunci cu siguranță este la fel de bine să fii pregătit anterior pentru asta.

al 14-lea. Întors la Geneva. — Cum vremea era bună, am avut ocazia să văd tot ce se vede între Chamouni și St. Martin. Deși peisajul este uneori foarte grandios, totuși nu poate fi comparat cu Lauterbrunn și Interlaken. Mont Blanc se îmbunătățește pe măsură ce cineva se îndepărtează de el. Un munte ca un erou pierde mult din juxtapunere. Am fost dezamăgit de impresia pe care mi-a făcut-o când am fost față în față cu el la Chamouni; dar la Torrent*· noir, sau pe podul Sf. Martin, ar putea—

adresându-se mie drept fantoma lui Banquo — spune-i împreună cu Macbeth — „De ce, dacă am plecat, sunt din nou eu însumi!”

al 15-lea. Ajuns la Aix — un orășel din Savoia; Izvoarele termale sunt mult celebrate pentru efectele lor în eliminarea durerilor cronice. Băile sunt bine construite, iar cheltuielile pentru scăldat sunt foarte mici. Este o apă sidfurată atât de fierbinte, încât termometrul stă la 110. Modul general de scăldat este dușul, așa cum se face; să cadă de la înălțimea unor picioare și este condus de o țeavă, astfel încât să joace cu o forță considerabilă asupra părții afieetate. După ce au fost fierte în acest fel timp de douăzeci de minute, te învelesc într-o pătură și te duc înapoi în pat. Dușul este foarte obositor· După o încercare de zece zile, singurele efecte pe care le-a produs asupra mea au fost greață, dureri de cap și debilitate generală; așa că am hotărât să schimb scena. .

â6-a. Am condus la Chamberry; am petrecut ziua plimbându-mă cu Confesiunile lui Rousseau în mână la Les Charmettes, retragerea liniștită în care locuia cu mama lui, Madame de Warens. Descrierea la mod a persoanei ei este una dintre cele mai animate imagini de grație și frumusețe care a fost vreodată.

scris ; iar caracterul ei blând și bine volent'este încă mai interesant decât frumusețea ei.

Casa este situata intr-o vale inconjurata de munti; dar abia mai rămâne un vestigiu din grădina, pe care ne spune că a cultivat-o cu propriile sale mâini.

al 27-lea. M-am încredințat încă o dată la un voiturier pentru a fi transportat la Lyon. Drumul aerosa munții este romantic. Acest drum este opera lui Charles Emanuel, al doilea duce de Savoia, care și-a consemnat realizarea într-o inscripție ca „Romanis intentatum cæteris desperatum" – dar a fost aruncat la umbră de către făcătorul imperial de drumuri al Simplonului, care bas bere și-a croit drum în linie dreaptă prin munte printr-un tunel subteran lung de multe sute de metri.

La Pont-de-Beauvoisin bagajul nostru a fost percheziționat cu strictețe. Vama are obiceiul de a institui o examinare foarte riguroasă pe această frontieră, în scopul aparent de a împiedica introducerea mărfurilor de la Geneva, în special ceasuri și bijuterii; dar se constată că cutiile de ceasuri sunt transportate peste munți de către oameni pe jos în cantități mari; si rata

de asigurări este atât de scăzut, încât s-ar face să presupunem că trebuie să existe o înțelegere secretă între vamă și contrabandist.

Prima impresie despre Franța este favorabilă; dar pe măsură ce te apropii de Lyon, țara devine mai sumbră și mai deschisă.

28. Am ajuns la Lyon înainte de apusul soarelui. Lyon este Manchesterul Franței; plin de un trib de producție, care câștigă bani, care își poartă inimile în poșete. Vederea unui englez este pelin pentru ei; și ei bine, se poate – pentru că se pare că ne îndreptăm rapid spre „depășirea lor chiar și în propria lor fabricație de bază.

Prima vedere a Lyonului este grandioasă; Ronul și Saône curg prin el în linii paralele, iar cheiurile late pavate ale Ronului sunt magnifice.

Prima vedere a soldatului francez; – bărbați grozavi cu aspect; dar livrea lor palidă are un efect rău.

29. Există mai multe antichități romane interesante în vecinătatea Lyonului; iar apeductele lui Marc Anthony stili rămân pe muntele Fourvières.

La Hotel de Ville se află tăblițele de bronz celebrate care înregistrează un discurs memorabil al împăratului Claudius.

Am făcut un tur al principalelor fabrici de mătase; și, fără să mărturisesc că sunt un judecător foarte precis, am considerat că nu

numai șefurile lor de buzunar, ci și ciorapii lor de mătase, sunt foarte inferioare ale noastre. Pretul unei batiste este de cinci franci; o pereche de ciorapi de mătase de cea mai bună calitate costă doisprezece franci. În toate articolele lor, inferioitatea gustului francez în model este foarte vizibilă; cel puțin, în general, este ceea ce ar trebui să ne uităm, să lăudăm și să fim vulgari – dar poate că nu există nicio dispută cu privire la gust în modelele de mătase.

Lyon pare a fi foli de bunapartiști. L-au primit cu entuziasm la întoarcerea din Elba; și totuși s-ar fi putut crede că amintirile despre domnia terorii – a lui Collot d'Herbois, Fouché și Châlier – ar fi dat o părtinire politicii lioneze împotriva acestui copil și campion al Revoluției.

al 30-lea. Nimic nu poate fi mai evident decât sentimentul ostil față de Anglia și englezi, care se manifestă aici cu fiecare ocazie. Nici nu este surprinzător, când considerăm că lionezii ne consideră cauzele declinului comerțului lor; căci stăpânirea comerţului este la fel de mult subiect de compiami aici ca peste tot

altfel, în momentul de față; iar odium mer* catorium este poate, alături de odium theologi* eum, una dintre cele mai mortale surse de duşmănie.

Valets de Place au indicat cu precizie locul unde Hannibal a traversat Ronul; deși Whittaker, care acționează ca moderator între Polybius și Livy, și ocazional îi dă dreptate pe amândoi, ar dori să fie destul de clar că a traversat râul la Loriol în Dauphiny; și că a mărșăluit pe cursul Ronului, ținând râul la stânga, tot drumul spre Geneva.

Aecounts pe care le aud despre clima acestui loc mă descurajează să mă gândesc să trec pe lângă wintefr bere. Niciun loc nu este mai supus schimbărilor bruște de la bataie la rece. Există și o mare cantitate de таіп, iar iarna este rece și lungă. În plus, nu este plăcut să locuiești într-un oraș în care sentimentul public îți este atât de ostil; și printre un popor care se uită cu pumnale la tine, deși s-ar putea să nu folosească niciunul.

1 octombrie. Marele spital din Lyon este o instituție nobilă și toate aranjamentele sunt calculate pentru a promova confortul pacienților. Este frecventat de Sœurs de la charité, care oficiază ca asistente, cu un spirit de bunăvoință.

 care trebuie să fie la fel de benefic pentru mințile ca și pentru corpurile pacienților lor.

Nu se poate privi fără respect și admirație la aceste surori devotate ale creștinismului, a căror profesie de jurăminte a fost făcută mai degrabă cu scopul de a extinde mai degrabă decât de a contracta sfera de utilitate.

Niciuna dintre obiecțiile comune la adresa instituțiilor monahale nu are vreo aplicație acestui ordin de călugărițe, care se întemeiază pe o

practică! imitarea comportamentului Maestrului lor divin, care, conform narațiunii simple a Ëvangelistului, „a mers făcând bine”.

2d. În timp ce mă gândeam în ce colț al lumii să mă mut, am dat peste un voiturier, care era pe punctul de a pleca spre Montpellier. Când nu ai o voință proprie hotărâtă, cel mai bun mod, cred, este să te angajezi în valul evenimentelor și să le lași să te poarte quocunque ferai tempestas, Cel puțin în această dispoziție a minții m-am grăbit. m-am întors la hotel pentru a-mi ridica pachetele — și înainte de a avea timp să mă gândesc dacă am făcut bine sau Ш, m-am trezit la Vienne, unde am dormit. Ai acest loc, sunt niște rădăcini ale romanilor;

1818.] CALATORIE TO MONTPELLIER. 141 Poporul îți arată o casă despre care spun că este a lui Ponțiu Pilat și în care ar vrea să crezi că a murit.

Era că Pius al VI-lea. răposatul Papă și-a dat ultima suflare, care a confirmat prin nenorocirile domniei sale presentimentul căruia i-a dat naștere titlul; pentru că munber șase a fost întotdeauna considerat la Roma ca de rău augur.

Tarquinius Sextus a fost cel mai rău dintre Tarquini, iar conduita sa brutală a dus la o revoluție în guvern; — sub. Urban al șaselea, a izbucnit marea schismă a apusului; — iar Alexandru al șaselea a întrecut toate crimele. ceea ce predecesorul său dintre Tarquini, sau Papi, se aventurase să facă înaintea lui. În timpul papalității sale, a fost scrisă linia, care în vremuri ulterioare a fost aplicată la alegerea succesorului său Pius al VI-lea.

„Semper sub sextis perdita Roma fuit.”

În viața lui Pius al VI-lea, „nimic nu i-a mai devenit ca părăsirea lui și a atras mai mult respect prin evlavia și resemnarea cu care a suportat insultele îngrămădite asupra lui de către francezi în timpul captivității sale, decât ar fi putut vreodată să poruncească în timpul lui Pius al VI-lea. palatul Vaticanului.   J

3d. Ar fi trebuit să mă îmbarc în Coche (Eau la Lyon și să cobor Ronul la Avignon; dar plăcerea acestui plan depinde în întregime de starea vântului. Dacă acest lucru este negativ, ca în cazul de față, puteți fi reținut mulți. zile, și nu există nicio certitudine de a ajunge la vreun iiin locuibil pentru a se odihni noaptea. Vederile râului cu peisajul înconjurător au fost astăzi foarte plăcute; dar ar fi o profanare să le comparăm cu minunata Wye și „ dragii dealuri albastre ale tarii mele.”

Cu cât văd mai mult Franța, cu atât mai puțin sunt în stare să înțeleg cum a câștigat titlul de La Bette France. Expresia nu se poate referi cu siguranță la frumusețea pitorească, cu care nicio țară nu are mai puțin de lăudat. Poate că această deficiență poate explica într-o oarecare măsură lipsa totală de gust pentru frumusețile naturii, în sensul englezesc al acestei fraze, care este o trăsătură atât de remarcabilă în caracterul francez.

. Un francez nu poate înțelege sentimentul care este încântat de contemplarea frumuseții pitorești; este la fel de neinteligibil pentru el, precum plăcerea muzicii pentru un om care nu are ureche.

Idealul său frumos de peisaj este cel care produce cea mai mare cantitate de porumb, vin și oii.

El va vorbește într-adevăr despre les belles horreurs dintr-o scenă elvețiană; dar chiar tinerele pe care le folosește demonstrează cât de incapabil este el să comunice cu natura și să interpreteze limbajul pe care ea îl vorbește în scenele sublime pe care ea le adresează acolo imaginației.

al 4-lea. La belle France devine din ce în ce mai murdară· Duminica nu este un sabat bere. Toate magazinele sunt deschise și totul merge ca de obicei. Până și măcelarii sunt la lucru, până la cot, în ocupația lor oribilă. Ne-am oprit în mijlocul zilei în orășelul Tain, lângă care sunt podgoriile atât de faimoase pentru schitul lor roșu și alb. Acest tract, totuși, nu poate furniza o zecime din vinul care este vândut sub acest nume. Este un strugure mic, negru, aspru și neplăcut la gust. S-ar părea că tot vinul bun este exportat, pentru că eșantionul care i-a fost dat ca fiind cel mai bun nu era decât lucruri obișnuite. Sfârșitul călătoriei noastre ne-a adus la Valence. La şcoala militară a acestui loc . Napoleon a fost educat și a practicat primele lecții de artă a războiului pe Champ de Mars din Valence.

Există o poveste actuală, care, din lipsă de

înseamnă că a fost redus la necesitatea de a-și părăsi pensiunea fără a-și plăti pensia.

al 5-lea. Pe măsură ce avansați spre sud, țara devine mai bogată și începe să poarte un aspect italian.

Am întâlnit o trupă mare de dezertori. În Anglia este nevoie de trei paznici pentru a împiedica un dezertor să fugă. Aici, cincizeci de dezertori sunt conduși de trei gens arme, ca atâtea fiare conduse la târg. Majoritatea erau niște băieți și, aparent, în mare mizerie.

Spiritul militar pare să se fi evaporat; sau steagul alb nu are aceeași fascinație pe care o poseda trî-coloured. Sub Napoleon, armata era totul; iar singurul drum către onoare și putere era prin profesia de arme. Aerurile de consecință pe care le-a asumat armata și tirania pe care o exercitau peste tot restul lumii, cărora le-au aplicat denumirea disprețuitoare de pequini, erau aproape la fel de intolerabile ca vechile nemulțumiri de care se plângeau Roturieri împotriva Nobili.

Acesta nu mai este cazul. Prestigiul gloriei militare a primit lovitura de moarte Waterloo; iar armata simte acum, că nu mai

bucurați-vă de acea greutate și considerație în opinia publică, pe care s-a întemeiat insolența lor;

Fortuna sevo leta negotio, et

Ludum insolentem ludere pertinax, Transmutat incertos honores—

Faima și onoarea sunt acum de câștigat prin luptând bătăliile Senatului, către care atenția și interesul public sunt în mod exclusiv îndreptate.

Am deviat de la drumul de la Loriol, pentru a examina malurile râului în acest punct, unde Whit-taker avea să demonstreze că Hannibal a trecut cu armata lui. El se bazează mult pe un pasaj din Livy care descrie cursul lui Hannibal după ce a trecut râul:

“ Postero die, profectus adversa ripa Rhodani, mediterranea Gallile petit, non quia rectior ad Alpes via eeset, sed, quantum a mari recessisset, minus obvium fore Romanum credens, cum quo9 priusquam in Italiani ventum foret, non erat in animo manus conserere. Quartis castris, ad inculavi pervenit; ibi Arar Rhodanusque amnes con* fluunt in unum”

Până aici, e bine. — Loriol s-ar afla cu siguranță la aproximativ patru zile de la Lyon, unde se unesc Rhône-ul și Arar (acum Saone) și unde formau odinioară o insulă.

Dar, dacă trebuie să ne bazăm pe autoritatea lui Livy, cum vom împăca ceea ce spune el după aceea, cu presupunerea că Hannibal a mărșăluit pe Ronul până la Lyon? — Livy spune că, după ce a părăsit această insulă; — „quum jam. Alpes pelerei, Лоа recta regione iter instituit, sed ad kevam in Tricastinosflexil, inde per extremam oram Vocon^ tiorum agri tetendit in Tricorios, haud usquam impedita via priusquam ad Druentiam flumenpervenite Acum, Tricastinii erau la sud de Loriol; si cum ar fi putut trece/œr extremam oram Vocontiorum, pentru a ajunge la Tricorii, va nedumeri pe oricine va examina harta. Dar ultima este cea mai mare ghicitoare dintre toate; ce l-ar putea aduce la Druentia, acum La Durance? Din nou, dacă Livy are dreptate, Hannibal a trecut râul în Volcarum agrum, care cu greu poate fi făcut să se extindă până la Loriol. Dar cred că trebuie să concluzionam, citind relatarea lui Livy despre asta. materie, care este în întregime atât de inconsecventă cu ea însăși, încât a scris-o fără harta lui a Galiei

înaintea lui, sau altfel, că harta noastră a Galiei este foarte diferită de a lui.*

Ne-am oprit noaptea la Montelimart.

* De când am scris mai sus, am citit un tratat de ingénions, de M. de Lucof Geneva; care ia textul lui Polibiu drept ghid și dă roșii foarte satisfăcătoare pentru a-l lăsa deoparte pe Livy, oriunde diferă autoritățile lor. Domnul de Luc îl face pe Hannibal să treacă Ronul mai jos decât Loriot, în vecinătatea Avignonului·* Marșul său de patru zile îl aduce apoi la Isere, în punctul în care se îndreaptă în Ron. Acest râu, care în diferite ediții ale lui Polybius, este numit Iscar qt Scora», printr-o corupție a textului Latta care i-a nedumerit pe comentatori, a fost convertit de editorul lui Livy, din Bûtfror, în Arar. Dacă, în loc de trei litere, s-ar fi mulțumit să elimine una, ar fi părăsit Isarar, care este foarte aproape de numele său modern. Ibis este atunci Intuia la care ajunge Hannibal; — adică. acea zonă de țară izolată pe toate părțile, cu excepția uneia, de Rhône și Isère. Apoi se îndreaptă spre ɸe Alpi, dar nu direct, din cauza munților din Echelles, peste care nu exista drum la acea vreme. Prin urmare, el turas ad lavam; adică, în loc de răsărit, merge spre nord-est în jurul acestor mângări, până când ajunge la Druentia, care nu este Durance, ci Drance. Acest râu trece prin Cham-berry și cade în Rhône lângă Yenne - vechea Ejanna. Domnul de Luc, al cărui raționament este în cea mai mare parte clar și convingător, îl conduce pe Hannibal din Drance până la trecătoarea micului Sf. Bernard, și astfel în jos pe valea Aostei până la Ivrée. Aici Hannibal este obligat să se abată de la drumul său direct, pentru a lua Torino — capitala vechilor Taurini, a căror alianță nu reușise să o concilieze; după care mărșăluiește cu toată grabă să-l întâlnească pe Scipio pe malul Ticinului — acum Tesino; — și acolo îl lasă domnul de Luc.

al 6-lea ¡. Lângă Montelimart se afla Chateaü de Grignan; unde doamna de Sévigné a căzut o victimă a anxietății materne și a fost grăbită în seiful familiei. Castelul a fost distrus în timpul incendiilor Revoluției, iar capcanele de plumb din bolți prezentau o pradă prea valoroasă pentru a fi cruțată de către bătăușii brutali din acele vremuri. Trupul doamnei de Sévigné fusese îmbălsămat și a fost găsit într-o stare de conservare perfectă, îmbrăcat bogat; — dar nici în mormânt nu se respecta virtutea; totul, chiar și rochia pe care o purta, a fost jefuit și luat; iar cadavrul gol lăsat să se amestece, cât s-ar putea, cu praful lui nativ.

Acest război nefiresc cu morții este una dintre cele mai revoltătoare trăsături ale revoluției franceze. Care trebuie să fie caracterul acelui popor care ar putea găsi mulțumiri zgâiind sanctuarul mormântului? și cine, ducându-și dușmănia dincolo de mormânt, și-ar putea sătura răzbunarea brutală și lașă, oferind insulte rămășițelor lipsite de apărare ale celor mai iluștri personaje din istoria țării lor? Nu s-a acordat niciun respect rangului, sexului sau virtuții; și acesta nu a fost un ultraj solitar, comis într-un singur loc, ci practica generală în toată Franța. spune un coleg de pasager

 Mi-a spus că a văzut trupul Laurei, stăpâna lui Petrarh, expus celor mai brutale nedreptăți pe străzile din Avignon. Fusese îmbălsămat și a fost găsit în stare de mumie, de culoare maro închis. Peste tot era la fel; — cel mai bun și cel mai rău dintre Bourboni — Henric al IV-lea — și Ludovic al XI-lea. au fost expuși unor nedemnități egale și nici faptele lui Turenne însuși nu și-

au putut proteja cadavrul de profanarea acestor violenți feroce. Toate cruzimile comise asupra celor vii, în timpul domniei sângelui și terorii, nu vor ștampila numele francez cu o pată atât de neștersă, precum aceste ultrajări nebărbătești asupra morților. Primul poate găsi o oarecare atenuare, oricât de slabă este, în furia de partid și animozitatea politică a unei populații înfuriate; – dar ce se poate îndemna în extenuarea ultimului? este mai rău decât furia fiarelor: pentru că cel puțin despre Leu ni se spune că „nu prădește cadavrele”. Mă înroșesc, exprimându-mi indignarea împotriva francezilor, la amintirea nedemnurilor care au fost oferite în propria mea țară, rămășițelor lui Cromwell și ale lui Blake, care au fost amândoi luați de la Westminster Abbey - primul, care a fost spânzurat la Tybum și îngropat sub spânzurătoare – iar ultimul, să fie aruncat într-o groapă din biserica Sf. Margareta; dar mă consolez

Eu însumi cu gândul, că aceasta a fost Лопе prin „comandă expresă” a guvernului din acea zi, în care poporul nu avea parte și de care, am încredere, caracterul nostru ca națiune nu poate fi afectat.

Am traversat Rhône la Pont de St. Esprit, care are 3.000 de picioare lungime, fiind de aproape trei ori lungimea podului de la Westminster. Este răsturnat împotriva pârâului cu un vârf ca un bastion. De pe șosea veți avea o vedere la Pont du Gard, o splendidă bază de arhitectură romană, construită pentru a conecta lanțurile unui apeduct care se întinde pe șaptesprezece mile; – fragmente din care au rămas încă în diverse părți ale dealurilor.

Prima intrare în Languedoc nu este pre-posesing; pe măsură ce călătorești spre sud, vei descoperi că toate conforturile civilizației scad și murdăria și nenorocirea înfloresc. – A dormit la Bagnols.

al 7-lea. Bucătăria unui han sătesc din Languedoc este suficientă pentru a-ți uda pofta cea mai puternică. Mi-am dorit creionul lui Wilkie la Remoulins, un mic sat în care am luat micul dejun. În timp ce gazda, care joacă tot atâtea roluri cât Buskin în farsă, ucidea pasărea devotată, pisica lui a fugit cu cârnații menționați să

gamish-o. Bietul Chanticleer a fost întins să-și termine cântecul morții cât a putut, în timp ce gazda îl urmărea pe puroiul până la retragerea ei, care a fost ales de noi, că o treime dintre cârnați dispăruseră înainte să o descopere. Puss totuși a plătit scump pentru asta în cele din urmă; – căci încercând să o facă să scape sub o uşă, deschiderea era atât de subțire, încât picioarele și coada ei din spate au fost lăsate pe partea cealaltă a ei, asupra cărora gazda mea și-a răzbunat. prin ștampilarea cea mai nemiloasă· În cele din urmă Ne-am așezat la culcarea lui Grimalkin; și, deși proprietarul nu avea „aparatură și mijloace” care să-l ajute și nici abia un băţ de lemne cu care să facă focul, el s-a născocit. cum sau altul, să furnisha mic dejun foarte tolerabil; și acesta pare să fie marele merit al bucătăriei franceze – că poate face ceva din nimic. Moliere observă că orice corp poate îmbrăca o cină cu bani și materiale; iar dacă un

bucătar mărturisit nu se poate descurca fără, arta lui nu merită nici un leu.

Această parte a Languedoc-ului poate fi foarte bogată și productivă, dar nimic nu poate fi mai puțin plăcut ochiului - ziduri de piatră în loc de . garduri vii - nici pajiște - nici vite - și nici copaci, ci măslinii, care adaugă puțin la frumusețea peisajului.

O sărmană călugăriță carmelită s-a alăturat partidului nostru, care fusese alungată de francezi din mănăstirea din Spam și acum căuta azil.

Austeritățile rigide practicate în mănăstirea ei nu au stins totuși pe deplin deșertăciunea sei, dintre care unele rămăși pândeau încă sub gluga ei grosieră, izbucnind în bucuria cu care a trasat vechimea ordinului ei, mai înaltă decât alta. instituții monahale, la Ehjah și muntele Carmel.

Niâmes, unde am ajuns seara, este fiifl de antichități romane. Există un amfiteatru în bună conservare; iar Maison Quarrée, așa cum este numită, este una dintre cele mai frumoase relicve ale arhitecturii antice care au ajuns la ufc. Sa presupus că acest tempie a fost construit în domnia lui Augustos; iar domnul Seguier a reuşit să descifreze o inscripţie care conţine versiunile lui Marcus Agrippa şi fiii săi; dar această inscripţie nu este foarte satisfăcător realizată; iar acele argumente par să fie cele mai puternice, care, dintr-o comparație a minusității și a profunzimii de ornamente a Maison Quarrée cu arhitectura mai simplă a epocii auguste, ar fi găsit data într-o perioadă ulterioară.

Slh. Prima mea impresie despre franceză

Rater este că trebuie schimbat foarte mult de la acea frivolitate gay și plină de viață, de care auzim atât de multe. Puținii mei pasageri sunt serioși și rezervați; fiecare bărbat pare să-și suspecteze aproapele; și la Masă (PH6tef unde am luat masa și am cinat pe parcursul traseului meu, compania nu ar fi putut fi mai tăcută și mai sumbră, dacă scena ar fi avut loc în Anglia în luna noiembrie. Există o privire căzută de creasta despre ei. , și clătina din cap și ridică din umeri când vorbesc despre Congres, cu o aprehensiune sumbră a viitorului.

Călătoria din această a șaptea zi ne-a adus în cele din urmă la Montpellier*, unde, obosindu-ne din suflet de amestec. a trăsurii, eram bine dispus să fac un hat.

CAPITOLUL XIII.

Montpellier—Clime—Spirit de petrecere—Conscripție—Buffon —Mască de fier —Rousseau—Joumey la Toulouse—Beziers —Canalul Languedoc;

9 octombrie. Situația din Montpellier este foarte bună; iar împrejurimile sunt frumoase. Priveliștea de la Place de Peyrou, unde dintr-un loc se vede Mediterana la sud, iar într-o zi frumoasă poate domina Pirineii la vest și Alpii la est, este superbă. AH statuile care odată omentau acest loc au fost distruse în timpul furiei inconoclastice a revoluției.

lOth. Angajat o găzduire într-o familie protestantă curată de pe Boulevard de la Comédie; iar pentru două camere am să plătesc şaizeci de franci pe lună. Aș fi preferat să mă stabilesc într-o maison de pension, dar nu există așa ceva în Montpellier; astfel încât cineva este obligat să ia masa la un restaurator, ceea ce pentru un invalid în timpul iernii este un serios inconvenient.

Există un obicei printre restauratorii din această parte a Franței, care pentru un rezident merită

știind. Dacă luați masa în mod regulat în aceeași casă, puteți, plătind o anumită sumă în avans, să aveți credit cu o cincime mai mult decât ați plătit.

a 11-a la 18-a. O săptămână de boală gravă. Este greu de conceput cum Montpellier a obținut vreodată un nume pentru salubritatea climei sale. Pentru plângerea pectorală este probabil una dintre cele mai grave din lume. Este adevărat, există aproape întotdeauna un cer albastru olear; dar aerul este ascuțit și mușcător și ești constant asaltat de bise sau marin; — și este greu de spus care dintre aceste două vânturi este cel mai enervant.

Unul aduce frig, iar celălalt umed. Climele Europei sunt puțin înțelese în Anglia și, într-adevăr, nu este un lucru ușor de aflat adevărul, în ceea ce privește clima. Călătorii vorbesc în general din impresia unui singur anotimp și știm cu toții cât de mult variază anotimpurile.

Cred că Pisa este cel mai bun loc de pe continent în timpul iernii pentru plângerea pieptului; iar Nisa, despre care vorbesc de la o bună autoritate, este poate cea mai proastă. Aerul primului, care este situat într-o câmpie joasă, este cald, blând și mohorât; cel al doilea este pur, ascuțit și pătrunzător. Aerul din Montpellier este de acest ultim caracter; este la fel de diferit de Pisa,

ca eider zdravăn din lapte și apă, și fiecare gură a acestuia irită dorurile slabe și îi face să tușească. Dacă există vreun climat favorabil Pisei, poate fi Roma; unde aerul este pur, fără a fi

penetrant; și, dacă s-ar putea ilustra printr-o comparație cu un lichior, ar trebui să o compar cu vinul de vacă.

19. Nimic nu poate fi mai dilli decât Montpellier este în prezent. Nu se întâmplă nimic sub formă de distracție sau instruire. Este vacanță, iar sălile de curs sunt închise. Există doar puțină societate; iar oamenii buni de aici, de parcă dudgeonul civil nu ar fi de ajuns pentru a-i pune pe oameni împreună după urechi, și-au asezonat disensiunile cu sosul picant al urii religioase — și se frânează cu greu să se taie unul altuia. Cât timp regele actual trăiește, lucrurile pot rămâne liniștite; dar protestanţii par să se teamă că sub fratele său mai ortodox tragedia Sfântului Bartolomeu ar putea fi reînviată.

Nici aceste temeri nu par a fi complet lipsite de fundament. Scenele care au avut loc bere și la Nismes, în 1815, după a doua abdicare a lui Napoleon, au fost înspăimântătoare. Triumful unui partid în Franța este ceva mai mult decât o schimbare de minister; pentru reacţia pe care o produce

 locuitori inflamabili din provinciile sudice, este urmat de interdicţii şi masacre.

Partidul care este cel mai de sus ç nu se mulțumește fără a tăia gâtul adversarului lor. Ei au procedat la acest lucru în 1815, dar regele s-a oprit să controleze zelul revoltător al ultra-aderenților săi; și acest lucru este probabil să se întâmple din nou oricând, dacă, în loc să se străduiască să fie protectorul comun al întregului său popor, regele prin formarea unui minister ultra-regalist s-ar mulțumi să fie șeful unei facțiuni.

Felul în care s-a făcut alegerea deputaților pentru departamentul Gard în anul 1815, arată mijloacele prin care partidul de guvernământ din această parte a lumii ar dori să-și mențină ascendentul; — nu mai puțin de treisprezece alegători protestanți au fost asasinați. în drumul lor spre colegiul electoral.

Unul este uimit de numărul populaţiei din oraşele franceze; Nimes se spune că a contata patruzeci de mii de suflete, iar Montpellier treizeci și cinci de mii; și te întrebi unde pot fi depozitate.

Sunt surprins să găsesc în acest loc* care a fost atât de mult stațiunea oamenilor bine formați,

o asemenea neatenție lamentabilă față de cele mai indispensabile mângâieri și decente ale vieții. Ar fi nevoie de stiloul lui Winifred Jenkins însăși pentru a descrie o parte din mizerabilul dosar al Belle France!

A participat la teatrul, care era aglomerat în exces, pentru a asista la desenul pentru conscripție.

Această lege, care a fost susținută ca marele motiv pentru a rezista tiraniei lui Napoléon, este totuși continuată de succesorul său.

Desenul a fost o scenă amuzantă și cu adevărat franțuzească. Oamenii se adună într-un fel de amfiteatru· Prefetul prezidează. Numele tuturor celor din vârsta prescrisă sunt numite peste; și fiecare om de orice rang, înalt sau jos, răspunde numelui său și trage la sorți. Dacă lipsește, prefectul i-o desenează. Când cineva tragea un număr peste complementul necesar, asigurându-și astfel propria scutire, trăsăturile lui de jby erau la cel mai înalt grad comic; iar când numărul era în cadrul complementului, exultația spectatorilor, ale căror perspective erau astfel îmbunătățite, erau exprimate prin cea mai tare apiauze, fără nicio luare în considerare a sentimentelor tiratorului. Prezentul ca...

Sesiunea este destul de uşoară, după cum se poate strânge din preţul unui înlocuitor, care acum poate fi procurat pentru 500 de franci, în timp ce, pe vremea lui Napoleoni, preţul ajungea la 14.000 de franci.

Mai e nevoie de o singură lege — un impozit pe proprietate, care este o conscripție a banilor, așa cum cealaltă este a oamenilor — cea care funcționează asupra pungilor, așa cum o face cealaltă asupra persoanelor oamenilor — pentru a finaliza un sistem perfect de despotism.

Oriunde aceste două legi sunt temeinic stabilite și oamenii instruiți să le supună, drepturile la securitatea personală și la proprietatea privată sunt anihilate.

Dacă guvernele nu ar strânge niciodată mai mulți oameni sau mai mulți bani decât îi cere interesul public, ambele legi sunt poate cele mai bune, pentru că sunt cele mai simple, cele mai corecte și cele mai ieftine în a-și atinge scopul. Dar, așa cum este natura umană, nimănui, în afară de un guvern esențial popular, i se poate încredința un astfel de motor extraordinar, care ar pune la dispoziție fiecare om și fiecare șiling pe care îl are - în caz de necesitate ; pentru a justifica orice exercitare a puterii.

Napoleon a luat de fapt întreaga populație dintr-o singură lovitură și nu se poate spune

unde s-ar putea opri un impozit pe proprietate, pe această parte de nouăzeci>nme la sută. Pentru principiul impozitului odată admis, argumentul Corifea nu ar fi vrut niciodată să-i ofere ministrului de finanțe pretenția de a mai smulge un fir de păr;

„ Utor permisso, caudæque pilos ut equinæ.

Paullatim vello: et demo unum demo etiam unum ; Dum cadat elusus ratione ruentis acervi.”

Cu toate acestea, există atât de multe argumente în favoarea unui impozit pe proprietate modificat corespunzător, încât într-un guvern liber precum Anglia, în care oamenii prin reprezentanții lor exercită un control asupra cheltuielilor naționale, pare să existe o singură

condiție care dorește să o facă. cel mai bine, deoarece este, fără îndoială, cel mai corect și mai ieftin mod de a strânge bani, adică să fie singurul impozit. În acest caz, s-ar putea încrede în siguranță sentimentelor reprezentanților înșiși, pentru a avea grijă ca o taxă, care a venit acasă atât de imediat la propriile lor afaceri și sâni, să nu fie crescută inutil.

Dacă acesta ar fi fost sistemul de strângere a proviziilor în Anglia în cursul secolului trecut, s-ar putea pune la îndoială dacă s-ar fi cheltuit sume atât de mari; - sume care sunt ușor

1818.] MONTPELLIER—TAXA PROPRIETĂ» 161 votată, când iț se propune ca acestea să fie majorate cu un spor de taxă de o jumătate de penny asupra acestui articol și un ban pe acel articol; desigur, și nimeni nu crede că merită să se oprească și să se gândească din buzunarul cui vor veni banii”. Dacă toate celelalte impozite ar fi eliminate, impozitul pe proprietate ar putea fi considerat drept garanție pentru economia de cheltuieli, deoarece este în sine cel mai puțin costisitor dintre toate impozitele, în colectare. S-a calculat că un bărbat plătește deja cel puțin jumătate din inçome, într-o formă sau alta, în sprijinul guvernului. Dacă ar fi așa, cu siguranță nu i-ar merge mai rău plătind în mod deschis aceeași sumă ca o taxă de 50 la sută asupra proprietății; care ar ajunge apoi la trezorerie fără a fi supusă deducerilor enorme care se fac acum din acesta de către toate taxele de colectare.

Aceasta ar fi atunci singura formă în care va apărea colectorul de taxe și Anglia ar putea spera să redevină, dincolo de toate celelalte, țara ieftinității și a belșugului.

Dar dacă impozitul pe proprietate va fi anticipat numai atunci când toate celelalte mijloace eşuează; căci există un lirait la impozitarea indirectă — când doi și doi nr.

mai mult faceți patru - când creșterea taxei produce doar scăderea consumului - dacă este introdus ca clește, pentru a extrage acele sume care nu vor ceda la șurubul comun al impozitării, - atunci trebuie privit ca un suplimentar greutate pentru povara deja enormă, sub presiunea căreia agricultura, comerțul și prosperitatea țării mor acum.

Nu ar fi unul dintre cele mai mici avantaje ale unui astfel de sistem de impozitare că ar elimina argumentele celor care, în scopuri proprii, caută să convingă clasele muncitoare că partea principală a impozitelor, ca la prezent im-pus, este plătit de ei. Aceste argumente, totuși, nu au în mod evident niciun fundament; căci nicio axiomă a economiei politice nu pare mai clară decât aceea că impozitele pe nevoile vieții nu sunt, de fapt, plătite de clasele muncitoare înseși; și că prin creșterea sau diminuarea taxei oricărui articol din consumul lor necesar, se face puțin mai mult, în ceea ce îi privește, decât chiar să mărească sau să diminueze rata salariilor lor. Ei simt într-adevăr toate taxele, dar este de la distanță și în același mod în care ar face-o

1818.] MONTPELLIER — CONSCRIPȚI. 163 simt cu adevărat impozitul pe proprietate; - și anume, prin operarea acelui impozit și a oricărui alt impozit pe capital, prin reducerea mijloacelor de angajare a acestora.

Unul dintre recruți s-a purtat atât de răvășit, încât gens d'armes l-a luat în arest; dar, în timp ce îl conduceau pe străzi, mama lui a ridicat o gloată în favoarea lui, care, după o luptă ascuțită, a reușit să-l salveze pe prizonier de la paznicii săi și să-l ducă triumf.

al 20-lea. În timp ce stăteam la pauză azi dimineață, l-am văzut pe eroul meu de ieri cu mama lui, legat spate la spate într-o căruță, escortat de un grup mare de cavalerie, care i-a găzduit în siguranță în închisoarea orașului.

Am participat la exercițiul recruților, care se desfășoară constant, de parcă Franța s-ar fi pregătit pentru o campanie imediată. Disabilul soldaților, în special al cavaleriei, este foarte neglijent. Infanteria* mărșăluiește numai la sunetul tobei, pentru că nu există fiferi printre ei. Trupele din acest cartier sunt mici, uşoare şi zgâriete; și dacă nu mă înșel, există mai mult mușchi și tendințe la un englez decât la jumătate de zeci de oameni. vorbesc numai de fanteria in* ; pentru că există un contrast mare între ele µ 2

164   MONTPELLIER—BUFFON.[OCT.

și cavaleria, care păreau a fi aleși. Am fost la teatru pentru prima și pentru ultima oară. Actorii aceștia au fost mai răi decât am văzut vreodată în Anglia ·

21 până la 28. Limitat la casă. Trecută prin Discours sur la Nature des Animaux al lui Buffon, care este foarte ingenioasă și inteligentă, cu excepția blasfemiei sale — împotriva iubirii, despre care pare să fi avut o părere foarte slabă. El pare să creadă că dragostea și prietenia nu pot fi identificate și simțite pentru același obiect. A judecat după experiența sa cu femeile franceze?

Buffon, cu toată elocvența sa, este un exemplu remarcabil al acelei grosolănii și grosierii sentimentelor naționale, care sunt atât de caracteristice francezilor. Ei sunt extrem de deficienți de sensibilitate, imaginație și entuziasm; când încearcă să fie sentimentali, nu fac decât să vorbească despre asta și nici măcar nu pot să o vorbească bine. Mă îndoiesc că Plăcerile Imaginației nu le-ar putea fi inteligibile prin vreo traducere. Fiecare om crede că știe sensul sentimentului; — și totuși, este un cuvânt dificil de definit, fără a determina aplicarea lui; dar cred că este folosit în mod obișnuit în opoziție cu simțul simplu al animației, care este * tot ceea ce înseamnă adesea cuvântul francez sentiment.

1818.]   MONTPELLIER—BUFFON.165

De exemplu, sentimentul iubirii, în folosirea cuvântului, este ceva foarte diferit de simțul animal, care poate fi fundamentul pasiunii dintre sexe. Este simțul rafinat și exaltat, prin influența minții, prin gânduri mai pure și considerații mai înalte; care, în timp ce dezbrăcă pasiunea de grosoalitatea ei, îi măresc intensitatea și

energia și, extinzându-și vederile, transformă bucuria tranzitorie a dorinței animalelor într-un sentiment la fel de durabil și de durată precum mintea însăși.

Dar să-l auzim pe Buffon despre acest subiect. „Iubire! Desi inné ! Ame de la Nature !------

Source féconde de tout plaisir, de toute volupté, pourquoi fais-tu l'état heureux de tous les êtres, et le malheur de l'homme ?

„Numai fizica acestei pasiuni este bună, este că, în ciuda a ceea ce pot spune oamenii care sunt îndrăgostiți, moralul nu valorează nimic.--

Animale ghidate de sentimentul de singurătate ---- lor

dorințele sunt întotdeauna proporționale cu puterea de a se bucura, ele simt atât de mult cât se bucură și se bucură doar cât simt.

° Omul, dimpotrivă, dorind să inventeze plăceri, nu a făcut decât să strice Natura, — —

ᴍ Tot ce este bun în dragoste aparține de aceea animalelor, ca și nouă.”

Cine, în afară de un francez, ar fi putut scrie așa? dar un francez nu se poate ridica din noroiul senzualității; — iar literatura lor este plină de batjocuri și ridicol de acel entuziasm al inimii și ridicare a sufletului, care caută să îmbunătățească natura noastră,

„Și ridică de pe pământ dorința noastră joasă.”

29. Inspecția soldaților și marea zi de câmp. Nimic nu poate fi mai puțin spectaculos decât aspectul infanteriei. Nu au pene sau smocuri în șapcă și nici cinpi în bandă. În parcurgerea exercițiului manual, francezii par să fie mult mai rapizi decât toți soldații pe care i-am văzut. De exemplu — armele prezente — și — armele de ordine — sunt executate în două mișcări; care în propriul nostru exercițiu, cred, folosesc trei acte distincte.

Soldații sunt la fel de rapizi în executarea manevrelor, ca și în parcurgerea exercițiului. Dar cuvântul de poruncă este mult mai zgomotos decât la noi; și este repetat și vociferat de ofițeri, de la colonel în jos, astfel încât să semene cu salutul șoferilor de vite.

30th. M-am târât prin grădina botanică;—

 cea mai plăcută promenadă din Montpellier. Era în care Young, poetul, și-a îngropat fiica. Cu cât stau mai mult la Montpellier, cu atât îmi place mai puțin. Locuitorii sunt caracterizați în proverbul propriei țări. Păstrați șapte evrei într-un mojar, spune unul dintre aceștia, și sucul va absorbi un Montpelliard. — Proverbele trebuie întotdeauna înțelese cu niște grăunte de îngăduință; deși au în general o bază în adevăr. Dar, ar fi nedrept să judecăm Montpellier în timpul vacanței. Este o școală

celebră de medicină, iar prelegerile, în acel spirit liberal care distinge instituțiile publice din această țară — și mă bucur că am ocazia de a vorbi în favoarea Franței — sunt deschise tuturor celor care aleg să participe, fara nicio cheltuiala.

31. M-am împiedicat „în cursul citirii mele”, cu o relatare despre luarea Bastiliei, în care se încearcă lămurirea misterului omului cu mască de fier. Se afirmă că a fost găsită o hârtie care consemna sosirea lui Fouquet în Bastilie de pe insula Sf. Marguerite, într-o mască de fier.

Această sugestie primește o oarecare coroborare din istoria dizgrației și a pedepsei lui Fouquet; în«care există. astfel de. monedă remarcabilă-

incidente cu povestea Măștii de Fier, că sunt surprins că Voltaire, care, în Epoca lui Ludovic al XIV-lea, relatează căderea lui Fouquçt imediat după relatarea sa despre prizonierul misterios, nu a fost lovit de ele. Căci, el ne spune că Fouquet a fost trimis pe Insula Sf. Marguerite și că Masca de Fier a fost scoasă din Insula Sf. Marguerite; și, neconcluzând istoria lui Fouquet, adaugă această împrejurare remarcabilă, că, deși cea mai mică acțiune din viața lui a fost celebrată cu cele mai mici detalii, nimeni nu știa când și unde a murit.

Voltaire este incapabil să explice și, într-adevăr, există ceva inexplicabil în misterul și precauția care au fost considerate necesare în arestarea și detenția lui Fouquet. Aceleași motive, oricare ar fi ele, ar fi putut sugera ascunderea continuă a persoanei sale în mască de fier, care a dat naștere la atât de multe speculații.

Fouquet a fost arestat în 1661, data exactă a sosirii Măștii de Fier în insula Sf. Marguerite. Știm că, după o închisoare de douăzeci și nouă de ani, Masca de Fier a fost scoasă de la Sfânta Margherita, de către păstrătorul închisorii din acea insulă, la Bastilie, pe locul său.

numiți în funcția de guvernator al acelei cetăți. Acum, ne spune Voltaire, că, deși nu se știa nimic sigur cu privire la sfârșitul lui Fouquet, totuși, între prietenii săi exista ideea că el a părăsit Insula Sf. Marguerite înainte de moartea sa.

Acestea sunt coincidențe remarcabile; nici nu există ceva în epoca lui Fouquet care să facă imposibilă identitatea acestor două persoane. Îndepărtarea Măștii de Fier la Bastile a avut loc în 1690, iar el a murit în 1703, după o captivitate de patruzeci și doi de ani. Fouquet s-a născut în 1616 și a fost intendent general al finanțelor în 1643, la vârsta de douăzeci și opt de ani. În 1661, data arestării sale, avea patruzeci și șase de ani, iar patruzeci și doi de ani de captivitate îl vor face optzeci și opt în momentul morții sale; — adică dacă ar fi într-adevăr Masca de Fier care a murit în 1703.

De la 1 până la 8 noiembrie. O săptămână de izolare. Am trecut prin Voltaire, Bayle și Rousseau. „Mărturisirea unui curat savoiar” a lui Rousseau, deși scrisă, după cum s-ar părea, pentru a invalida autoritatea creștinismului, lasă în urmă o impresie în favoarea sa, poate mai puternică decât cea produsă de majoritatea lucrărilor scrise intenționat pentru a-l apăra,

Și într-adevăr, episcopul Porteus nu a disprețuit să o citeze de la amvon, pentru a susține cauza religiei. Este unul dintre cele mai splendide specimene de elocvență existentă în orice limbă, iar întregul ton al sentimentelor ilustrează un pasaj dintr-una din scrisoarea lui Voltaire către Hume. „Vă înșelați”, spune el, „în Rousseau; are o dorință de Biblie și este puțin mai bun decât un creștin după felul lui.”

La urma urmei, ce poate fi îndemnat împotriva creștinismului, care nu poate fi îndreptat cu aceeași forță împotriva deismului? Îndoielile ateului, considerate ca o chestiune de raționament abstract, nu pot fi răspunse decât poate — așa cum s-a răspuns raționamentului lui Berkeley împotriva existenței lumii materiale — cersând cu îndrăzneală întrebarea în discuție și rezolvând cauza credinței noastre în un principiu original al constituției noastre. Căci existența unei Prime Cauze infinite nu poate fi niciodată făcută o chestiune de demonstrație. Dovada fizică, derivată din ordinea și aranjarea universului, este vădit neconcludentă. Inteligența lucrării se poate dovedi un inventator inteligent: — dar nu poate rezulta, prin urmare, că cel care concep este Etern — Atotputernic — Infinit — toate, într-un cuvânt, că noi ne-

eluda sub numele sacru. Din nou, dovada metafizică, așa cum este numită, care, din conștiința propriei noastre existențe, ar urma-o până la o cauză primară existentă în mod necesar, nu este cu nimic mai satisfăcătoare. Suma și substanța întregului argument se ridică la aceasta. 1 există — deci există ceva. Dacă ceva există — ceva trebuie să fi existat din veșnicie; căci „Nimic nu poate să vină din nimic” — și acest ceva este prima cauză, pe care o căutăm. Dar axioma pe care se întemeiază acest argument, ex nihilo nihitfit, va tăia ambele sensuri; și este poate mai de neînțeles pentru facultățile umane să conceapă o primă cauză necauzată, decât să întâmpinăm dificultatea în prima etapă; — și să considere lumea însăși ca necauzată și eternă. dar sugerează că existența unei Zeități este o ipoteză arbitrară, pentru a explica fenomenele universului; Poate deistul să-l infirme prin argumente? Nu trebuie oare el să recunoască în cele din urmă că propria sa credință se întemeiază pe credință? — iar ateul speculativ probabil nu va nega că este o credință, pe care ne simțim cu toții împinși, prin însăși constituția naturii lor, să

admitem intuitiv, de îndată ce putem înțelege termenii propoziției; — căci ateismul este o doctrină pe care, oricât de amuzat capul cu subtilitățile ei, inima o respinge. Dar credința deistului merge

suficient de departe? Va satisface deismul capul sau va administra mângâiere inimii? Nu este un crez rece și lipsit de mângâiere, deopotrivă nesatisfăcător pentru amândoi? — cu excepția cazului în care ne-am putea întoarce din nou în Paradis. .Adam ar fi putut fi un deist și, mulțumit, un deist; dar omul căzut are nevoie de ceva mai mult. Lumea nu mai este o grădină fericită. Răul ne asaltă din toate părțile; și nu trebuie să căutăm mai departe decât propriile noastre inimi, pentru dovezi ale existenței continue a acestor rebeliuni, opoziția față de simțul datoriei, despre care ni s-a învățat că a fost cauza introducerii sale în lume. Dar să fie cauza ceea ce ar putea - existența răului/în orice formă îngrozitoare, nu poate fi negata; iată-l ; și cum va concilia deistul aceste fenomene cu ideile sale abstracte despre o divinitate, fără a recurge la Revelația pe care o respinge? — care nu numai că explică misterul înfricoșător al situației noastre prezente, dar în același timp indică remediul ; și ne oferă asigurări, care țmașsistau

rațiunea nu ar fi putut sugera niciodată, prin care să fim capabili să privim înainte cu credință și speranță, la o stare mai bună a existenței de acum înainte.

9* A plecat de la Montpellier în diligența noaptea; și a ajuns la Beziers la micul dejun dimineața următoare.

Diligențele franceze s-au îmbunătățit foarte mult în ultimii ani, dar există încă loc pentru progrese suplimentare. The»carry six inside^ care este complementul usuai, este detestabil. Conducătorul, răspunzând gărzii noastre, călărește în cabriolet; în timp ce vehiculul este condus de japostillion, care manevrează cei cinci cai ai săi, care sunt așezați doi la roată și trei conducători la față, cu o dexteritate admirabilă, călare pe calul-roată din apropiere. Caii par să fie antrenați cu mare grijă și se supun cuvântului de comandă ca o trupă de soldați.

În Italia și Franța, vocea este mult mai folosită decât biciul, în guvernarea cailor; într-adevăr, cred că este și cu fiarele ca și cu bărbații, — tratamentul blând va recupera adesea un temperament pe care loviturile și loviturile ar tinde să le facă mai brutale și mai vicioase.

Însoțitorii mei de diligență erau toți pe qui vive, căci trăsura fusese oprită și jefuită cu două seri înainte, de un singur suport de picioare.

Acest tip practicase o stratagemă cea mai ingenioasă pentru a-și îndeplini scopul. El a fabricat zece oameni din paie și i-a tras pe drum în rânduri de luptă; apoi, luându-și postul cu puțin înainte, a poruncit sârguința să se oprească; atrăgând, dacă i se oferea cea mai mică rezistență, să-și calmeze tovarășii și să-i omoare pe toți pasagerii. În acest fel, a pus sub contribuție întregul partid, printre care se aflau doi negustori spanioli, ale căror pośete erau foarte încărcate.

lOth. Beziers este situat pe o eminență dominantă, de unde există o priveliște frumoasă asupra râului Orbe și o vale bogată și cultivată, pe multe mile. Situația lui m-ar fi tentat să rămân, dar străzile erau atât de murdare, iar înfățișarea oamenilor atât de mizerabilă, încât am disperat să-mi găsesc o reședință decentă.

Există o coche $eaub care merge în fiecare zi de la Beziers la ora douăsprezece, pe faimosul canal din Languedoc, până la Toulouse. Constatând că această barcă de trecere va dura patru zile în călătoria, deoarece vremea era foarte rea, am hotărât să continui diligența. Vremea nefavorabilă barca oferă un aspect plăcut și cel mai economic

modul de a traversa această țară. Tariful pentru fiecare zi de trecere este de 30 de sous, iar prețul universal în toată Franța, reglementat de lege, pentru cina la masă și cazare, este de trei franci și jumătate; deși un englez este în general taxat din nou la fel de mult; dar dacă se deplasează printr-un mijloc de transport public, nu trebuie să plătească niciodată mai mult decât suma menționată mai sus.

Acest canal a fost opera lui Paul Riquet sub auspiciile lui Ludovic al XIV-lea și a fost de mai mult folos Franței decât toate victoriile sale și un monument mai splendid al gloriei sale decât toate lucrările sale de joc de apă din Versailles. Leagă Atlanticul și Marea Mediterană; langa acest oras este purtat printr-un munte printr-un tunel, care, oricât de comun acum, era o întreprindere extraordinara atunci. În unele locuri este transportat de apeducte peste poduri, sub care își urmăresc cursul și alte râuri.

Pentru a asigura o aprovizionare cu apă în anotimpurile secetoase, a fost construit un bazin la Ferreo!, care este poate cea mai extraordinară parte a întregii întreprinderi. Acest imens rezervor, construit din granit, are o lungime de o milă engleză și aproximativ jumătate din această distanță în lățime și

conţine o suprafaţă de 595 de acri — adunând apele izvoarelor varions care.se ridică în Muntele Negru. .

Drumul de la Beziers ofers putin demn de observat. Languedoc este foarte diferit ca xealitate de pozele fermecatoare pe care doamna Radcliffe le-a desenat cu ele in „Misterele lui Udolpho”.

Oamenii au o privire mizerabilă, eliminând sărăcia și nenorocirea. În general, pantofii și ciorapii se renunță la ; sau dacă pantofii sunt wom, este ^abot> de lemn care este un lucru trist și stângace.

Gunoiul de grajd pare un articol foarte solicitat în această provincie. Băieții-aleargă după sârguință timp de o milă după schimbarea cailor, pentru a prinde primele roade ale exercițiului pe stomacul plin; și am observat că o mână din această marfă prețioasă era o miză comună pusă între doi băieți care se jucau la tălpi.

Țara se îmbunătățește pe măsură ce te apropii de Toulouse; o cabană frumos pictată se întâlnește ocazional cu privirea și se observă ceva ca o atenție la confort. După două nopți și două zile în diligență, am ajuns la Toulouse. amintesc

vremea în care însăși ideea de a două zile și două nopți într-o diligență, purtând șase înăuntru și pline pe tot drumul, m-ar fi făcut să fiu ili. Dar călătoria „ne face cunoștință cu mici colegi de pat” și este cea mai bună chitanță pe care o cunosc pentru vindecarea unui domn bun.

CAPITOLUL XIV.

Toulouse—Jean Calas—Bătălia de la Toulouse—Politica franceză—La Fontaine—Legea alegerilor—L'école Royale—Gătăria franceză—Curățenia franceză—Jurisprudență penală.

12 noiembrie. Prima impresie despre Toulouse este favorabilă, deși are un aspect pustiu. Și-a pierdut mult din consecințele sale de către Revoluție, care și-a măturat Parlamentul; iarba creste acum pe unele dintre strazile sale; iar populația, care înainte era de 80.000 de locuitori, nu este acum calculată la mai mult de 55.000. Este construit din cărămidă, iar acest lucru îi conferă un aspect mai cald decât piatra albă rece din Montpellier. * Linia îndrăzneață a Pirineilor formează un fundal nobil pentru vederea de pe pod, care este una dintre ornamentele principale ale orașului; Garona fiind aici peste 800 de picioare lățime.

M-am stabilit într-o cazare plăcută în Rue de Cordeliers, cu privirea spre sud, spre o grădină mare. Două camere – 30 de franci pe lună.

al 13-lea. Am explorat orașul. În piaţa mare

este capitelul, care conținea apartinentele în care estâtes generale din Languedoc obișnuiau să-și organizeze sesiunile. Există două biblioteci pubKc*, dintre care una sau alta este deschisă publicului în fiecare zi, care conțin colecții mari și valoroase de cărți antice și moderne în toate limbile, cu toate locurile de cazare pentru lectură. La Totièuse există o Universitate care cuprinde la sărbătoare 1.800 de studenți și se țin zilnic prelegeri de chimie, botanică și țuică de fiologie naturală; iar acestea, ca şi bibliotecile, sunt deschise tuturor celor care au înclinaţia să beneficieze de ele gratie. Acestea sunt resurse care fac din Toulouse o resedinta mai agreabila decat majoritatea tewne-urilor provinciale; dar un oraș de provincie este

prost la bataie. Dacă cineva trebuie să locuiască într-un oraș, ar trebui să fie într-un capitai; — politica provincială și scaàdalul parohial mâncau intolerabil de obositor.

Promenadele bere sunt întinse și frumoase; deși frumusețea tee este, din nefericire, pângărită de obiceiurile abominabil de slabe ale oamenilor. Dar acesta este cazul în toată Franța; Străzile și plimbările publice sunt îngrozitor de circulabile, din cauza practicilor rușinoase și dezgustătoare ale oamenilor, care s-au așezat drept modele de pofit și ывявіалее.

N 2

. 14 și 18. Ploaie. Vecinul meu din pensiunea mea este un vechi veteran de șaptezeci și doi, a cărui istorie ar furniza materialele pentru un roman. Îmi spune că a fost prezent la execuția bietului Calas, în piața Sf. Gheorghe din acest oraș.

Succesiti! eforturile lui Voltaire de a stabili innocența și de a-și salva familia de la a-și împărtăși soarta, au dat glorie istoriei tragice a acestei venerabile victime a bigotismului și a nedreptății/ care, la vârsta de 65 de ani, a fost condamnată să fie spartă în viață la volan, pentru presupusa ucidere a fiului său, fără nicio umbră de dovadă. S-a îndemnat împotriva lui că a conspirat cu restul lui pentru a-și pune fiul la moarte, pentru a-l împiedica să devină un acoperitor de la religia protestantă la cea catolică, așa cum deveniseră frații săi înaintea lui. Adevărul pare să fi fost că fiul, care avea un temperament mehncolic, se spânzurase.

Bietul Calas a susținut agoniile aduse de mâna lui, care au durat două ore, cu cea mai răbdătoare resemnare; și în timp ce el și-a testat cu calm propria inocență, a vorbit cu caritate și iertare judecătorilor săi.

Nici loviturile călăului nu au fost toate acestea

a trebuit să îndure în aceste două ore înspăimântătoare; căci el a fost supus și răvășirii mintale a unui preot catolic, care îl chinuia cu îndemnuri să-și mărturisească vinovăția.

În cele din urmă, semnalul a fost dat călăului. a da lovitura de grație; când preotul însuși, convins de negarea calmă și constantă a tatălui muribund, s-a adresat populației din jur cu următoarele cuvinte, care par să fi fost nituite în memoria vechiului meu prieten: „Fóilà Гатe du juste qui ¿encole” .

19. A trecut peste scena bătăliei de la Toulouse. Poziția lui Soult pare să fi fost aleasă în mod admirabil și pe cât de puternică ar fi putut-o face natura și arta. Dificultatea de a afla adevărul asupra oricărui punct, face să se îndoiască de toate detaliile istoriei. Francezii, cu thçir uzuală duritate de afirmare, ar vrea să vă convingă că ducele de Wellington a fost informat despre evenimentele care se

întâmplaseră la Paris când a atacat poziția lui Soult și a luptat în bătălia de la Toulouse ; dar că era nerăbdător să adune unul. mai mult* wréath of laurei. Napoleon a abdicat pe 4 aprii, iar pe ei s-a purtat bătălia de la Toulouse. lOth. A fost totuși clar. s-a dovedit în acest caz, că ofițerii au fost expediați

Parié să-l informeze pe Ducele și Wellington despre revoluția din guvern au fost arestați și reținuți la Montauban de către JBouvier Dianoti-lart, prefectul districtului L; și nu l-ai ajuns pe ducele până în seara zilei de UBth; — și de aceea această revărsare neîntreruptă de sânge la șase zile după Ле abdicarea lui Napoleon”, care de fapt a pus capăt războiului.

eOth. I find I heve conunhtedagreàtmistako m Corning to Toulouse^ 1 ought te have retumed to Italy from Chamberry; căci văd că o iarnă în Franţa irill să fie intolerabilă, după scumpa Italia încântătoare; dar acum este prea târziu pentru a corecta Ais error—ând așa că trebuie să fac tot ce este mai bun din ea. Englezii sunt priviți aici cu un ochi rău» și nu este de mirare că Aerei ar trebui să existe dureri de spirit în cartierul Ais» unde deșertăciunea națională a primit o umilință atât de amară. L-am auzit pe vechiul meu vecin „descriind Ле groază» indignare. » uimire, și rușine» că a foit* văzând o armată de englezi profonând ° tke wred territori/” și mărșăluind în Toulouse ея maîtres; deși istoria i-ar fi oferit suficiente exemple de invazii similare pentru a-i diminua surprinderea; — și chiar și aici» pur Wellington urmărea Ae foarte teack care.

Prințul nostru Negru a avut traversei ca cuceritor înaintea lui. Dar un Frenehman nu citește nicio istorie care să nu ofere o satisfacție completă deșertăciunii sale naționale; și a-i spune ceva anterior domniei lui Ludovic al XIV-lea, înseamnă a vorbi despre ceea ce știe la fel de puțin, ca și despre ceea ce s-a întâmplat înainte de Dehige.

Deși francezii nu pot uita sau ierta bătălia de la Toulouse, totuși ei vorbesc în termeni de cea mai înaltă laudă a bunei purtări, a individului și cu admirație pentru disciplina armatei. Se pare că fuseseră atât de obișnuiți să asocieze războiul cu jefuirea și contribuția, încât modul de modă veche pe care englezii nu l-au părăsit niciodată, de a atenua cât mai mult posibil răul războiului, plătind proviziile pe care le cereau. , i-a părut ceva nou și nemaiauzit; — deși mă îndoiesc dacă această admirație nu este în general însoțită de suspiciunea motivului sau. un batjocor la nebunia unei asemenea conduite. „Puțini oameni”, spune Fielding, „se gândesc mai bine la alții decât la ei înșiși și nici nu permit cu ușurință existența unei virtuți despre care ei nu percep nicio urmă în propria minte; pentru care rațiunea este aproape imposibilă să convingi o persoană. necinstiţi că eşti-un

om bun ; nici nu ai reuși vreodată cu cele mai puternice dovezi, nu ar fi fost concluzia comodă pe care o trage necinstitul, că cel care se

dovedește cinstit se dovedește și prost în același timp. Și totuși francezii ar fi trebuit să învețe, dacă națiunile ar fi putut învăța ceva din experiență — că onestitatea, în cele din urmă, este cea mai bună politică; și că politica înțelepciunii este, până la urmă, politica virtuții.

2Ist. Napoleon nu este în sudul Franței idolul acelei adorații oarbe pe care i-o plătesc în continuare italienii. Caracterul său se vede aici a fi apreciat foarte corect și fiecare om este foarte conștient de relele uriașe pe care le-a provocat Franței la întoarcerea sa din Elba. Regele este denunțat de ultra-roaliști drept iacobin; dar iacobinii nu-l recunosc ca pe un frate adevărat; Stii, cred, are marea masa a oamenilor de partea lui. Unit cu Cartea, el va avea întotdeauna majoritatea cu el; dar atunci nu trebuie să folosească Carta ca pe o umbrelă, care se scoate numai pe vreme urâtă, pentru a alunga furtuna; — căci oamenii consideră că este la fel de necesar ca o umbrelă de soare, pentru a-i adăposti pe vreme frumoasă de razele arzătoare. de regalitate. Dacă regele nu are o majoritate mai mare acum, este*

1818·] TOULOUSE — POLITICĂ FRANCEZĂ». 185 pentru că există unii care văd, sau își închipuie că văd, în primele acte ale domniei sale, o dispoziție de a stabili principii, tinzând să invalideze însăși existența pactului dintre rege și popor - despre care, cu siguranță, erau îndreptățiți să creadă că a fost solemn. acceptat ca termeni ai restaurării sale. Astfel, datarea domniei sale de la moartea lui Ludovic al XVII-lea, abandonul său de culoarea națională pe care a purtat-o el însuși ca Monsieur în 1789 și a doua sa restaurare la punctul de baionetă străină, au ridicat un spirit împotriva lui pe care nimic altceva decât timpul și cea mai prudentă conduită din partea lui se pot înmuia.

Domnul Fox a declarat că din toate revoluțiile o restaurare este cea mai proastă. În general, așa trebuie să fie; pentru că familia restaurată, crescută în prejudecăți străvechi, rareori poate uita de puterea de care se bucurau cândva; iar oamenii îi vor bănui pentru totdeauna că își fac planuri pentru a-l recupera, indiferent dacă au astfel de intenții sau nu. Această lipsă de bună înțelegere între rege și popor trebuie să fie mult sporită, când, ca în Franța, restaurarea a avut loc prin interferență străină; și atunci când oamenii.trebuie să simtă că au păcătuit dincolo de limitele iertării. Într-adevăr, este imposibil să existe o uniune cordială după revoluționare

18Q TOULQVSS—FRBNCH POLITICA[NOV.

Franța și chima legitimă a Bourbonilor». Cine se poate aștepta ca regele, sau contele d'Artois, să se desprindă de toate sentimentele fraterne; sau cine poate fi surprins că. Ducesa d'Angoulême ar trebui să se cutremure de groază la vederea ucigașilor tatălui ei și la amintirea suferințelor fratelui ei și a lui Berseli? Pe de altă parte, este la fel de firesc ca poporul francez, conform maximei care prevede că nu-i iertăm niciodată pe cei pe care i-am spus, să aibă o prejudecată puternică împotriva Bourbonului. Caracteristica principală a caracterului național este vanitatea acum deşertăciunea lor naţională a fost smerită în ţărână, iar această umilinţă este, din nefericire pentru Bourboni, inseparabil legată de restaurarea lor. Sentimentul împotriva lor a fost atât de puternic la a doua lor restaurare, încât

se spune că au fost făcute aliați propuneri, oferindu-se mai degrabă să-l primească pe regele Saxonia, sau pe Prințul de Orange sau pe orice alt rege pe care Aliații l-ar fi garantat. să le dea.

Tronul Bourbonilor pare să fie așezat pe un butoi de pulbere; nimic altceva decât o prudență desăvârșită nu poate împaca oamenii la influența lor și poate preveni o explozie fatală.

B este o noțiune comună, iar dușmanii

 Bourbonii sunt la cele mai mari eforturi să-l întărească, că Comte. d'Artois dezaprobă în întregime sistemul regelui; şi că el este detenned să rettore thè anriept regim în biserică şi în stat, şi a el aut Cesar aut nuUus. Puțin contează dacă acesta este sau nu; efectul este ваше—dacă oamenii pot el convins să creadă ih. În consecință, suportați o revoluție despre care se vorbește la un moment dat la moartea regelui; și nu se poate spune ce s-ar putea întâmpla dacă ar muri imediat. Dar dacă ar continua să trăiască câțiva ani, sistemul pe care l-a început se va stabili astfel; iar poporul va fi atât de înțeles de avantajele pe care le-au obținut din Carte, încât viitorul rege, fie el sau ce poate, va fi obligat să urmeze aceeași cale și va rămâne fără putere, indiferent de înclinația lui. poate fi, a perturba ordinea mașinii de guvernare sau a pune în pericol liniștea națiunii.

22d. A participat la biserica protestanților francezi. Am auzit o predică excelentă, despre text: „Je laverai mee mains dans Γ innocence * et je niapprocherai à ton autel, o Eternel? Slujba consta intr-o lectie de la Vechiul Testa

ment, câteva rugăciuni, o mulțime de psalmodii și o predică care a fost predicată memoriter. Dar în rugăciuni, și în predică, a fost puțin prea multă oncțiune pentru gustul meu. Preotul și-a înălțat vocea într-o cheie recitativă, care trebuie să devină obositoare într-un serviciu lung.

Congregaţia a fost numeroasă; fiecare persoana avea cate un scaun; și acolo. nu era îngenuncheat. Biserica era rece, iar bărbații purtau liliecii fără ceremonie.

23d. Sunt încântat să aud, participând la prelegerile de chimie și filozofie experimentală, menționarea constantă a numelor engleze și a îmbunătățirilor și descoperirilor engleze, cu cele mai înalte elogii asupra celor ale compatrioților noștri, de la Newton în jos, care au avansat progresul cunoştinţe. În bibliotecă am descoperit astăzi un Eschil și un Eurípide, care aparținuseră lui Racine, cu note marginale scrise de mână; dar notițele erau mai degrabă curioși decât valoroase.

Seara la teatru ; care este nou construit și foarte frumos. Le parti de Chasse de Henri IV. a fost bine jucat. Aerul lui Vwe Henri Quatre, care a fost introdus în scena cinei, a fost foarte slab aplaudat.

24 până la 30. Limitat la suportat de o indispoziție severă. — M-am amuzat cu Là Fontaine. Stilul de barming ;—“ El pare să producă fără forță de muncă, ceea ce nu ar putea îmbunătăți munca.” Această facilitate de producție este esențială pentru poezie și, poate, a dat naștere maximei — Poeta nascitura pentru că, dacă există vreo apariție a efortului sau a muncii — dacă numerele provin din creier ca varul de pasăre din friză — întregul farmec este distrus» Poezia a fost bine definită a fi

„Gânduri care mișcă voluntar numere armonioase/'

Această definiție este suficient de bună în ceea ce privește; dar la gânduri ar trebui, poate, să li se adauge sentimente, căci numai creierul fără inimă nu va face niciodată un poet. De exemplu, Pope, cu toate calitățile necesare ale minții, dorea sentimentele profunde și fierbinți care sunt necesare desăvârșirii caracterului poetic; fără de care, poetul nu poate urca niciodată la cel mai strălucitor rai al invenției. Caracterul poeziei sale poate fi bine ilustrat de una dintre propriile sale versuri. Aceasta

„Joacă în jurul capului, dar nu se apropie de inimă.”

Ne încântă prin fertilitatea fanteziei sale, a

eiegsnee a imaginației sale, sensul și jucăușitatea inteligenței sale, discriminarea ascuțită a satirei și bunul simț moral al raționamentului său; dar el este rareori patetic și niciodată sublim. Dacă Eloisa la Abélard este o excepție de la această observație, este una singură — ыь&excepiio probat regu~ lam; și chiar și în acel poem sentimentul pare mai degrabă a fi adoptat, decât a fi izvorul autentic al inimii poetului.

Ce este acel suflet de simțire, acea vervă poetică, prin care singur poetul se poate ridica la sublimitate și pe care Pope și-a dorit-o, va fi înțeles imediat, comparând oda sa asupra muzicii cu efuzia divină a lui Dryden pe același subiect.

Meritul său chiar și în versificare pare să fi fost supraevaluat. Poate că se poate spune că Pope a făcut pentru vers, ceea ce a făcut Arkwright pentru ciorapi, prin inventarea unui fel de procedeu mecanic în compoziția lor. Cupletele sale sunt la fel de regulate, ca și cum ar fi fost făcute cu precizia fără greșeală a unui spinnhig-jenny ;—și, într-adevăr, vorbind despre propriul său talent, el însuși folosește o ilustrare similară;

„Dacă fiecare roată a acelui mili neobosit

Cele zece mii de versuri acum stau pe loc.

Efectul acestui lucru a fost de a înlocui nevoia de multă pricepere a muncitorului individual; și, în consecință, vedem în fiecare zi cât de ușor este să imit versificarea lui Pope — căci mecanismul era prea

simplu pentru a evita descoperirea; dar unde să căutăm libertatea și varietatea lui Dryden?

Dar să mă întorc la La Fontaine; — ce poate fi mai afectator decât taie-ul lui „Doi porumbei?” Ea respiră însuși sufletul îndrăznețtei; și există de-a lungul scrierilor sale atingeri de patos și sensibilitate care se vor găsi rar în poezia franceză. Ce heurt există în rândurile care încep cu

Qu'un ami véritable est une douce chose !

Iar dragostea lui pentru retragerea rurală este exprimată cu forța și sentimentul lui Cowper:

“ Solitude où je trouve une douceur secrete lieux que j'aimai toujours, ne pourrai-je jamais Loin du monde et du bruit, goûter l'ombre et le frais ? Oh! qui m'arrêtera dans vos sombres asiles ?” 4e· 4e·

1 decembrie. Acum că Congresul s-a destrămat și trupele aliate sunt retrase, atenția tuturor partidelor este îndreptată către întâlnire*

ing al Camerelor. Camera superioară este formată din 150 de colegi; Camera Deputaților, din 250 de reprezentanți; din care o cincime este dissolvei! in fiecare an. Calificarea unui deputat este plata impozitelor directe în valoare de 1.000 de franci pe an; și se cere, de asemenea, să aibă 40 de ani. Calificarea unui alegător este plata anuală a impozitelor în valoare de 300 de franci și 30 de ani. Și totuși aceasta este noua lege a alegerilor pe care ultra regaliștii au denunțat-o ca fiind prea democratică! !

Camera, care a fost dizolvată de rege în 1815 pentru ultra regalismul său, fusese aleasă în cadrul sistemului imperial al colegiilor electorale: poporul alegând în primă instanță alegătorii, iar alegătorii desemnând apoi reprezentanții. Abuzurile care s-au strecurat în acest Sistem atât de complet nepotrivit scopului său — căci pare absolut esențial pentru o adunare populară să emane imediat din popor — au aruncat întreaga putere de alegere în mâinile guvernului; dar ultrașii doresc să se întoarcă în acest sistem, pentru că rezultatul ejecțiilor târzii a fost foarte în favoarea partidului liberal. Că asta ar trebui

 au fost cazul este suficient de extraordinar, dacă luăm în considerare numărul foarte limitat al întregului corp de alegători din Franța, despre care se spune că nu depășește 100.000; — un număr atât de mic, încât s-ar putea presupune — din experiența a ceea ce se întâmplă. în Anglia, unde dreptul de vot se extinde mult mai larg — influența puterii și a patronajului ar fi fost exercitate împotriva lui cu un succes copleșitor. Deși spiritul popular al alegătorilor poate fi explicat parțial încă de la începutul instituțiilor lor, pe care corupția abia a avut timp să le contamineze; totuși, poate că realul secret al conduitei lor poate fi găsit în modul lor de a vota prin vot. Este adevărat că acolo unde votul este secret, mita poate continua să fie efectuată, într-o anumită măsură, prin încredere, care va fi întotdeauna pusă în îndeplinirea promisiunilor;

dar influența mai pernicioasă a intimidării este efectiv anihilata. Într-adevăr, acest vot prin vot este singura virtute salvatoare din legea franceză a alegerilor și de care ar trebui să se agațe ca ancoră a libertăților lor; căci fără aceasta, un sistem care conferă dreptul de a alege deputați pentru o națiune de treizeci de milioane într-un corp atât de mic, ca 100.000 de alegători,

eau nu oferă nicio securitate pentru o reprezentare reală a poporului.

Celelalte obiecte de dispută între Ultra* și Liberaux sunt legile de recrutare, instrucție publică și numirea primarilor.

Legea recrutarii a fost votata pentru a continua recrutarea ; dar trebuie mărturisit că nu mai este același mandat teribil de moarte și distrugere care a purtat anterior acel паше. La restabilirea regelui s-a încercat, dar s-a făcut în zadar, să se înroleze rândurile armatei prin înrolare voluntară. S-a hotărât că Franța trebuie să aibă o armată și legea actuală a fost adoptată. Această lege supune toată populația masculină, care va fi împlinit al douăzecilea an, la funcționarea conscripției. Dar limitează perioada de serviciu a acestora la cinci ani, când au dreptul la eliberare; și aruncă spre cele mai de jos ranguri speranța de avansare. Egalitatea acestei legi, în obligația de a sluji și în dreptul la promovare, este foarte dezagreabilă ultrașilor, care nu se pot gândi decât la privilegiile glorioase de care se bucurau nobilii în armata vechiului regim.

: În ceea ce privește instrucția publică, Ultrașii

doresc să se întoarcă la vechiul sistem al Frères Chrétiens; în timp ce Libéraux patronează Enseigne* ment mutuel, sau Sistemul Bell și Lancaster.

În prezent, coroana numește primarii. Libéraux ar dori să introducă sistemul municipal, prin care poporul își va alege proprii primari.

Există un strigăt foarte general și împotriva emolumentelor extravagante ale prefeților, care sunt creația guvernului consular. Acest ofițer-Acer este șeful departamentului său și este în sine ceea ce sunt Lordul Locotenent și Șeriful în județele noastre. Prefeții i-au fost de mare folos lui Buohaparte pentru a depăși roțile despotismului, iar salariile lor erau proporționale cu utilitatea lor. Se spune că Prefectura din Toulouse valorează 40.000 de franci pe an.

Am fost seara la teatru. Piesa a fost Turcaret, o comedie admirată a lui Le Sage;— dar este o comedie a școlii vechi, iar sacii și săbiile vechiului bon-ton nu vor face ca modem canaïUe al teatrului să pară domni. Sunt surprins să văd servitoarele care așteaptă în comedia

franceză la fel de bine sau poate mai bine îmbrăcate decât amantele lor. „Asta mai face termagant.”

o 2

2d. Am trecut la Uécole royale de Toulouse. Unitatea consta din, Provizoare, care este Chef de la Maison; Cenzorul, care este al doilea ca autoritate; unsprezece profesor de latină; trei de matematică ; unul de literatură latină şi franceză; unul de istorie naturala ; unul de naturai si filozofie experimentala ; unul de istorie; și șapte Maîtres d'étude sau asistenți de maeștri. L'Aumônier, cu un lung șir de asistenți, meseriași și servitori, de la chirurg până la negru, completează stabilirea.

Numărul întreg de elevi este de 400. Cei din ziduri se ridică la 160.. Condițiile școlii sunt de 650 de franci pe an — cam 27Z. Pentru aceasta băiatul este cazat și alimentat de boală și îri sănătate, îmbrăcat și instruit în ali pe care mai sus-numitul profesor îl poate învăța. Rochia este o uniformă de albastru închis. Fiecare băiat are o celulă mică pentru el însuși noaptea; și, un birou în sala școlii în timpul zilei. Micul dejun este pâine și apă; cina — pâine, supă, carne și vin, — cina — pâine, carne rece și vin; — pâine întotdeauna à discretion,

Nouă ore pe zi sunt dedicate aplicării. Există două luni de vacanță — septembrie și octombrie. Cu excepția acestei va

cation, băieții sunt ținuți sub cheie pe tot parcursul anului între zidurile colegiului, dincolo de care nu se pot agita fără permisiunea expresă. Locul lor de joacă este între ziduri, iar depășirea acestor limite fără permis ar fi pedepsită cu expulzare. Disciplina internă se desfășoară fără a se recurge la acea pedeapsă brutală și degradantă, care, spre disgrația comună a celor care o pun și a celor care o primesc, este încă practicată asupra băieților de toate vârstele în școlile publice din Anglia. Există un sentiment de respect de sine în fiecare ființă rațională, care se revoltă la insulta de a fi supus loviturilor; iar acest sens este recunoscut și încurajat în școlile franceze, unde nu este permisă niciun fel de pedeapsă corporală; Nu cred că este vreodată necesar — cu excepția, poate, în copilăria timpurie, înainte ca facultatea rațională să înceapă să se dezvolte. fie dornici să-și păstreze sceptrul de mesteacăn, în sfidarea decenței și a bunului simț. Dar este surprinzător, când sistemele lui Pestalozzi și alții au fost explicate întregii Europe, că opinia publică a Angliei nu ar fi trebuit să funcționeze.

unele schimbări în acest sens, precum și în alte particularități ale guvernului școlii.

Mijloacele comune în mâinile profesorului de Toulouse pentru menținerea ordinii sunt impunerea de sarcini; durere-sec, adică pâine și apă; și penitența, care este închisoarea în sala de școală sub supravegherea unui Maître dEtude. Închisoarea solitară, cea mai grea dintre pedepsele lor, nu poate fi aplicată fără sancțiunea Provizorului sau Cenzorului. Unele tulburări au izbucnit în ultima vreme în multe dintre școlile franceze, dar acestea par să fi apărut din cauze temporare. Spiritul de partid, care a convulsionat atât de mult lumea politică, nu a fost în întregime exclus din școli; unde Bourbon și Buona-parte au fost cuvinte de discordie, iar întrebarea Qui vive? a dat naștere multor bătălii juvenile. De asemenea, Dame Religion, care este rareori inactivă când discordia este în străinătate, nu a fost lipsită de temerea ei în aceste tulburări, dintre care unele au provenit din geloziile dintre catolici și protestanți.

3d. Toulouse este țara vieții ieftine și toate felurile de provizii sunt excelente în felul lor. Pâinea costă doi pence o liră;—vin, adică vin du pay, de foarte bună calitate, patru pence.

 a botile:—carne de la doi pence la trei pence· Pasărea este foarte fină ; puteți cumpăra un curcan bun pentru &. 6d.. ;—un capón pentru L·. 9d.;—o pasăre pentru un șiling;—și o gâscă pentru 2s. 6d. Salariile slujitorilor9 sunt, de asemenea, foarte mici; — Angajez o servitoare pentru a oficia ca paturi, cu o jumătate de coroană pe lună.

Ei au obiceiul aici de a favoriza o boală hepatică la gâștele lor, ceea ce încurajează creșterea ei până la greutatea enormă de câteva kilograme 5 și acest viscus bolnav este considerat o mare delicte. Primiți o cină excelentă la masa de cazare a oricărui hotel, cu două feluri, desert și vin à la discreție, pentru 2 secunde. 6d. M-am stabilit in pensiune cu o familie alaturi; unde mi-am dat micul dejun, cina, vinul, cafeneaua și lichiorul, pentru 80 de franci pe lună.

Comparând bucătăria franceză cu cea engleză, cred că echilibrul este grozav în favoarea primei. S-ar putea să le batem în câteva feluri de mâncare, dar ne excelează în cincizeci. Avem avantajul în supă, deși le place să spună că supele noastre nu sunt decât apă fierbinte și piper; și le batem în pește, pentru că majoritatea peștilor nu pot fi îmbrăcați prea simplu. Dar au o infinitate de lucruri bune; iar dacă fericirea consta în mâncarea bună,

Ar trebui să recomand un bărbat să locuiască în Franța. Este o greșeală să presupunem că friptura de vită se limitează la Vechea Anglie, deși francezii nu o prezintă într-un mod atât de mare. masele ca si noi. Nici într-adevăr nu există nici un fel de bucurie în a te așeza la un membru uriaș tăiat din carcasa părintelui său, cu o insinuare că „Vezi diimerul tău” — cu excepția, totuși, întotdeauna a unui cârpă de căprioară sau a unei runde de carne de vită, care sunt două. din acele fragmente specifice Angliei care constituie o cină în sine.

Când râzi de un francez pentru că mănâncă broaște, el se răzbune pe tine pentru micul dejun cu apă caldă și zahăr. Nimic nu poate fi mai incorect decât să presupunem că francezii trăiesc din supa maigre; —

într-adevăr, cred că cele inferioare sunt foarte temperate și rareori au gust de carne; dar, printre clasele superioare, s-ar putea aproape parodia una dintre maximele noastre naționale și să spunem că un francez ar mai mânca trei englezi.

Déjeûner à lafourchette lor, când este bine servit, este, așa cum o numesc ei, superbe, magnifique; și dorește doar adaosul de ceai pentru a rivaliza cu excelența unui mic dejun scoțian.

În compararea bucătăriei celor două națiuni, * este excelența generală a francezilor, adică atât

1818,] TOULOUSE—CURATIANITATEA FRANCEZA. 201 mult dincolo de al nostru. Cei mai buni bucătari din diferitele țări din Europa sunt aproape aceiași» pentru că sunt formați mai mult sau mai puțin după modelul francez; dar in Franta M sunt bune.

Omul a fost definit ca fiind un animal care se auto-ucide, cu superstiții. Nu știu dacă semnele exterioare ale acestor tendințe lăuntrice au fost încă descoperite în protuberanțele craniene specifice capului uman; dar atunci când vor fi» organul superstiției va fi probabil să predomine în spaniolă», așa cum cel al sinuciderii poate prevăd în engleză» whüst» dacă există vreun adevăr în craniologie», organul de gătit trebuie să fie trăsătura principală a craniul francez.

Atât pentru gătit. În ceea ce privește curățenia; — echilibrul aici se va înclina foarte mult în favoarea Angliei; deși în multe particulara respectările* francezilor evidențiază o mai mare frumusețe de simțire decât cea proprie. Un șervețel este la fel de indispensabil unui francez la cină ca un cuțit sau o furculiță. În hanul cel mai de jos veți găsi întotdeauna acest lux și, deși poate fi grosolan, este întotdeauna curat; nici nu se limitează la salon — toate gradele trebuie să aibă șervețelul lor” și toate clasele sunt la fel de drăguțe în folosirea unui pahar separat. Furca sÜver de asemenea este aproape universală» dar.

202 TOULOUSE — CURAȚIA FRANCEZĂ. [DEC. cuţitele lor sunt viüanous ; iar utilizarea, pe care chiar și doamnele o fac din vârfurile lor ascuțite în exercitarea biroului unei scobitori, este mai proastă.

Abluțiile băii sunt poate mai general practicate în Franța decât în Anglia; deși rar vezi un francez cu fața ras curat sau cu mâinile bine spălate. În ceea ce privește doamnele celor două națiuni — pretenția lor de superioritate în această privință a fost supusă unui episcop emigrat, ca un judecător experimentat al ambelor țări, care a răspuns: „Les Anglaises sont plus propres aux yeux des hommes — et les Françaises aux. yeux de Dieu /”

Dar deși în câteva cazuri francezii par să dea dovadă de un sentiment mai tardiv de confort personal decât noi înșine, totuși, în estimarea generală, ei vor fi găsiți cu mult în urma noastră. Casele lor le-ar șoca pe gospodinele noastre îngrijite și ordonate; iar birourile lor anexate și detașate sunt prea murdare pentru descriere. Și în persoanele lor — deși baia poate fi folosită, peria de dinți și unghii par a fi uitate; și sunt întotdeauna fie deștepți, fie deștepți, așa cum îi vezi în rochia lor de seară, sau în dishabille de dimineață.

În cele din urmă ; unele dintre obiceiurile lor trebuie condamnate ca fiind șocant de ofensatoare; — ce să spunem

1818.] TOULOUSE — CURATIE FRANCEZĂ. 208 scuipatul pe podea, care este practica obișnuită atât a femeilor, cât și a bărbaților, în orice moment și anotimp, nu numai în viața domestică, ci și pe scenă, în personajele eroilor și eroinelor, chiar și în înaltele tragedii imperiale. Ì — ca să nu mai vorbim despre manevrele unei batiste de buzunar franceze — numită expresiv de Young — „un steag al abominației" — care ar dezgusta sentimentele oricărui englez, fără să-l presupunem un elève fastidios al lordului Chesterfield.

Și în conversație, deși există mult din ceea ce s-ar putea numi delicatețe morală, care este arătată în mici atenții la obligație și un tact frumos în a evita orice poate ofensa; cu toate acestea, pare să existe o lipsă totală de delicatețe fizică din partea francezilor.

Acest lucru va explica probabil ceea ce a fost mult remarcat de către călători: că francezii zâmbesc rar la gafele străinilor. Un englez își simte mușchii mișcați irezistibil atunci când un străin atinge fără să vrea în conversație un teren străin; — dar aici, unde nu există aproape niciun teren interzis, greșelile similare nu pot avea, desigur, același efect.

Sărbătoarea Sfintei Barbe; — sărbătoare militară. Regimentele de artilerie au avut un festin, iar soldații

seara strigă Fïre VEmpereur, în piața cea mare. Erau beţi, desigur;—dar in vino veritas. Numele lui Napoleon este făcut pentru a reprezenta orice lucru. În gura armatei este doar un alt cuvânt pentru guvern militar și șef militar, fără prea multă legătură individuală față de el; iar în politici, dacă strigătul lui Vive Buonaparte are vreo influență, aceasta poate fi doar pentru că este considerat ca emblema Revoluției și schimbările pe care Revoluția le-a efectuat; în opoziţie cu puterile şi privilegiile vechiului regim.

al 5-lea. Cu cât văd mai multe despre Franța și franceză-. bărbaților, cu atât sunt mai impresionat de complexitatea serioasă și sumbră a manierelor lor, atât de diferite de imaginile din alte vremuri. Nimic nu poate fi mai plictisitor decât teatrul lor; adică decât teatrul din Toulouse. Se pare că nu există nicio simpatie a sentimentului, nicio legătură de legătură între public și actori. Râsul scenei nu produce nici o emoție corespondent în casă. Nu există nicio apreciere și aproape nicio atenție; — spectatorii stau în tăcere îmbufnată. Dar trebuie să recunoaștem că actorii nu sunt cei. cel mai bun din lume.

Tânăra studentă a Universității, cu puțin

respect față de partea bine comportată a publicului, aruncă pe scenă buchete de flori actrițelor lor preferate.

al 6-lea. Mi s-a explicat plicetatea teatrului. Publicul este alcătuit în mod constant din aceeași persoană și, desigur, ei sunt prea familiarizați cu piesele și cu actorii pentru a se interesa atât de unul, fie de celălalt.

În orașele de provincie ale Franței, fiecare organism este abonat la teatru. Spectacolul este absolut necesar pentru a fili seara unui francez; căci nici convivialitatea, nici petrecerile sociale domestice nu sunt moda țării. Prin urmare, teatrul este deschis în fiecare seară, fără excepție de duminică; în care zi, într-adevăr, este cel mai aglomerat. Economia este obiectul multora dintre cei care participă; pentru că este mai ieftin să te abonezi și să treci seara de la cină până la culcare la joacă, decât să arzi focul și bomboane acasă.

Abonamentul pentru militarii care sunt în sferturi aici este o zi de plată pe lună; — acesta a fost un regulament introdus de Napoleon. Studentii sunt admisi cu unsprezece franci, iar toti ceilalti oameni cu cincisprezece franci pe luna. Pentru aceasta aveți intrare gratuită în toate părțile casei.

Actorii par să fie tolerabil de bine plătiți, pentru

 un teatru de provincie. Nu există nimeni care să aibă mai puțin de 1.200 de franci pe an, iar actorii principali au până la 8.000 de franci. Dar apoi, rolurile premierilor din Franța sunt supuse cheltuielilor de a-și găsi propriile rochii.

23cL A participat la asize. Un prizonier a fost crescut pentru furt de cai. Președintele curții și alți trei judecători au fost prezenți îmbrăcați în haine stacojii; dar fără nici un fir de păr de cal pe cap. Procurorul General, sau acuzatorul public din partea coroanei, în același costum, stătea la aceeași masă cu judecătorii atât de aproape de juriu, încât comunica continuu cu ei pe un ton slab și chiar în timpul apărării. , le sugera din când în când ceva deoparte, după cum părea, pentru a elimina impresia a ceea ce era îndemnat în favoarea prizonierului. Juriul a fost format din principalii locuitori din Toulouse și din profesorul universității. Întreaga curte părea să se considere ca/MÏted împotriva bietului devii de la bar. Președintele a acționat în întregime ca avocat împotriva lui; și chiar și felul lui, în interogarea frecventă la care a făcut - prizonierul se supune, a fost ceea ce în Anglia s-ar numi nesimțit și indecent. Desi

 acuzația implică o pedeapsă atât de serioasă, judecătorii și domnul procuror păreau să creadă că este o împrejurare foarte fațioasă și râseră din poftă — când vinovatul și-a ajutat propria convingere printr-un răspuns neconsiderat.

Chiar și juriul și spectatorii păreau să nu simtă nici un fel de simpatie față de acuzat, iar adresa avocatului său nu a fost ascultată cu o atenție decentă de niciun organism; - deși ar trebui adăugat, în scuza lor, că adresa a fost unul răutăcios de prost. Stili era

imposibil să nu fi șocat de lipsa aparentă de fair-play în întreaga procedură.

Spiritul de egalitate^ care pătrunde în toate lucrurile în Franţa de la revoluţie, pare să-şi fi găsit drum în curţile de justiţie în unele dintre respectările lor; și cel puțin în aceste cazuri, nu putem condamna influența sa. Deținutul și martorii au fost cazați cu locuri, nu ca o chestiune de favoare, ci ca o chestiune de drept; iar martorii își depun mărturia ședinței. Acest lucru este cu siguranță ceva mai mult decât doar; este un rău suficient ca un om, fără vreo vină a lui, să poată suferi inconvenientul de a prezenta ca martor, fără a fi supus pedepsei suplimentare de a se ridica într-un

208 TOULOUSE—PROCEDURA PENALĂ. [DEC. martor-bóx, în timpul unei examinări a câte atacuri îi va plăcea sfatului să-i pună.

Martorul nu este înnoit în Biblie; dar ridică mâna și în sarcina președintelui — Vous jurez, sans haine, et sans crainte, de dire la vérité, toute la vérité, et rien que la vérité — răspunde — Je le jure.

Nu au fost luate probe; iar însumarea judecătorului a fost doar o recapitulare a dovezilor împotriva prizonierului.

Juriul se retrage să delibereze și să își prezinte verdictul în scris.

Deținutul a fost găsit vinovat și condamnat la cinci ani de închisoare.

29, Assizes din nou. — Un proces foarte interesant al unui bărbat pentru că a împușcat pe altul, cu intenția de a-l ucide. Înainte de începerea unui proces, numele martorilor sunt chemați; și apoi sunt trimiși în afara instanței, pentru ca unul să nu audă mărturia celuilalt. Președintele a deschis cazul juriului. Dovada era defectuoasă; cel puțin, a fost un caz foarte frumos în ceea ce privește identitatea bărbatului; — și totuși una dintre întrebările procurorului Giwral adresate prizonierului, într-un interogatoriu în sprijinul

1818.] TOULOUSE—PROCEDURĂ PENALĂ* 209 dovada împotriva lui, a fost — Sunteţi posedat de o armă? ! ! ! Nu a fost luată nicio dovadă în ziua de azi. Când probele au fost închise, procurorul general a vorbit în susținerea acuzării; Avocatul prizonierului a vorbit apoi în apărarea sa, iar în cele din urmă Președintele a rezumat, remarcând, în acest caz, despre ceea ce a fost avansat de ambele părți; dar Stili a fost discursul unui avocat împotriva prizonierului, în care judecătorul francez pare să se considere. În cursul acestui proces, Președintele a examinat martorii acuzării, cu privire la caracterul deținutului, în acest fel:

w Știi ceva despre personajul prizonierului?”

„Ai auzit vreodată ceva împotriva lui?”

„Crezi că, din ceea ce știi despre el, crezi că ar comite crima de care este acuzat?”

Într-un alt proces, judecătorul, în deschiderea cauzei, pentru a influența juriul împotriva prizonierului, și-a început discursul

spunându-le - că Acelaşi vinovat a apărut foarte recent la bar şi a fost achitat de către juriu pe scorul tinereţii sale, căci era abia în ziua de azi

VOL. II.   P

210 TOULOUSE—PROCEDURĂ PENALĂ» [DEC, peste vârsta care l-a făcut pasibil de pedeapsă legală; şi că, pe lângă această lenitate, juriul îi făcuse un subscriptkm în orde? că ar putea avea ceva cu care să înceapă lumea din nou. Aceasta a fost declaraţia iniţială a judecătorului, nesusţinută de un titlu de probe.

Atât pentru jurisprudenţa penală a francezilor; de principiile foarte fierbinţi pe care par a fi cu desăvârşire ignorante.

Maxima de aur a legii engleze, care presupune că fiecare om este nevinovat dacă s-a dovedit că este vinovat şi care îl protejează pe acuzat de obligaţia de a răspunde la orice întrebare, ca să nu se incrimineze, nu are nicio influenţă în procedura lor penală. . Prizonierul, deşi nu este absolut întins pe suport, este supus teribilului şurub al crucii* examinàtiòn; şi cel mai puternic motor este pentru a extrage adevărul. Dar poate, uneori, să-l condamne pe nevinovaţi, precum şi să-i condamne pe vinovaţi. Dacă într-adevăr un prizonier este într-adevăr nevinovat şi dacă are destul de răcoare şi bun simţ pentru a adera strict la adevăr, el poate să nu aibă de ce să se teamă de inchiziţia juridică a francezilor — care este cu siguranţă bine adaptată pentru a dezvălui în-tocaiile unui caz complicat." Dar aşa cum este cu siguranţă

1818.] TOULOUSE—PROCEDURĂ PENALĂ. 211 mai bine ca mulţi vinovaţi să scape mai degrabă decât să sufere un om nevinovat, spiritul sistemului englez este infinit de preferabil, în ciuda facilităţilor pe care le oferă dever rascai de a scăpa de justiţie.

p 2

212   {ian.

CAPITOLUL XV.

. > Anul Nou—Spirit de petrecere—Liturghie pentru Ludovic al XVI-lea.—Misionari—Legea alegerilor—Profesia de novice—Racine—Drama franceza—Plecare din Toulouse.

Ianuarie 1819. Vremea în ultimele zece zile a fost foarte rece; atunci nometrul a fost sub punctul de îngheţ, cu zăpadă şi lapoviţă şi ceaţă. Aceasta este o zi plină de agitaţie în Franţa. Toate echipamentele din Toulouse zbârnâie, lăsând felicitări; căci ar fi o încălcare a politeţei între cunoscuţi să nu facă schimb de vizite în această zi. — Darurile de Anul Nou par mai în vogă în Franţa decât în Anglia.

al 16-lea. Agitaţia minţii publice, produsă de rapoartele târzii despre schimbările din minister, pare să fie în cele din urmă calmată de numirea domnului de Cazes şi a prietenilor săi. Căldura şi iritaţia produse de zvonul despre numirea unui minister ultra-regalist, despre

care se credea pentru douăzeci și patru de ore, erau excesive. Partidul ultra-roalist a așteptat sosirea următorului Curier cu cel mai intens

anxietate; și dacă ar fi adus o confirmare a speranțelor lor, nu se poate spune ce scandaluri și JBxcesses ar fi putut să nu fi fost comise. Partidul ultra-royalist din sudul Franței este caracterizat de spiritul care i-a masacrat pe pf sau testanți la Nismes; cocarda verde este steagul ei, iar acest partid este mai regalist decât regele el*· seif; care este privit de ei ca un apostat de la vechile principii ale regimului antic. Aceștia spun apoi, așa cum au spus prietenii lui pur second Charles, că Ludovic a interpretat uitarea și iertarea 4 a ordonanțelor de moarte ale fratelui său într-un act de amnistie față de dușmanii săi și un act de uitare a prietenilor săi. Pe de altă parte, anxietatea celor care au beneficiat de Revoluție — adică marea masă a poporului — era la fel de evidentă; căci ei sunt învățați să considere numirea unui minister ultra-regalist, ca sinonim cu o restabilire a zecimii dergiilor^ •și a drepturilor feudale ale domnului și o resumare a tuturor proprietăților care au a fost urmărit în temeiul edictelor de confiscare.

Acesta din urmă este punctul cel mai tandru dintre toate; și este cu siguranță un caz greu, ca un om care a fost obligat - fie să-și piardă țara, fie să-și piardă capul, să-și găsească, la întoarcere, moșia în posesia lui.

 dintre slujitorii săi, care probabil l-au cumpărat pentru nimic în timpul necazurilor Revoluției, dar aceasta, este de temut, este din acele cazuri de nedreptate, care, fiind comise și apărate prin număr, este plasat în afara pedepsei; căci nu se poate „pune sub acuzare o națiune întreagă/' Sentința Fiat justiția ar fi însoțită de o convulsie populară, echivalentă cu ruât cœlum al maximei originare; care, oricum ar fi în moráis, nu va ține întotdeauna bine în politică, a cărei experiență stă la baza; și în care, cred, trebuie să fim atenți cu ceea ce este practicabil atunci când nu putem obține ceea ce este de dorit.

al 18-lea. Cauțiune Le Prefefs. Prefectul, care este considerat, ca și Lordul nostru locotenent, ca reprezentant al suveranului în departamentul pe care îl prezidează, menține un anumit stat și, printre alte distracții, dă o cauțiune în fiecare luni. Cauțiunea nu a fost decât un slăbit. busi» nes$ *trei lăutari, și nicio cină· Cotilioanele și cvadrilele s-au terminat atât de curând, iar doamnele sunt promise atât de adânc, încât fiecare frumos francez este înarmat cu creionul și tăblițele lui pentru a-și consemna angajamentele, pe care le dam prin prezentarea. partenerul lui cu un buchet de flori·. Este un

 contrast foarte izbitor între moda rochiei doamnelor englezești și franceze, în eliminarea draperiilor gâtului; iar avantajul este pentru o dată atât de mult de partea acestuia din urmă, în decor și cuviință, încât sunt surprinsă că femeile din țara noastră nu se rușinează să o imite.

21. Slujbă solemnă la catedrală pentru odihna sufletului lui Ludovic al XVI-lea. — Prefectul și municipalitatea, precum și întregul corp de

profesori ai universității, au participat la acest ceremonial de mom-ing în costum mare. Biserica era atârnată cu negru, iar imnul funerar era frumos.

De la amvon s-a citit testamentul regelui; dar, în măsura în care este posibil să judec tonul și sentimentul unei adunări publice, nu mi s-a părut că impresia produsă asupra mulțimii a fost așa cum trebuie să fi contemplat autorii ceremoniei. Ar fi putut fi diferit la celebrarea jtërsZ a aniversării uciderii sale; și poate că ar fi fost mai bine să fi limitat mumingul la o singură ocazie; căci astfel de sentimente trebuie, în natura lor, să fie trecătoare și, în timp, să treacă cu totul. Ceea ce, de exemplu, poate fi mai ridicol decât pretinsa respectare momful a SO de ianuarie în

β16   TOULOUSE—TEATRU.[jAÑ.

Anglia? Apropo, este mai degrabă o coincidență singulară faptul că ianuarie a fost luna fatală deopotrivă pentru Ludovic și Carol, deoarece luna mai a fost ziua comună a restaurării succesorilor lor; — va fi de la contele d'Artois să aibă grijă ca paralela între familii nu continuă mai departe.

22d. Seara la teatru. Piesa a fost Edouard en Ecosse; a fondat pe aventurile Pretenderului din Anglia, opera lui M. Duval, căruia îi place să dramatizeze povestea engleză. Rolul lui Charles Edward a fost interpretat admirabil de Beauchamp. Fața și înfățișarea lui, când a intrat prima dată, palid și stins de oboseală, prezentau o asemănare izbitoare cu Napoléon. Aluziile politice cu care abundă piesa au fost captate cu ardoare și aplicate fostului împărat. Je nai fait que des ingrats" a fost lung și tare aplaudat. În ultimul act al piesei a fost introdus întâmplător aerul „Doamne salvează-l pe Rege"; ceea ce a oferit publicului ocazia de a-și manifesta sentimentele față de Anglia, pe care nu l-au neglijat — și a izbucnit un șuierat universal. A urmat o pantomimă, dar o imitație foarte slabă a distracției inimitabile care este numită cu acest nume în

1819.] TOULOUSE—MÎSSIONARÏES/ Slî Anglia· Primul dansator se numește Arlechin, Fără bagheta sau șmecheria lui ; primul dansator iemale este Columhine; iar nefericitul Panta-loon, pe lângă rolul său, este și Clovn; asa de. că, în afară de loviturile în pantaloni pe care le primește în calitatea primului personaj, trebuie să suporte și palmele care cad în sarcina celui de-al doilea. Dansul lui simulat a fost excelent; iar sacul lui însuflețit, pentru că sare într-un sac și arată în el puteri locomotive minunate, era demn de însuși Grimaldi.

* Ier februarie. Este un subiect de mare plângere, că timpul camivalului ar fi trebuit să fie ales de misionari, care și-au făcut apariția în ultima vreme la Toulouse, pentru perioada vizitei lor; deoarece sosirea și predicarea lor au aruncat întuneric asupra festivităților obișnuite din acest anotimp al anului. Există un fel de mister în instituția și numirea acestor predicatori peripatetici, care străbat Franța de la un capăt la altul, de parcă nu ar exista un cler local care să asigure instruirea religioasă a fioților lor. Ei predică de două ori pe zi, la principalele biserici din oraș; și pentru ca acest lucru să nu interfereze cu activitățile de muncă ale claselor inferioare, „ora de dimineață este încă de cinci, iar seara...

218 TovMWg-^MissionNÀBí^s. |>eя ing la ora șase. Se pare că există în prezent „o mare rătăcire după religie, dacă a existat o acțiune după lunga domnie a infidelității din timpul Revoluției. Bisericile sunt umplute cu mult înainte de începerea slujbei, iar încasările și rata de trei sous pe scaun se vor ridica la o sumă considerabilă, dacă zelul congregațiilor va continua.

Misionarii sunt reprezentați în cele mai opuse culori, de către cele două partide ale statului; dacă asculți pe royaüsts, ei nu lucrează decât bine și nu fac decât să excite gelozia părții opuse, pentru că se teme că vor restabili tonul minții publice și vor readuce pe oameni să „temei de Dumnezeu și să cinstească”. regele, în timp ce partidul liberal îi reprezintă ca predicatori ai fanatismului și promotori ai disensiunilor interne. Pentru mine, trebuie să spun că am participat la misionarul care predică la catedrală și am auzit cele mai bune și mai pure precepte ale creștinismului, impuse de o elocvență foarte extraordinară; dar un prieten mi-a spus că a auzit la una dintre bisericile minore, o predică despre doctrina transsubstanțiării, în care predicatorul misionar a relatat povestea următoare în confirmarea doctrinei sale. „A fost o do-

omul/' a spus el, „care fiind în lipsă de o ținută decentă pentru a merge la împărtășire, s-a dus la un evreu să-și angajeze o rochie; iar evreul ar fi fost de acord să-l lase, cu condiția ca ea să-i aducă înapoi o bucată din napolitana consacră. După multe dificultăți, titularul său a fost acordat. Evreul, de îndată ce a luat napolitana, a călcat-o în picioare; când, spre marea lui surprindere, a perceput picături de sânge care curgeau din el. Uimit de aceasta, a pus iț iato într-o cratiță și a fiert-o pe foc; — când suprafața apei s-a acoperit cu grăsime. Acest al doilea miraele i-a făcut atât de mult, încât a fost convins și convertit și îndată a devenit creștin”. Dacă acesta este modul de expunere a misterelor creștinismului, în secolul al XIX-lea, nu este de mirare că partea iluminată a națiunii condamnă misiunile și refuză să asculte misionarii.

al 5-lea. Seara la teatru. M. Huet de la Opera Comique din Paris a adunat un loc plin. A jucat pe Adolphe și Jean de Paris, în originalis, din care au fost traduse Matrimony și John of Paris; dar l-am crezut foarte blând şi insipid după interpretarea încântătoare de spirită a lui EUiston în aceleaşi părţi care

 este atât de fericit în combinația dintre inimă și simțire, cu vioiciune și.capriciu; si inimitabila .in managementul' umorului sec si raillery jucaus.

lOth. Francezii par să poarte politica mai mult decât noi înșine. Cine a auzit vreodată în Anglia să se intereseze de politica unui actor? Cu toate acestea, sosirea lui M. Huet, care se pare că este recunoscut drept un regalist convins, a fost suficientă pentru a arunca orașul Nismes într-o stare de agitație. Partidul regalist și-a propus să participe la teatru pentru a-și susține campionul; în același spirit de partid care fusese arătat de facțiunea opusă, la o vizită târzie a Taima; a cărui prietenie intimă cu fostul împărat este binecunoscută. O

scânteie este suficientă pentru a aprinde flacăra războiului civil între partide compuse din astfel de materiale inflamabile și nimic altceva decât prudența poliției a împiedicat o explozie.

16 martie. Lovitura de stat de creare a cincizeci de noi colegi a liniștit în cele din urmă teama și anxietatea, care fuseseră prilejuite de succesul moțiunii marchizului Barthelemy în Camera Semenilor. Obiectul moțiunii a fost de a analiza oportunitatea modificării legii alegerilor; și a fost susținută de majoritatea

 treizeci și patru de voci împotriva ministerului. Această nouă creație a semenilor, care echivalează aproape cu o revoluție în guvern, ar trebui să convingă toate părțile de sinceritatea și buna credință a regelui; și a hotărârii sale de a se opune prin orice mijloace zelului supraîncălzit al propriilor aderenți. Prietenii lui M. Barthélémy fac să considere alarma publică ca neîntemeiată și nerezonabilă, întrucât moțiunea sa sa limitat la o simplă luare în considerare a oportunității de a aduce o modificare a legii. Dar cu siguranță nu este surprinzător că un popor care intră în justiție în bucuria de privilegii politice ar trebui să fie cutremurător de viu față de orice încercare de a-și contracara o lege pe care sunt învățați să o considere drept marea siguranță a drepturilor sale, de exemplu. s-ar simți regele, dacă un membru al Camerei Deputaților ar avea succes cu o moțiune pentru a lua în considerare oportunitatea de a face o modificare în reglementarea Coroanei? Există anumite puncte fundamentale în toate constituțiile, care nu ar trebui și nu pot fi făcute subiecte de dezbatere, fără a perturba stabilitatea întregului edificiu.

Este necesar doar să luăm în considerare ce au câștigat francezii prin Revoluție, să simpatizezi cu alarma trezită de orice măsură care pare

 pentru a indica o dispoziție de a reveni la principiile guvernului antic.

Libertatea și egalitatea au fost un strigăt special calculat pentru a produce un efect în Franța; și oricum ar fi putut fi ulterior abuzat, importanța sa inițială a însemnat o eliberare de nemulțumirile intolerabile ale opresiunii feudale și o abolire a privilegiilor vătămătoare ale nobililor; — care nu numai că aveau un dam exclusiv de a afecta onorurile și emoțiile armatei și bisericii, dar erau și scutiți de impozite; şi, chiar şi în articolul dreptate, au fost plasate deasupra nivelului inferior al lor; pentru că era un tribunal și o măsură de dreptate pentru cei înalți și o alta pentru cei de jos.

Puterea directă a monarhului era cel mai mic rău de care francezii au trebuit să se plângă, iar domnia unui singur despot, în persoana lui Napoleon, trebuie să fi părut ușoară celor care își aminteau toate nemulțumirile vechiului regim; și anume, imposturile parțiale și opresive ale taïUe și cornée ; și capitainerii, prin care un fel de rădăcină liberă a fost conferită asupra pământurilor altora, luând drepturile proprietarilor înșiși și învestind jocul unui district whoíe - cu puterea de a păstra căprioare și

 de mistreți — în orice Nimrod pe care regele l-ar putea numi.

Ultimul, și cel mai rău dintre toate, erau pretențiile feudale și dosarul opresiv - pentru o relatare despre care vezi* Arthur Young - prin care Domnul ar putea strânge bani de la vasalii săi. Dar acestea și toate celelalte suferințe ale poporului par a fi uitate de toți în afară de ei înșiși; și nimic nu se mai amintește acum despre Revoluția Frendi, în afară de crimele și excesele prin care cauza libertății a fost dezamăgită.

Această revoluție învață într-adevăr o lecție groaznică. Dar în timp ce învățăm din ea pericolele excesului popular și imposibilitatea efectuării unei reforme benefice, prin mijlocirea gloatei; vom obține doar puțin profit de pe urma ei, dacă nu ne va învăța și necesitatea de a acomoda instituțiile guvernamentale la progresul informației, astfel încât acestea să fie întotdeauna ținute la unison cu opinia publică.

Dacă aceasta ar fi fost conduita guvernului francez, n-ar fi auzit niciodată de Revoluția Franceză. Conducătorii care refuză să facă acele modificări pe care le cere progresul epocii, par să acționeze la fel de imprudent ca și debitorul care neglijează să plătească dobânda datoriei lui»

Este posibil să întârzie plata oricărui lucru pentru o anumită perioadă de timp, dar, între timp, restanțele continuă să se acumuleze la dobândă compusă, iar când vine ziua socotirii, după cum trebuie. mai devreme sau mai târziu, se răzbună și aduce ruină împreună cu ea. Cei care au conducerea mașinii guvernamentale ar face bine să urmărească semnele vremurilor și, printr-o plată regulată a daunelor societății, să mențină o bună înțelegere constantă între debitor și creditor; — căci acesta este genul. de relaţie iij pe care guvernul şi poporul par să se afle unul faţă de celălalt.

25. Buna Vestire. A participat la ceremonia de profesare de novice, în capela Mănăstirii Bénédictine. Victima era o fată tânără și drăguță, care fusese pe punctul de a se căsători, pentru care fuseseră făcute pregătirile și ziua stabilită. , Mireasa destinată totuși s-a răzgândit brusc, fără niciun motiv atribuit; și, în ciuda rugăminților prietenilor ei, a hotărât să renunțe la lume; și, conform expresiei franceze, épouser le bon Dieu. Era îmbrăcată într-o rochie superbă de satin, cu o abundență de dantelă și purta o coroană de flori pe cap.

Serviciul a fost lung și plictisitor. După ce a primit împărtășirea și am auzit o predică adresată în mod special ei, care era plictisitoare și fără senzație de necrezut, ceremonia a început. Ea a fost întrebată în fața congregației, dacă a fost din propria ei înclinație sinceră și imparțială că a căutat izolarea unei mănăstiri; și după ce a răspuns afirmativ, stăpânul și crucifixul i-au fost predate. Apoi a fost condusă afară din capelă de cele două domnișoare ale ei și a reapărut în grătarul mănăstirii. Aici i-a fost tuns părul; și renunțând la hainele lumești și la ornamentele lumești, ea a fost învestită cu uniforma grosolană a ordinului căruia trebuia să aparțină. Novice a dat apoi sărutul păcii de jur împrejur surorilor mănăstirii, iar ceremonia

s-a încheiat. La expirarea unui an, ea își repetă jurămintele și ia vălul negru; atunci mănăstirea devine mormântul ei; și fiind considerată moartă pentru lume, este înfășurată într-un giulgiu negru, iar peste ea este săvârșită slujba de înmormântare. Tatăl novicelui a participat la ceremonie și părea copleșit de suferință. A fost o scenă melancolică; dar mai puțin afectator decât ar fi fost, dacă profesia de jurăminte ar fi fost

acum, ca în vremurile trecute, o sentință irevocabilă de izolare perpetuă. Acesta nu mai este cazul; căci, așa cum este legea în prezent, nici un jurământ nu este obligatoriu pentru mai mult de un an; astfel încât, dacă o călugăriță, profitând de privilegiul sexului ei, ar crede de cuviință să-și răzgândească, să-i fie deschisă ușa cuștii și să se întoarcă în lume.

27. Exista intenţia de a încheia misiunea la Toulouse printr-o mare ceremonie şi procesiune; în care misionarii trebuiau să meargă desculți și să planteze o cruce într-una din piețele orașului; dar a fost împiedicat de intervenția poliției și amânat sine die. Este dificil să se formeze o judecată asupra efectelor generale ale acestor misiuni din reprezentările opuse ale prietenilor și dușmanilor lor. Singurul faci, care a intrat în cunoștința mea, vorbește în favoarea lor. Într-o zi, pe când stăteam la cină, gazda pensiunii mele a fost chemată să vorbească cu o tânără, care dorea în special să-l vadă singură. La întoarcere, ne-a povestit interviul. Se pare că femeia a trăit anterior în slujba lui, iar obiectul vizitei ei a fost să-i mărturisească diverse fapte mărunte de furt și să-i facă restituirea sumei lor. Aceasta, a spus ea, a fost condusă să facă

din reprezentările unuia dintre misionari, căruia i-a mărturisit și care a convins-o că pocăința și izolvarea nu erau de nimic, decât dacă se întemeiau pe rezoluții sincere de modificare; și că cea mai bună garanție a bunei purtări viitoare ar fi ispășirea și repararea păcatelor trecute, în măsura în care ar putea fi făcută. Gazda mea bună la inimă i-a iertat casa lui Contrită și ea a avut tot meritul bunei intenții, fără a face niciun sacrificiu pecuniar.

al 30-lea. A terminat un curs de Racine. Delinearea personajelor feminine pare să fie punctul său forte. Phèdre, Hermione, Agrippine și Clytemnestre sunt, cred, capodopere în felul lor. AH greşelile lui Racine trebuie puse pe seama gustului epocii şi naţiunii sale; și, ținând cont de stațiunile strânse în care muza tragică este limitată pe scena franceză, Racine a făcut minuni. Eroii săi, cu siguranță, fie că sunt preluați din povestea greacă sau romană, sunt francezi. Aceasta este vina comună a tuturor scriitorilor tragici francezi; și este ridiculizat extraordinar de Grimm. „ Le célèbre Hogarth, connu par le génie et l'esprit de ses compositions, a écrit un ouvrage sur le beau, rempli d'idées extraordinaires. On y voit entre autres une stampe où un maître de danse Fran-q2

care este vizavi de frumoasa statuie a lui Antinous; se ocupă să-i ridice capul, să-i șteargă umerii, să-i poziționeze brațele și picioarele, transformând-o, într-un cuvânt, într-un mic maestru elegant și plăcut: această satira este pe cât de fină, pe atât de originală. Mă îndoiesc însă că celebrul nostru Marcel ar fi afectat chipul lui Antinous; dar pune în locul lui Antinoi statuia lui Melpomene Atenianul și numește maeștrii dansatori Corneille și Racine, iar simbolul nu se va îndepărta prea mult de adevăr."

Eroinele sale sunt mai puțin naționale, motiv pentru care poate fi faptul că există mai puțină distincție națională între femei, care, așa cum a spus Pope bas, nu au nicio remarcă, deși Pope a vrut să o spună ca o satiră, are nevoie. nu cred că jignesc sexul; dimpotrivă, este poate cel mai înalt merit la o femeie, că ea este fără acele particularități puternic marcate care constituie ceea ce este caracterul ealled la bărbat; — căci în ea, a fi proeminent înseamnă a fi ofensator; iar cele mai captivante calități ale ei sunt de acel tip discret, care aparțin mai degrabă sexului decât individului.

Femeile lui Racine sunt femeile vieții înalte. Nu trebuie să căutăm efuziunile fermecătoare ale

sentimentul naturai pe care l-a dat Shakspeare, în Julieta, Imogen, Cordelia și divina Desde-mona. Asemenea personaje ca acestea poetul francez nu avea cap să conceapă; nici, dacă ar fi făcut-o, un public francez nu ar avea inima să le simtă frumusețea; dar Racine a oferit cele mai puternice și emoționante definiții ale fragilităților și pasiunilor ființelor fictive printre care se află scena lui. Simpatia unui public francez pare limitată la suferințele unor astfel de ființe. S-ar părea ca și cum ar fi doar un drum regal către inimile lor, căci ideea de tragedie burgheză este pentru ei ridicolă; și nemulțumiți să limiteze tragedia la cei mari, ei au prescris, de asemenea, reguli atât de riguroase de bunăstare, încât tot jocul puternic al pasiunilor, care formează elementele tragediei, este limitat în exprimarea lor de legile arbitrare ale dicției poetice și modurile stricte de politețe, așa cum s-au întâmplat să existe pe vremea lui Ludovic al XIV-lea.

Grimm, ca răspuns la aceasta, a demonstrat clar că există un defect discriminatoriu în tragediile franceze; dar câteva proposes to him Rousseau cuprind substance garlic care se poate spune asupra suiectului.

„De obicei totul se întâmplă în dialoguri frumoase, bine aranjate, bine rotunjite, unde vezi mai întâi că prima grijă a fiecărui creator de interior este întotdeauna aceea de a străluci. Aproape totul este afirmat în maxime generale. Oricât de agitați ar fi, ei se gândesc întotdeauna mai mult la public decât la ei înșiși.

„Există încă o oarecare demnitate manierată în gest și în propunere, pentru că nu permite pasiunii să-și vorbească exact limbajul, nici

autorului să-și îmbrace caracterul și să se transporte la locul scenei. ”

Noi englezii credem că Shakspeare este reversul tuturor acestor lucruri; că piesele sale, în loc să fie descrieri poetice, sunt expresii autentice ale pasiunilor; că personajele lui nu vorbesc ca poeții, ci ca oamenii; că el a făcut facultatea pe care Rousseau spune că o doresc poeţii francezi; și că el face, folosind ilustrația lui Schlegel, după felul unui ventriloc, își transportă imaginația din sine și animă succesiv fiecare personaj al scenei sale; că personajele lui vorbesc chiar în limba în care se presupune că ar fi vorbit prototipurile lor vii; încât în picioare pare că ar fi stat lângă un ochi-

martor al scenelor pe care le descrie și a luat în scris dowri ceea ce s-a întâmplat de fapt între părți; că, în loc de generalitățile reci care sunt împodobite de „gladiatorul intelectual”* al scenei franceze, există o individualitate în personajele lui Shakspeare care conferă scenelor sale aproape efectul realității și ne face să considerăm actorii din ele mai degrabă ca reali . personaje decât ca simple ficțiuni ale imaginației sale.

Așa îl lăudăm pe Shakspeare — și în cea mai mare parte pe dreptate; deși poate că o mai exagerăm puțin. Dacă francezii au prea multă bienséance, Shakspeare a avut prea puțin; și poate fi pus la îndoială dacă Johnson nu a avut dreptate când a spus cu îndrăzneală că niciuna dintre piesele sale, dacă ar fi fost acum produsă ca opera unui autor viu, nu ar fi auzită până la o concluzie; dar, defectele lui sunt ca „picături de rouă pe coama leului/* și pot fi scuturate cu ușurință.

Din nou ;—când contestăm pentru el atât de peremp-toriu și exclusiv pretenția poetului naturii;—este el întotdeauna firesc? Nu-și face niciodată personajele să vorbească mai degrabă ca niște poeți, decât ca oameni?

Limbajul pasiunii extrem de entuziasmate va

se ridică adesea în poezie; și nu voi pune la îndoială proprietățile imaginilor figurative în care se bucură să îmbrace efuziunile durerii și disperării. Dar, pentru a da un exemplu din multe, să ne întoarcem la scena pumnalului lui Macbeth. Pumnalul tras de aer este o concepție grandioasă, iar execuția este o dovadă puternică a geniului lui Shakespeare. Scena este îngrozitor de sublimă, — totuși, apropiindu-se de granița extravaganței, în orice alte mâini probabil că ar fi fost ridicolă; dar, ce să spunem despre descrierea nopții, care urmează? Ca descriere a nopții de către un Poet, adaptată în mod admirabil la circumstanțele scenei, este excelentă, iar într-un poem descriptiv ar fi strict la locul său; dar care este starea minții lui Macbeth?

Este firesc ca imaginația lui să fie liberă pentru a termina însoțirile teribile ale nopții unui criminal, care sunt enumerate acolo cu un detaliu oarecum lucrat? . Pentru a arăta cum mintea unui francez este

impresionată de Shakspeare, permiteți-mi să înregistrez sentimentele prietenului meu, Mons. BC, căruia i-am dat această scenă" să o citească cu voce tare, ca o mostră de cea mai bună manieră a lui Shakspeare. A citit cu mare admirație discursul pumnalului,

și, deși puțin șocat de grosolanul limbajului lui Lady Macbeth în timp ce ea așteaptă reapariția soțului ei, el a mers foarte bine până a ajuns la:

„Am auzit bufnița țipând și greierul plângând."

Greierul a fost prea mult pentru nervii lui ridicați; -aici a aruncat cartea și a râs destul de mult. A considerat introducerea unei imagini atât de ignobile, ca pe o contravenție ridicată împotriva superbei demnități a tragediei, ca să nu mai vorbim despre absurditatea de a-i permite lui Lady Macbeth să aibă timp liber să o asculte. . Ce i-ar fi spus „nu se agită un șoarece?" Întreaga scenă care urmează, pe care am crezut-o întotdeauna atât de naturală și atât de groaznică, a considerat-o ca fiind complet în afara naturii și ridicolă copilărească.

Fiți-vă, spuse el, un șef de ambiții, care, sub impulsul acelei pasiuni, a conceput și săvârșit uciderea suveranului său; totuși, — chiar în momentul împlinirii ei, în loc să fie absorbit de acele gânduri aspirante și anticipări naturale situației sale, el nu are o slujbă mai bună decât să-și distreze soția cu conversația și carii.

dintre domesticii beți, care fuseseră tulburați din somn de procedurile lui·

*

„Unul a strigat Dumnezeu să ne binecuvânteze! si Amin! celălalt/'

a fost pentru urechile lui chiar punctul culminant al ridicolului.

Aceasta a fost impresia făcută unui francez inteligent, care înțelegea foarte bine engleza, de una dintre cele mai frumoase scene din Shakspeare. Racine ar fi gestionat cu siguranță întreaga afacere foarte diferit. Ar fi fost mult mai puțin groaznic, dar mult mai politicos și bine crescut; iar domnul și doamna Macbeth ar fi rimat-o prin câteva zeci de versuri frumoase. Cu toate acestea, Racine este plin de frumuseți și, deși se scufundă în nesemnificație în comparație cu Shakspeare, poate contesta o comparație cu orice alt scriitor tragic englez, cu excepţia lui Otway.

De asemenea, cunoștințele sale despre natura umană sunt considerabile; deși nu este cunoștințele lui Shakspeare, care a fost profund intim cu inima omului în toate pasiunile și afecțiunile sale, așa cum există în toate timpurile și în toate țările și care a pictat cu cea mai frumoasă discriminare toate temperamentul și dispozițiile; iar cei veseli — cel

générons și galant — serionii și sorfowful — nebunii și nebunii — bețivii și disperați. Cunoașterea lui Racine seamănă mai degrabă cu cea care a fost afișată de Pope și pare a fi limitată la natura fictică; dar aceasta este frumos .şi fidel delimitată. Necazul lui este adesea foarte afectator; iar când inima nu este afectată, mintea poate găsi în general amuzament și instrucție în frumusețea versurilor sale și în forța raționamentului său.

Deși, în general, începem prin a prefera tragediile lui Vol-taire, ale căror frumuseți sunt mai spectaculoase, Racine își va stabili în cele din urmă superioritatea. Racine pare să fi fost potrivit pentru regulile stricte ale dramei franceze și scrie con amore. Voltaire, care înțelegea engleza, avea un gust pentru ceva mai bun. Deși îl abuzează pe Shakspeare, nu era mai presus de a fura de la el foarte copios; și apoi, după cum a remarcat cu inteligență Steevens, ca un hoț de la miezul nopții, el dă foc casei pe care a jefuit-o, în speranța de a împiedica descoperirea vinovăției sale.

Există ceva în tragediile lui Voltaire care pare să arate că geniul său era stânjenit de crampenia și îngrădirea legilor literare franceze; çf care într-adevăr el însuși se plânge

« Je regrettais cette heureuse liberté que vous avez d'écrire vos tragédies en vers non rimés, deși susține în altă parte că rima este absolut necesară versului francez și oferă, cu titlu de exemplu și de dovadă, un pasaj foarte fin, care , fiind dezbrăcat de aceste anexe, își pierde toată pretenția la poezie. Dacă ar fi așa, ce mai sever ar putea fi îndemnat la sarcasm împotriva poeziei franceze? căci, de fapt, înseamnă că există atât de puțin din sufletul și spiritul poeziei în scriitorii lor, încât poezia ar fi convertită în proză prin primirea lui Porson de a elimina ultima silabă a fiecărui rând.

Voltaire este ultimul om care ar fi trebuit să-l deprecieze pe Shakspeare; căci dacă Zairul său va fi superior în animație și energie față de celelalte tragedii ale sale, superioritatea se va datora lui Shakspeare, din focul căruia a prins câteva scântei. Dar furturile lui nu sunt întotdeauna atribuite atât de bine. Se amestecă uneori cu materiale peste puterile sale. Arcul lui Ulise nu i-ar fi fost de niciun folos unui hoț vulgar. Ghost of Ham-let's Father, sub conducerea lui Shakspeare, este îngrozitor și sublim; dar omologul său din Semi-ramis este aproape ridicol.

Problema unităților — atât de diferită

tratat în teatrele celor două națiuni — a fost aproape pus în pace de Johnson în admirabila sa prefață la Shakspeare. Nimeni nu va nega necesitatea unității de acțiune; iar unitatea timpului nu poate admite în mod evident o mare latitudine de interacțiune, fără a încălca probabilitatea și fără a distruge apropierea imitației, de care depinde o mare parte din meritul unei piese dramatice. Francezii susțin că

aderarea lor rigidă la unitatea locului stă pe terenul apropiat al imitației; — dar este evident că ea se întemeiază pe o idee greșită a iluziei.

Căci adevărul este că imitația nu se realizează deloc prin păstrarea acestei unități, ci dimpotrivă. De exemplu, imaginația spectatorului nu s-ar împăca mai ușor cu o schimbare ocazională a scenei, în tragedia lui Cato, decât cu absurditatea mondială de a aduce tot felul de oameni, la orice fel de comisioane, să vorbească despre dragoste? și trădare, în aceeași sală publică? Singurul efect al acestei practici a fost acela de a schimba drama — dintr-o reprezentare a unei acțiuni — într-o serie de conversații. Diferența, spune Grimm, între scena engleză și cea franceză este că, în Anglia, *On fait courir le spectateur

338. ♦ TOULOUSE—DRAMĂ DE TRANŢE. [MARTIE, après les evènemens; în Franța, ce sont les évène-mens qui courent après les spectateurs,” În aceasta, ca în majoritatea altor cazuri, adevărul se va afla undeva între cele două extreme. Schimbarea de scenă poate avea loc cu siguranță fără nicio încălcare a iluziei, dacă nu există nicio obiecție în privința timpului; — și, cu toată respectarea cuvenită față de Dr. Johnson, este mai degrabă intervenția timpului decât schimbarea locului. , care ar trebui să separe un act de altul și acesta, oricât de mic, ar trebui să facă întotdeauna o pauză în dramă.

Dacă ar putea exista vreo îndoială reală cu privire la superioritatea dramatică a muzei engleze, ce dovadă puternică ar putea fi adusă din practica actorilor francezi înșiși! De ce Taima îi oferă lui Hamlet și Manlius, lui Oreste și Ninias și altor personaje de același fel, care sunt mărturisiți bucătarii-d opera ai teatrului francez? în timp ce Hamlet și Manlius sunt imitații slabe ale propriilor noștri Hamlet și Pierre? Nu este că Taima a studiat aceste caractere în limba lor maternă și a reușit să transmită copiei reci o parte din viața și spiritul originii divine? Dar mai mult actorie franceză de acum încolo.
1 <c

31 st. Bancal, femeia vizată de asasinarea lui Fualdes, a fost adusă în fața instanței de assise, pentru a-i asculta grațierea. După ce s-a terminat, ea a fost expusă ca un spectacol pentru domnii orașului, francezi și englezi.

Ea a discutat pe tema crimei și a persistat în a menține vinovăția lui Yence și a lui Bessière Veysac, care în ultimul timp au fost salvați din mâinile justiției de o mulțime de peijuri.

Împachetarea ;—aceasta este o parte melancolică a vieții unui călător;— să ajungă și să nu fie binevenit—să plece și să nu audă rămas bun —sau, dacă rămâne o vreme, să fie rătăcit exact când începe să se formeze. conexiuni noi.

Vizite de adio; — doctorului Thomas, din a cărui îndemânare medicală și atenții prietenoase, sănătatea mea a obținut cel mai mare beneficiu; — și domnului Kemble, căruia i-am fost îndatorat pentru multe seri plăcute de relații sociale. Este încântător să-l vezi pe tatăl scenei

engleze bucurându-se de seara vieții în liniștea petrecerii timpului liber literar; un om căreia i-am dat toate eforturile publice pentru cea mai înaltă satisfacție intelectuală; care, prin farmecul artei sale, a devenit atât de identificat în imaginația noastră

cu personajele ideale ale lui Shakspeare, că cei care l-au văzut abia se pot gândi la Macbeth — Regele John — Wolsey — Hotspur — Bru* tus — sau Coriolanus, fără a le întruchipa în forma și trăsăturile lui — John Philip Kemble.

CARTA XVI.

Călătorie pe Garonne—Bourdeau?—Teatru—Taima_

Vinuri franceze — Călătorie la Paris — Tururi — Peisajul Loarei — Starea societății în Franța — Legea moștenirii — — Orléans — Versailles.

1 aprilie. Călătorie pe Garona până la Bourdeau?. — Durata acestei călătorii depinde în întregime de starea fluviului. În timpul inundațiilor se poate face în două zile; dar timpul obișnuit necesar este de patru. Există puține în peisajul băncilor pentru a cere anunț. Într-un curs atât de lung, este imposibil să nu existe câteva locuri pitorești, dar sunt foarte puține. Nu este decât o călătorie fără confort; nu există o barcă de trecere obișnuită, iar singurele vase sunt șlepuri mici cu fund plat, fără nicio punte sau altă protecție împotriva intemperiilor, decât un cort pe care poate îl poți construi. Din nou — dacă apa este scăzută, sunteți în mod constant susceptibil de a ajunge la pământ; și nu poate fi niciodată o chestiune de certitudine unde poți să te bucuri pentru noapte. Stili, daca vremea este buna, e destul de bine. Există un fel de mili pentru măcinarea porumbului în uz pe Garona, care ar putea

poate fi introdus cu avantaj pe propriile noastre râuri. Este o structură simplă din lemn, care conține și casa morarului, construită pe o barcă solidă cu fund plat, care este ancorată pe pârâu prin intermediul unor lanțuri puternice de fier. Pârâurile sunt foarte rapide, iar Garona este supus inundațiilor bruște și violente; cu toate acestea, aceste milis se mențin; și abia există un pârâu în râu fără un animal între Toulouse și Bourdeaux.

Există câteva puncte de vedere bune; în special la emboșura Lotului, unde ai o perspectivă asupra orașului și castelului Aiguillon; și din nou la La Réole, unde există o veche mănăstire benedictină, transformată în ultimul timp în reședința prefectului, care, cu peisajul din jur, formează o imagine frumoasă. Dar aceste puncte sunt

rare. Abia în seara celei de-a cincea zile am ajuns în vizorul Bourdeaux. Caracterul peisajului se îmbunătățește pe măsură ce coborâți râul, iar apropierea de Bourdeaux este magnifică. Mă îndoiesc că nu este egal cu Lisabona; râul, care este mai degrabă un braț al mării, este din nou aproape la fel de lat ca Tamisa la Londra. Este nevoie de o curbă în acest punct, și orașul și cheiurile

formează o semilună splendidă pe malul stâng, întregul circuit al căruia este luat dintr-o lovitură de stat, în timp ce malul opus este bogat în păduri, vii și vile. Pilurile unui pod de piatră sunt terminate; iar suprastructura va fi în curând finalizată, ceea ce va forma o trăsătură magnifică în perspectiva. Executarea acestui proiect, a cărui posibilitate a fost îndelung contestată, este o dovadă splendidă a geniului și abilității arhitectului.

Aceasta este abordarea lui Bourdeaux. Orașul în sine va fi de departe cel mai frumos oraș din Franța, dacă noile clădiri din faubourgul Chartron vor fi continuate la scara care este proiectată în prezent. Chapeau-Rouge.este deja, din punctul de vedere al ei, una dintre cele mai frumoase străzi din Europa. Aici se află teatrul, a cărui fațadă este un model de frumusețe arhitecturală; iar partea de jos a străzii se termină în schimb, chei, râu și transport maritim. Ve s sels de orice dimensiune pot veni până la Bourdeaux ; o fregată și două briganți au fost construite recent pentru Ferdinand al Spaniei și sunt acum pregătite pentru marea expediție în America de Sud.

lOth. Fiecare lucru la Bourdeaux este la scară mare; promenadele sunt frumoase, iar publicul r2

cladirile sunt numeroase si splendide. Catedrala, așa cum este cazul multor dintre cele mai frumoase clădiri gotice din Franța, a fost opera englezilor, în perioada în care aceștia au ocupat această țară ca stăpâni. Prețul cazării și al proviziilor este ceva mai scump aici decât la Toulouse. Prețul obișnuit al unei pensii la Bourdeaux, inclusiv masa și cazarea, este de opt franci pe zi.

al 17-lea. A participat la teatru^-care este splendid. Cutiile proiectează ca niște balcoane suspendate, într-un mod pe care nu l-am văzut nicăieri altundeva, ceea ce scoate în evidență compania parcă în alto reitero și dă un efect foarte plăcut. Taima l-a jucat pe Nero, în Britannicus of Racine. Partea nu este una foarte proeminentă, dar el a dezvăluit cel mai mult.

Stilul lui de a juca seamănă mai mult cu al lui Kean decât cu oricare alți actori ai noștri; adică se ocupă de șocuri electrice, care vin fulgerător prin sublimitatea furtunii. Cuvintele sale finale „Narcisse! ^suive%-moi/”re dat cu un efect extraordinar. Vocea lui este magnifică, deși poate că nici una dintre cadențe nu este superioară tonurilor liniștite și joase ale lui Kean, când este în cea mai tristă dispoziție, ca în anumite părți din Othello și Hamlet. Per total, am fost foarte încântat. El este un mare actor — în ciuda

tragedia franceză.. El face ail. el poate să-l aducă la natură și este o dovadă a farmecului naturii, pentru a fi martor la efectul pe care îl produce transmiterea sa a textului, ușurat, așa cum este de atingerile ocazionale ale naturii și ale sentimentului, în comparație cu cele plictisitoare și uniformitatea obositoare a acelui recitativ dezlamator, care este practica generală a scenei franceze. Dar marele gust și discreția sunt necesare în introducerea și gestionarea acestui ton familiar, care cu siguranță poate fi dus prea departe — pentru că nimic nu este mai rău decât afectarea de a fi natural. Ascultă-l pe Voltaire despre acest subiect:-—“ On s'est piqué de réciter des vers comme de la prose ; on n'a pas considéré qu'un langage au-dessus du langage ordinaire, doit être débité d'un ton au-dessus du ton familier.”

J8th. L-am revăzut pe Taţma, în Oreste, în An-dromacul din Racine. El are, într-o manieră extraordinară, facultatea de a-și modifica înfățișarea și cu greu se putea recunoaște ca aceeași persoană care jucase Nero, până când a vorbit; dar vocea lui nu poate fi greșită — este divină și posedă orice varietate de expresii; — șoapta lui este minunat de impresionantă. Există ceva nefericit în conturul feței sale. Un çhin dublu gros îi îngreunează fizionomia

și îi rănește expresia, când trăsăturile sunt în repaus; dar când fața lui este agitată de temp-ta și vârtejul pasiunilor, sau când o expresie este parcă anihilata, de vacanța sălbatică a disperării, efectul este copleșitor. Acțiunea lui este exagerată pentru un gust englezesc; zguduirea constantă a brațelor, și apoi lovirea violentă a coapselor, are pentru noi ceva ridicol de vehement; dar acele moduri de exprimare sunt diferite în diferite țări și ar fi un prejudiciu să ne asumăm pe propriul nostru standard de dreptate. Stili, până când sunteți obișnuiți cu această gesticulație, pare să rupeți o pasiune în zdrențuri și are ceva din efectul burlescului. Managementul lui de solilocviu este admirabil. Este exact ceea ce ar trebui să fie — gândirea cu voce tare.

Este imposibil să concepi ceva mai îngrozitor de teribil decât scena lui din actul al cincilea. Nebunia furioasă este în general dezgustătoare pe scenă; șocant sentimentele printr-o expoziție de înfricoșări corporale înspăimântătoare și nimic mai mult, „confortațiile Sibilei fără inspirația ei”. Dar există o realitate îngrozitoare în furia Talmei; iar schimbările îngrozitoare care îi afectează trăsăturile par să apară din agoniile interne ale sufletului său. A făcut să se răcească sângele și unul

ar fi putut să-și fi închipuit că era într-adevăr Orestes furiis agitatus, victima răzbunării divine, care se afla în scenă.

Deși lui Taima îi place foarte mult contrastul și își pune toată puterea în anumite pasaje, care seamănă cu izbucnirile de pasiune ale lui Kean; cu toate acestea, el este, de asemenea, mai atent la efectul

general al personajului decât sunt propriii noștri actori. Din momentul intrării pare să uite că este Taima. Nicio privire sau mișcare nu-i scapă vreodată care să trădeze conștiința că acționează în fața unui public. Această identificare completă cu rolul lui este marele farmec al stilului său. Nimic nu distruge mai mult această identitate decât apariția oricărei conștiințe a prezenței unui public, din partea unui actor. Cu toate acestea, pe scena noastră, iluzia este spulberată chiar de la prima sa intrare, prin recunoașterile pe care obiceiul îl obligă să le facă la aplauda spectatorilor; — un solecism înspăimântător în practica noastră teatrală, pe care ar trebui să-l refonăm, din exemplul vecinilor noștri.

24. Călătorie cu barca cu aburi la Pavillac> zece leghe mai jos de râu. Băncile sunt blânde și neinteresante. La joncțiunea dintre Dordogne și Garonne, confluența ia

plasează în așa fel încât să fie greu de spus care râu este cel care curge în celălalt; și; amploarea lor este aproape aceeași. Hence, se spune, a apărut o mare controversă între partizanii din Garonne și Dordogne, care dintre cei doi ar trebui să-și dea numele fluxului unit. Acest lucru a fost în cele din urmă hotărât prin adoptarea lui Za Gironde - numele teritoriului comun ambelor râuri.

Chiria casei în cartierul Bourdeaux este suficient de mică; mi s-a oferit astăzi o casă gata mobilată, care conţine toate locurile de cazare potrivite pentru o familie mică, cu cinci acri de podgorie care dă roade suficiente pentru a face o cantitate considerabilă de vin, mi s-a oferit astăzi pentru 500 de franci pe an; iar pe moșie locuia un țăran, care pentru jumătate din produs s-ar fi ocupat de îngrijirea și administrarea întregului

La Bourdeaux este mai dificil să cumperi claret de cea mai bună calitate decât la Londra. Faptul este că toate produsele viilor sunt în mâinile câtorva negustori; și cu greu le-ar răspunde scopului de a vinde cea mai bună calitate, nealterată, cu orice preț — oricât de necesar este pentru ei să-și lase întregul stoc. Pentru cererea în creștere pentru stele din Bourdeaux, oc-

 cauzată de creșterea absorbției Rusiei și Indiilor de Est, crește proporția de vin inferior care se amestecă în masa generală. Vinul obișnuit din Pays de Medoc - de unde, apropo, vine cireșul al cărui nume l-am corupt în May Duke - este ușor. și plăcut, și poate fi cumpărat cu aproximativ zece pence o sticlă; dar seamănă puțin cu claretul nostru englezesc, care își trage aroma particulară din asociere cu un amestec dintr-un vin puternic din Burgundia.

Unul dintre cele mai bune vinuri din sudul Franței este vinul de Cahors, care este bogat și puternic și ne-am calculat pentru a mulțumi gustul englezesc; dar, din păcate, sistemul de comerț asupra căruia am acționat atât de mult timp, a transferat comerțul cu vin în Portugalia, de unde cumpărăm băuturi alcoolice mai proaste la un preț mai mare. „Există puțini englezi — a spus Hume cu optzeci de ani în urmă — care nu ar crede că țara lor este absolut ruinată, dacă vinurile franceze

erau vândute în Anglia atât de ieftine și atât de abundente, încât să înlocuiască într-o oarecare măsură toată berea și băuturile alcoolice de casă. Dar, dacă am lăsa deoparte prejudecățile, nu ar fi greu să dovedim că nimic nu poate fi mai inocent, poate mai avantajos.” Nenorocirea este că acum, când principiile adevărate;

comerțului sunt în general înțelese și recunoscute, este dificil de a le introduce în practică, din cauza îndelungatei instituții a vechiului Sistem de restricții și interdicții; al cărei efect a fost bine descris de Hume — ca având niciun scop decât să controleze industria și să ne jefuim pe noi înșine și pe vecinii noștri beneficiile comune ale artei și ale naturii.

1 mai. Hamletul lui Tahna este un chef d'œuvre; — în mâinile lui este cea mai emoționantă imagine a evlaviei filiale care poate fi imaginată. Puterea lui de a exprima durerea depășește orice lucru la care am văzut vreodată pe scenă sau în viața reală. Ca Hamlet* există o apariție de tristețe concentrată imprimată pe trăsăturile și silueta lui, care nu-l părăsește niciodată de la început până la sfârșit. El este — ca Niobe despre care vorbește prototipul său — „ail tears” — cu excluderea totală a acelei „dispoziții antice” pe care și-o asumă Hamletul englez, poate în prejudiciul simpatiei noastre față de durerile sale. Celelalte modificări sunt în principal acestea; Ducis o face pe Ophelie fiica lui Claudius, care nu este fratele regelui ucis, ci doar premier prince du sang; iar acest lucru sporește cu siguranță jena lui Hamlet francez, care este la fel de îndrăgostit de Ophelie ca și de engleză;

Inmolează pe Claudios, pedepsește acest inuman,

E ca și cum ai arunca un pumnal în sânul fiicei tale; O ucid eu însumi!

De asemenea, sunt evitate nebunia și moartea Opheliei. Totuși, loyerii se ceartă cu violență, doamna fiind hotărâtă să-și salveze tatăl, iar Hamlet s-a aplecat în egală măsură asupra distrugerii lui. Atunci pentru Gertrude — ea nu se căsătorește cu Claudius; — infidelitatea a precedat uciderea regelui și, de atunci, ea este toată pocăința și oroarea. Și Hamletul lui Ducis îi place mai mult mama lui decât Hamletul lui Shakspeare; iar hobgoblinul francez este un tip mult mai sângeros decât fantoma engleză: — el insistă asupra faptului că Hamlet nu numai că va sparge pumnale, ci și le va folosi; iar săvârșirea lui sângeroasă se extinde până la pedepsirea ambelor părți vinovate. Totuși, în zadar, Hamlet încearcă să-l ucidă pe mama sa — mâna și inima lui nu-l cedează; — în cele din urmă, totuși, ea îi scutește de necaz, iar Spiritul este liniștit și* mulțumit. Efectul scenic al spectrului mut invizibil al lui Ducis — care se vede doar în ochiul expresiv al lui Taima — este cu siguranță superior „carnei prea solide” a „fantomei cinstite” a lui Shakspeare. În momentul în care fantoma engleză intră cu „tulpina sa marțială” — iluzia

s-a terminat. Dar poate cea mai bună parte a piesei franceze este scena în care Hamlet îi relatează prietenului său Noroeste interviul cu spiritul tatălui său; — acesta este ne plus ultra al actoriei. În loc de expedientul lui Shakspeare al piesei „pentru a prinde. conștiință’- a părților vinovate, Hamlet îl face pe Noroeste să le anunțe, ca știri din Anglia, o poveste asemănătoare de trădare și . crime, perpetrateti acolo.

Ducis face neclintită conştiinţa lui Claudius; „il riestpoint troublé” exclamă Noroeste îndoială; " Non !" răspunde Hamlet: „Non !—mais regarde ma mère!” Efectul acestor cuvinte rostite de Taima a fost cu adevărat uimitor. La sfârșitul piesei, lui Hamlet îi este anunțată apropierea ostilă a lui Claudius, în timp ce acesta este angajat într-un éclaircissement extrem de emoționant cu mama sa: el se ridică, exclamând — Lui ! ce monstre !—quii vienne !—şi apoi, după o pauză, şi un început lung, à la Kean vienne ! ¿e T attends !—ma vçn\

geance est certaine !

Această explozie — quii viene! je Γ participă! este poate cel mai electrizant lucru de pe orice scenă ;— și apoi vocea lui Taima !—non hominem sonat !. Există o impresionantă supranaturală în ea. tjiat afectează sufletul în cel mai îngrozitor mod,.

 53 de lire sterline, în timp ce se poate topi într-o clipă în tonuri ale celui mai adevărat și mai emoționant patos. Taima stă singur pe scena franceză, fără rival în apropierea tronului, la o înălțime incomensurabilă deasupra concurenților. Este o noțiune comună, și cred în general o noțiune justă, că actorii sunt stimulați de excelența reciprocă și joacă mai bine pentru că sunt „actuați cu” — așa cum este expresia. Dar, deși acest lucru poate fi adevărat pentru actorul superior în raport cu cel inferior, mă îndoiesc că va fi vreodată adevărat și invers; și este ușor de perceput că puterile actorilor inferiori sunt paralizate pe măsură ce se apropie de „ziua intolerabilă” pe care Taima o revarsă în jurul lui și „își paliște focul efectiv”.

Într-un cuvânt, Hamletul lui T alma este „lucru în sine” și poate fi clasificat cu Coriolanus din Kemble — regina Catherine de Siddons — Othello din Kean; și deși nu în ultimul rând — Sir Pertinax Macsycophant din Cooke.

al 5-lea. L-am lăsat pe Bourdeaux într-un carnagiu de voiturier, în care nu avansesem cu mult înainte să descoperim că unul dintre catâri avea aproape agilitatea iapei lui Tickle-Toby în curbarea cu călcâiele ei și că șoferul nostru era o brută provensală, a adevăratului Marseillois . rasă; — mult mai răutăcioasă și încăpăţânată decât fiara pe care o conducea.

Pe traseul de la Bourdeaux la Tours sunt puține lucruri pentru a face dorința către Unger pe drum; și de multe ori am avut ocazia să-mi doresc să fi adoptat un transport mai rapid. Plimbarea pubUc la Angouleme ofera o perspectiva buna; iar priveliștea de la Poitiers este superbă, independent de amintirile istorice care o fac interesantă

pentru un englez. Fiecare oraș din Franța pare să aibă promenada lui. Plimbarea pubUc la Poitiers este încântătoare; iar situația sa la o înălțime înaltă oferă facilități, care nu au fost neglijate, în a-l așeza la cel mai bun avantaj.

În a șasea zi a călătoriei noastre ne-am făcut un hat la Ormes, pentru a vedea castelul domnului d'Ar-genson. Acesta este singurul castel pe care l-am văzut în Franța care poate suporta orice comparație cu reședința la țară a unui nobil englez. Este situat pe malul Vienei; iar amenajarea și așezarea pământului, de la spatele casei până la râu, care se află la 200 de metri, este în stilul grădinii englezești; — și aproape că mi-aș fi putut imagina că sunt pe malul propriului meu nativ. Wye.

al 12-lea. Am ajuns în această dimineață la Tours, remarcabil în principal pentru o stradă foarte frumoasă, bine construită, care este o raritate în Franța. Vederea din factura înainte de a ajunge la Tours comanda

cea mai mare parte a Turainei. Caracterul peisajului este alcătuit din acel gen de frumusețe calmă, în concordanță cu fertilitatea, fără nicio pretenție la mare sau romantic.

La scurt timp după ce a părăsit Tours, catârul nostru cu piciorul aproape ne jucase un truc de jad. Drumul se află pe malul Loarei, sub o serie de stânci pe de o parte și cu o raft abruptă care coboară spre râu pe de altă parte; de care drumul este protejat de un zid jos. Catârul nostru, fiind pe partea cea mai îndepărtată de râu, părea să creadă că aceasta este o ocazie favorabilă pentru a-și dezvălui răutatea; și după un efort disperat, a reușit să-și forțeze tovarășul peste zid. Situația noastră era una de mare pericol; căci luptele bietului animal, care a rămas suspendat în aer de ham, aproape că a târât trăsura și tot împreună. Am reușit totuși să tăiem urmele, iar fiara, astfel eliberată, s-a rostogolit în jos abruptul fără a suferi vreo vătămare materială;- și am lăsat voiturierul nostru și catârul lui să-și rezolve treburile după bunul plac. Poate că am fi avut oarecare dificultăți în a ne aranja propriile afaceri cu el, dacă nu pentru acea asistență gata pe care legea o oferă oricui își dorește ajutorul în Franța. Primarii sunt investiți cu puteri care au o gamă mult mai largă decât cele ale noastre

magistrale proprii; și în toate neînțelegerile mărunte, vă puteți chema imediat adversarul și aveți o decizie imediată și sumară asupra chestiunii în litigiu. Acest lucru, cel puțin pentru călători, este o mare mângâiere, căci pentru ei o întârziere a justiției ar echivala cu un refusai,

al 13-lea. La Amboise există un castel, principalul . a cărui curiozitate este un turn, prin care se spune că regele obișnuia să urce în castel cu trăsura lui. Here sunt homs-ul unui* cerb, lung de opt picioare; și există o articulație a gâtului aceluiași animal, la fel de mare și rotundă ca trupul unui bărbat. Acest cerb, ale cărui coarne

sunt, dacă îmi amintesc bine, încă mai îndelungate decât cele din castelul Warwick, se spune că a fost ucis pe vremea lui Charles Vili. Castelul Chanteloup ar trebui văzut ca oferind un exemplar superb al mizerabilității gustului francez. Există totuși o stâncă artificială acolo, care, dacă nu ar fi încoronată cu un templu chinezesc, ar fi demnă de un gardem englezesc.

* Este imposibil să nu fii dezamăgit de peisajul lăudat al Loarei. Drumul si raul pana la Blois sunt destul de bine ; iar priveliștile sunt ocazional foarte izbitoare; dar după ce pleci din Blois, nimic nu poate fi mai neinteresant.

• Nici ţărănimea nu realizează imaginile

pe care l-ar atrage imaginația „corului festiv” pe care Goldsmith îl descrie ca fiind condus în viață.

„Cu o țeavă fără melodii lângă Loara care sună murmur”.

În zadar am căutat exemplare de frumusețe feminină în rândul claselor inferioare; - într-adevăr, munca grea și expunerea la soare, la care sunt supuse, vor răspunde suficient pentru războiul de simetrie a formei și frumusețea tenului. , atât de observabil în țărănimea feminină a Franței. * Blois este bine calculat pentru o reședință engleză. Se spune că oamenii sunt mai dispuși față de noi decât în majoritatea celorlalte părți ale Franței și este deosebit de bogat în toate producțiile din Franța. sol· ■ Prețul unei pensii, inclusiv toate com* * * * forturile de masă și de cazare, depășește cald 90 de franci pe lună.

Și aceasta este o parte a Franței care pare să fi suferit mai puțin decât majoritatea altor locuri din cauza furiei Revoluției. Și aceasta este o mare considerație; căci, oricare ar fi avantajele politice pe care Franța le-ar fi obținut de la Revoluție, va avea nevoie de mult timp pentru a repara ravagiile și confuzia pe care acea explozie extraordinară le-a produs în păturile societății - ridicarea celor de jos, deprimarea celor mai înalte și tulburarea tuturor. . Thé vol. n.
s

 securea egalității a pus la punct totul în Franța și a căuta un domn înseamnă să-ți pierzi munca* AП distincțiile de rang au fost tăiate, precum copacii bătrâni ai pădurii și noua generație care a răsărite, ca și boiasca, toate sunt la un nivel; prin care scena socială este la fel de desfigurată, precum ar fi peisajul printr-un proces similar. În zadar vei căuta acea lustruire a manierelor care a fost atât de mult lauda, cât și specifică h(iut-tonului Franței. Tinerii au, în general, un comportament roué, гаке-helly;— ofițerii din armată se disting doar prin epoleții lor și există în societate o manieră grosolană, care mirifică puternic de sans-culotism. Pierzând simțurile externe ale vechilor școli, francezii au pierdut cea mai mare parte din politețea lor; căci dacă politețea constă, așa cum a definit-o frumos Fielding, într-o extindere a marii reguli a conduitei creștine la comportament - astfel încât să se poarte cu tine așa cum ai vrea să se poarte cu tine - francezii nu au avut

niciodată vreodată. mai mult din această bunăvoinţă adevărată în trile decât vecinii lor.

Adevărata politețe într-adevăr poate fi asociată doar cu principiul și onoarea; căci trebuie întemeiată

1819.] STATUL SOCIETĂŢII ÎN FRANŢA· 289 atât asupra respectului de sine, cât şi asupra simţului respectului faţă de ceilalţi; și acest lucru cu greu poate fi de așteptat într-o țară în care a fost de multă vreme o maximă favorită că fiecare bărbat are preţul lui și că fiecare femeie nu este mai bună decât ar trebui să fie. Declinul moráis a fost într-adevăr mai mare decât declinul manierelor. ; și întreaga istorie a Franței de la Revoluție prezintă o imagine lamentabilă a celei mai degradante lipsuri de principii. Francezii se distingeau anterior, dacă nu prea stricte principii de religie, cel puțin, printr-un înalt simț al onoarei. Dar epoca cavalerească a dispărut; Franța nu mai este țara „înaltelor gânduri așezate într-o inimă de curtoazie" – și în zadar vom căuta în campaniile soldaților lui Napoleon orice porțiune din acea generozitate de sentiment care îl anima pe cavalerul „sans peur et sans". reproș" Este obișnuit comportamentul ofierilor francezi în încălcarea eliberării condiționate, nu numai menționat fără cenzură, dar lăudat și aplaudat – așa cum ar fi putut fi un furt reușit în Sparta – ca un act de dexteritate justificat și meritoriu. Se speră că continuarea liniștii, progresul educației și renașterea principiilor religiilor vor putea restabili simțul moral al poporului francez, că s2.

260. FRANCEZĂ,LEGEA MOȘTENIRII. [MAI, sensibilitate care a fost aproape distrusă de îndelungata domnie a licenței în timpul Revoluției. Există, totuși, multe obstacole care vor împiedica reorganizarea „capitalului Conthian" a societății în Franța; ceea ce este de dorit ar trebui să existe în toate țările – dacă constă, așa cum ar trebui, dintr-o clasă ridicată deasupra turmei vulgare, nu numai prin cantitatea posesiunilor lor*, ci și prin superioritatea lor intelectuală și morală.

ч Un* obstacol poate fi găsit în spiritul egalității, pe care ar fi greu de eradicat ; „și care în Franța este asociat cu acea deșertăciune individuală care nu are niciun respect pentru rang înalt sau post înalt.

¿ Din nou, există legea moștenirii; al cărei efect este de a împiedica înființarea unei aristocrații permanente de familii, a cărei greutate și influență ereditară servesc drept balast în menținerea stabilă a vasului societății.

Deși un om poate face ceea ce dorește cu proprietățile sale în timpul vieții; această lege îi limitează puterea _de a dispune de ea după moartea sa. Dacă are un singur copil, i se permite să dispună absolut de o jumătate - copilul moștenind pe celălalt de drept; dacă a născut doi copii, nu poate dispune decât de un al treilea; și dacă are mai mult de doi,

1819.] LEGEA FRANCEZĂ A MOȘTENIRII. 261 trei sferturi din proprietatea lui trebuie să fie împărțite în mod egal între copii și doar un sfert este lăsat la dispoziția sa; fie să lase unui străin, fie să mărească

porția de copil de preferință. Dacă tatăl moare abtestat, întreaga proprietate este împărțită în mod egal între copii,

„Legea diviziunii generale, dacă se limitează la cazurile de iidestație^ ar putea fi, poate, suficient de rațională, în măsura în care este găsită în interesul celor mulți, în opoziție cu dreptul exclusiv de primogenitură. Dar orice interferență cu dreptul de un om care să dispună de proprietatea sa la moarte – cu excepția cazului în care binele general al societății poate face necesar să se protejeze împotriva implicațiilor perpetue – este vădit impolitic, ca înlăturând unul dintre cei mai mari stimulenți ai industriei umane. Relațiile vieții private, într-adevăr, nu pot fi niciodată obiectul propriu al interferenței legislative. Interesele copiilor pot fi lăsate în siguranță la operarea firească a afecțiunii parentale; iar tendința rea a unei legi care face copiii într-o mare măsură independenți de părinții lor, a fost deja simțită foarte pe larg în Franța.

Deși acesta a fost efectul acestei legi asupra vieții domestice; consecințele sale, la punct național

 din vedere, va fi probabil etili mai pernicipus· Legile ppor ale Angliei au fost bine caracterizate de un scriitor Freneh, ca u la virole politique del Angleterre;7 dar cu ce singur termen vom desemna complicatul relele care ar putea fi de așteptat să fugă din legea franceză a moștenirii? Căci, în timp ce, pe de o parte, operația sa naturală va fi de a produce un exces de populație, prin facilitățile egale de căsătorie pe care le oferă tuturor membrilor unei familii; trebuie, în momentul de față, să diminueze mijloacele de sprijin, prin atacurile sale constante asupra capitalului, în divizarea și subdiviziunea continuă a proprietății. Un astfel de sistem, dacă i se permite să continue, trebuie, în cele din urmă, să producă Universa. ! cersetorie ; căci, dacă o urmăm până la concluzia sa naturală, fiecare acru din Franța va fi în cele din urmă împărțit, până la dispariția totală a tuturor locuitorilor și fiecare francez va fi redus în cele din urmă la condiția de sărac.

Deși moráis și marniera din cea mai înaltă clasă a societății au suferit mult din cauza Revoluției; deși te vei întâlni ocazional în salon cu ceva care savurează sala servitorilor; te vei întâlni poate cu mai multe dintre High Life sub Scări în Franța, decât în orice altă țară din lume. Există în Franța

o rapiditate universală a intelectului și aprecieri și o libertate perfectă de acea jenă stânjenitoare a manierelor, care, cred eu, este numită clovnism în Anglia. Prin urmare, în măsura în care merge doar aerul exterior de bună reproducere, aproape fiecare francez este noi; și poți intra în conversație cu un servitor francez sau cu un cobler francez, despre oricare dintre subiectele care sunt comune companiei mixte de oameni raționali și inteligenți din întreaga lume, fără nicio teamă de a fi dezgustat de grosolănie sau vulgaritate.

al 14-lea. Orleans;—catedrala este o structură frumoasă, iar priveliștea din turn va atenua bine necazul urcării; ceea ce nu se poate spune despre toate astfel de expediții. O plimbare de trei mile

vă va duce la izvorul Loiret, care este considerat un obiect de curiozitate. Acest râu se ridică într-o câmpie; se spune că este navigabil până la izvor, deși nu se văd bărci; și îți spun că sursa lui este insondabilă.

al 15-lea. Ne-am abătut de la drum în această dimineață, la stânga; și, trecând printr-o țară foarte interesantă, am ajuns să luăm micul dejun la Versailles. Pe cel mai înalt teren al orașului se află palatul. Vechiul front de lângă oraș, construit de Ludovic al XIII-lea,

adică grele și urâte. În curţile de pe această parte s-au jucat scenele tragice care au făcut dezonoare pe a 5-a. și 6 octombrie 1789. Fațada palatului din partea grădinii este foarte frumoasă; dar risipa de cheltuieli pe aleile formate, o mulțime de statui și clădiri fără sens, doare un ochi englez. Am mers pe jos până la Le petit Trianon, retratamentul preferat al Mariei Antoinette. Grădinile sunt o imitație tolerabilă a gustului englezesc, dar încă prea artificiale. Turul de Malbrook este un lucru destul de prostesc; — dar căsuțele sunt. foarte drăguțe și s-ar putea admira gustul care le-a proiectat: dacă ar fi fost destinate în schimb locuințe reale ale țărănimii curate și decente. de retrageri în care regina și favoriții ei s-ar putea juca la păstori și ciobanițe.

Abordarea Parisului de la Versailles este extrem de grandioasă. Ajungi imediat la Place Louis Quinase, care este cel mai frumos loc din Paris, sau poate din orice alt oraș. .

Am condus imediat la Hotel de Boston din Rue Vivienne; o casa excelenta din toate punctele de vedere.

CAPITOLUL XVΠ.

Comparația Londrei cu Paris—Catacomba—Camera Deputaților—Théâtre Français—Luvru—Femei franceze — Mese de joc — Place Vendôme — Tapiseria Gobelin — Surf și Mut—Personaj francez—Joumey la Dieppe —Concluzie. .

. 19 mai. Comparând Parisul cu Londra, aceasta din urmă are, cred, în mod hotărât avantajul în mărime generală și toate atributele unei metropole; deși poate că primul poate avea un număr mai mare de beaux morceaux proporțional cu dimensiunea sa. Dar apoi, trebuie reamintit, că Parisul nu este cu mult mai mult de jumătate din dimensiunea Londrei.

Parisul nu are cu siguranță nimic care să poată fi pus în competiție cu pătratele noastre; nici nu există locuri pentru călărie și plimbare precum Parcul și Grădinile Kensington. Tamisa ar fi degradată printr-o comparație cu Sena; iar Podul Waterloo merită toate podurile din Paris puse împreună. Panteonul, o clădire minunată cum este, nici măcar de către un francez nu ar fi așezat la nivelul Sf. Paul; nici engleza nu poate...

Pentru a permite ca Notre Dame să fie menționată în aceeași propoziție cu Westminster Abbey· Stili, cu toate acestea, cred că trebuie să recunoaștem că o plimbare de la Bulevard, pe Rue de la Paix, prin Place Vendôme, până la Place Louis Quinze și așa mai departe până la râu, mergând de acolo de-a lungul Quai până la Thuileries și Luvru, ar prezenta un ansamblu de obiecte magnifice, care depășesc orice lucru pe care Londra trebuie să-l arate în aceeași busolă.

Făcând o analiză a ambilor locuitori, nu se poate să nu fie lovit de diferențele distinctive ale caracterului național, care sunt atât de puternic marcate în trăsăturile principale ale unuia și celuilalt. Confortul pare să fi prezidat la clădirea Londrei, și spectacol la cea de la Paris. O plimbare pe străzile Parisului vă va explica imediat că este capitala unui popor care nu are gust pentru intimitatea casei; dar care preferă să trăiască în giare și strălucire de distracții publice. Casele sunt de o înălțime imensă, dar atunci „casa lui nu este castelul lui"; fiecare poveste are chiriașii săi și, dacă efectul unor astfel de clădiri de vânzare cu ridicata este magnific, se obține cu un sacrificiu prodigios al confortului casnic. Dar, a face case confortabile nu este scopul la Paris; dimpotrivă, este pe

locuri publice în care atenția și cheltuiala sunt folosite cel mai exchisiv;—și acestea sunt făcute cât se poate de luxos^. Cafenele, restaurantele și cele mii de unități pentru distracția și recrearea publicului, se vor găsi în cea mai înaltă stare de perfecțiune; și tocmai pentru a se distra în astfel de locuri, francezii scapă din retragerea nemângâiată a propriilor locuințe. La Londra găsim reversul tuturor acestor lucruri. Căci, deși clădirile noastre publice sunt în stilul măreț al măreției; totuși, poate, cea mai frapantă trăsătură din Lçndon este obiectul evident și primordial al tuturor vasț șums-ului cheltuit în îmbunătățirea sa și anume, confortul individual al locuitorilor· Asistăm la pavaj și iluminarea străzilor; lucrările admirabile, deși invizibile, prin intermediul cărora apa este circulată prin toate venele metropolei; — lucrări din care Parisul este complet lipsit — și așezarea spațioasă a piețelor; care, oricât de splendide sunt, par mai puțin destinate spectacolului, decât sănătății și desfătării celor care Uve în ele.

Dacă casele din Londra nu sunt la fel de înalte ca cele din Paris, este pentru că sunt adaptate pentru folosirea diferitelor clase de oameni;

şi se ridică după rangul posesorului lor, de la scara umilă a Suburbiilor, până la proporţiile magnifice^ Grosvenor-square. Pot să cred cu ușurință că un călător poate fi mai impresionat de lovitura de stat a Parisului decât a Londrei. Dar el a văzut cea mai puțin uimitoare parte a Londrei, care a văzut doar exteriorul străzilor; — „există acea în interiorul căreia se arată — pentru că Londra trebuie văzută în luxul și confortul societății sale private, care va continua

scene finale de bucurie, precum nu pot fi găsite, cred, în nicio altă metrópolis din lume.

Dacă totuși cele două orașe sunt considerate doar scene de veselie, ca locuri de recreare a vacanțelor, nu este surprinzător că Parisul ar trebui să fie aproape universal preferat de străini. Se poate spune cu siguranță despre ea, așa cum cred că s-a spus despre stilul Seneca — abundat dulcïbus vitiis — cu alte cuvinte — este un loc fermecător în care să faci prost. din însăși inferioritatea sa de scară și grandoare; căci aceasta îi dă un avantaj de acelaşi fel cu cel pe care îl are un teatru mic faţă de unul mare; în măsura în care spectacolul cu toate detaliile sale este comprimat într-un spaţiu mai mic.

trece, și adus mai aproape de spectator. Astfel grădinile Thuileries sunt foarte. inferioare ca întindere și frumusețe celor din Kensington; dar apoi primii sunt chiar în inima Parisului; în timp ce cei din urmă, pentru orice scop util pentru majoritatea locuitorilor Londrei, ar putea la fel de bine să fie la York.

. Din nou — Tivoli nu este cu siguranță egal cu Vaux-hall; dar apoi poți merge la Tivoli în zece inimități de la Palais Royal, poți să vezi tot ce trebuie văzut, să te întorci din nou și să fii în pat înainte de miezul nopții, fără niciun fel de agitație și necazuri legate de o expediție la Vauxhall. Într-un cuvânt, orice lucru pe care Parisul îl conține se poate face după plăcere; și dacă adaugi, că nu există fum, că un dolar va merge la fel de departe ca o guinee la Londra și că nu are, din câte am putut vedea, cuiburile oribile de dăunători umani care se găsesc în Wappiiig și St. Giles; vei fi spus aproape tot ce se poate spune în favoarea ei.

\ Într-adevăr, în punctele esențiale de a mânca și a bea, parizienii pot pretinde cea mai incontestabilă superioritate asupra noastră. Este imposibil să nu recunoaștem că eiderul nu poate concura cu șampania și că burgundy este mai bun decât berea. Vive Parisul

qui a de Γ argent! spune cineva; dar s-ar putea ahnost să plângă, Vive Paris pour qui n'en a pas ! Asistați la afișele culinare cu care sunt etichetați pereții.

“ Tabar, Restaurator: Dîner à 30 sols (15c?. English)—On a Potage, 3 Plats très forts, une demi-bouteille de bon vin, Pain à discrétion, un beau dessert,—ou un petit verre de vieille eau- de-vie de Cognac. Le tout au choix. Le service se fait en beau linge; argenterie; et porțelan etc.”

Dacă acest lucru ar trebui să fie prea drag, ești tentat de un alt afiș din apropiere.

„ Unic în genul sonului! Diner copieux à 22 sols (1 lá. English) par tête, servi en couvert et bols d'argent, en beau linge blanc. Pe un potage, 3 plats au choix, desert, lin carafon d'excellent vin. Durere la discreție. On remplace le dessert par un petit verre d'eau-de-vie.

„Le public is prevenu qu'afin de mériter sa confiance et flatter son goût, il finda la carte bien détaillée et variée tous les jours, tant en volaille, gibier, poisson, that pâtisserie and dessert.”

Acest lucru va fi suficient pentru a arăta că parizianii înțeleg arta pufului și a afișării, cel puțin la fel de bine ca și londonezii. Este posibil, la Londra, să obțineți substanța unei cine la a

chop-house pentru cât salali o sumă cât doi șilingi; dar într-un Wretchëd /bn», și fără niciunul dintre accesoriile luxului, sau chiar confortului. La Paris, totuși, puteți lua masa la Salon Français din Palais Royal, într-un salon superb, la fel de bine amenajat și mai bine iluminat decât cafeneaua Piazza din Covent-garden, și puteți fi servit cu supă, trei feluri de mâncare. au choix, pâine à discrétion, o halbă de Burgundy și desert, totul pentru șum de optsprezece pence; — și chelnerul vă face o plecăciune mică pentru gratisul de trei jumătate de pence!

al 20-lea. Există un alt avantaj în Paris, care derivă din inferioritatea dimensiunii sale, o plimbare de jumătate de oră vă va duce din centrul orașului în țară. La Londra aceasta este munca de o jumătate de zi. Și când odată ai scăpat de bariere, ești la fel de mult la țară și respiri ca un aer curat, ca și cum ai fi la o sută de mile. Această facilitate de a uni plăcerile orașului și ale țării face ca Parisul să fie mai plăcut. St. Cloud, de exemplu, este o simplă plimbare,

- iar o scenă mai romantică cu greu poate fi concepută.

Parcul de la St. Cloud în timpul unei sărbători ar putea fi comparat cu o scenă din Țara Zânelor. A-l compara cu ceva mai aproape de casă;— imaginați-vă

câteva mii de oameni iii Pădurea Windsor — deși poate pădurea de la St. Cloud poate fi măgulită de comparaţie — magazine temporare . ridicată fără număr de fiecare parte a unei alei frumoase de copaci — și toată pădurea animată de oameni care se distrau în felurite feluri; — au dansat în trupe la umbră — acolo călărind în mașini de jur împrejur, cu corăbii atașate de extremitatea stâlpilor lor, care navighează rotund și rotund cu o mișcare ondulată, ca cea a unui vas sub o briză constantă; — aici bucurându-se de glumele lui Punch și Merry Andrew — și acolo urcând pe poteci care nu ar putea fi plăcerea sigură. terenul unui Esquimaux. Întreaga combinație este încântător de pitorească și realizează descrierile pe care le-am citit în unele novele străine, în care am crezut întotdeauna că este ceva prea poetic pentru a fi real; dar adevărul este mai puțin poetic!, dacă se poate spune așa, decât descrierea.

Francezii, deși fără niciun gust pentru romanticul în natură, au un talent fericit în * imitarea acestuia. Grădinile din Tivoli, de exemplu, deși atât de inferioare Vauxhall ca capacități, sunt făcute

mult mai rurale și mai romantice; și acest lucru este destul de extraordinar, având în vedere diferitele Caste ale celor două națiuni. În loc să-ți iei

răcoritoare în cutii, ca la Vauxhall, aici o iei sub copaci sau în foișoare; plimbările sunt și ele încântător de solitare, iar întreaga schemă a distracțiilor este înfățișată într-un gust mai bun decât fêtes champêtres de pe malul nostru de apă· 2Ist. Vizită la Catacombe. Coborârea noastră în aceste conace ale morților a fost mai puțin impresionantă decât ar fi putut fi, datorită asocierii numerelor.

Efectul pe care o astfel de scenă este calculată să-l producă asupra imaginației este complet distrus de zgomotul și distracția unei petreceri mari. Deoarece, totuși, este nevoie de ceva timp pentru a explora aceste regiuni cimmefiene, Custodele își limitează munca la o singură expoziție pe zi, astfel încât toți cei care doresc să-l însoțească se adună la ora stabilită pentru deschiderea ușii și merg împreună.

Înarmați cu conici, am coborât o treaptă până la adâncimea de aproximativ o sută de picioare sub suprafață și am intrat într-unul dintre pasajele joase care duceau la catacombe. Aceste bolți sunt opera veacurilor, fiind formate prin săpături pentru piatra cu care a fost construit Parisul. Sunt de o întindere prodigioasă și există cazuri de melancolie care să demonstreze cât de fatal poate pierde un străin VOL. II.   T

el insusi in labirintul pasajelor in care sunt imparticL

Pentru a preveni repetarea unor astfel de accidente, traseul potrivit este indicat printr-o linie neagră, marcată pe acoperiș, care ar preveni un rătăcit cu un indiciu să-și revină pe urme, dacă s-ar întâmpla să se piardă.

După ceva timp am ajuns la o mică ușă neagră, peste care era următoarea inscripție:

Are ultra metas requiescant Beatam spem expectantes.

Aceasta este intrarea în Peștera Morții, unde a fost depus conținutul cimitirelor varions din Paris; — și, deoarece ușa este încuiată în urma ta, este greu să împiedici un fior involuntar să se strecoare peste tine, la m-am gândit să fiu închis cu — două milioane de „cranii!

Iată-i — rânjind în jurul tău; îngrămădite în orice formă de aranjament fantezist; deși modul obișnuit de a le depozita este în pubele — ca sticlele într-o pivniță; în care oasele coapselor răspund scopurilor şipcilor. În general, este o vedere dureroasă. Te simți ca și cum ai fi vinovat de profanare, intrând în acea intimitate

care ar trebui să fie sacru — pentru că morții nu vor fi făcute un spectacol pentru cei vii. Nu ne întâlnim chiar în tenus. Ei aveau tanghe și puteau să-și pireze — odată! dar zgomotele lor și sclipirile lor de veselie au dispărut; „Nici unul care să-și bată joc de rânjetul lor! — Quité chap-faHen.” ..

Oriunde te întâlnești, întâlnești ceva care să ne excite senzațiile de dezacord. Într-o cameră este un sortiment dezgustător de osteologică! resturi de boala si defonnitate; în altul, chirurgul poate studia vechea modă a membrelor amputate și a capetelor trepanate, în miezurile mutilate acolo adunate împreună. Într-un loc, simpla inscripție a unei date califică amintirea masacrelor revoluției, marcând locul „unde sunt depuse osemintele victimelor:

2 SEPTEMBRIE 1792.

În altă parte, ochiul tău este atrèsed de o propoziție concepută în cel mai rău spirit al filozofiei franceze; și te-a pătruns cu cel mai prost gust -

Quseris quo jaceaâ post abituai loco? Quo non nata jacent,

La extremitatea ulterioară a bolților se află o fântână drăguță, în care se găseau niște pești de aur.

despre, care părea să prospere bine, neconștienți de ororile care îi înconjurau.

Deși o vizită la catacombe lasă o impresie dureroasă, efectul moral este sănătos. Te întorci în Lume mai dispus să fii în bună dispoziție cu tine însuți și odată cu ea;-și ascensiind din nou în „incinta caldă a zilei vesele”, gusti din toată forța exclamației lui Virgil, unde el descrie intensitatea dar dorința inutilă a spiritelor sale plecate de a se întoarce într-o lume pe care o părăsiseră de bună voie:

- Quam vellent æthere in alto, Nunc et pauperiem, et düros perfette labores!

22d. To ¡el Palais Luxembourg. „Here iș thç expoziție de picturi ale artiștilor francezi în viață. Stilul pictorilor francezi moderni este strălucitor și dur și le place prea mult să introducă frumusețea în subiecte interesante. În faimoasa imagine a lui Guérin cu Phœdra și Hippolytus, puteți număra pătratele pavajului de marmură și puteți urmări toate lucrările curioase cu care sunt brodate hainele figurilor. AU acompaniamentele sunt în același stil. Cu toate acestea, Guérin și-a imaginat fin personajele picturii sale. Fedra și Hippolitus sunt admirabili;

1819,] PARIS—CAMERA OP DEPUTITI. Asistenta vorbește absolut, deși poate are prea mult aerul unei servitoare de bucătărie. Înfățișarea lui Teseu exprimă un dispreț neamestecat — dar cu siguranță ar trebui să existe un amestec de furie* În colorarea pictorilor francezi există adesea un mare efect — dar apoi este aproape întotdeauna un efect neplăcut; — pozele lor sunt toate giare și luminoase; par să disprețuiască sau să

nu cunoască clarobscurul — acel management delicat al luminii și al umbrei care dă obiectului relieful naturii. David este liderul acestui stil și îl depășește pe Fuselies Fuseli în extravaganța suprasolicitată a atitudinilor sale. Gerard este cel mai celebru artist al zilelor noastre, atât în istorie, cât și în portrete. M-am străduit în zadar să văd bătălia lui de la Austerlitz, despre care mi se spune că este cea mai bună lucrare a lui; dar i-am văzut Intrarea lui Henric al IV-lea. în Paris și portretele Mademoiselle Mars și altele. Există mult merit în Lucrările sale în bpth fel.

24.. A vizitat Camera Deputaților; — o sală spațioasă, de formă semicirculară, frumos amenajată cu o abundență de marmură și decorată cu statuile lui Licurg, Solon, Demosthenes, Brutus, Cato și Cicero. Scaunul președintelui și birourile secretarilor ocupă baza

a senricîrdei ; în care scaunele membrilor sunt dispuse în rânduri semicirculare, ridicându-se unul deasupra celuilalt, cu fața spre președinte. Cele două bănci centrale de pe podea, chiar vizavi de tribună, răspund la Banca noastră Tредевгу și sunt înscrise ministerului. Deasupra este o galerie spațioasă pentru public. Ora lor de întâlnire corespunde cu cea a. propria noastră Cameră a Comunelor, într-un timp mai puțin la modă decât în prezent. Ușile sunt deschise la ora unsprezece și jumătate; președintele preia scaunul ispășire;.și dezbaterea lor este dusă la sfârșit până la ora cinei. Camera nu s-a scuturat de toate rămășițele stratocrației imperiale. Tobe a anunţat intrarea preşedintelui, care a fost urmat de doi sejeanţi la arme. Rochia lui este uniforma simplă a Camerei — o haină albastră brodată — fără perucă sau rochie. Aceste adjuncte nu pot contribui cu nimic la o demnitate nativă a persoanei, dar ele nu sunt lipsite de folosirea lor în aprovizionarea deficiențelor obișnuite ale naturii. Nimic mai puțin demn decât înfățișarea și manierele președintelui francez, care s-a împiedicat de treptele spre scaun, cu aerul unui lacheu grăbit să răspundă la nemulțumirea amantei sale. Afaceri private, și prezentarea petițiilor, ocupate

Ле Casa utilei două ore; la care oră ministrul își luase locurile, iar președintele a anunțat ordinea zilei.

Ministrul poartă o uniformă distinctă de cea a Chamberí și au dreptul de a vorbi, dar nu pot vota. Adunarea avea mai degrabă o înfăţişare neîntreruptă; unii membri fiind în uniformă, iar alții nu; căci costumul este strict necesar doar celor care au de gând să urce pe tribună. Dezbaterea a fost plictisitoare și obositoare; primul vorbitor și-a citit discursul dintr-o hârtie scrisă și a stăruit timp de o jumătate de bour, deși era clar că nimeni nu a acordat nici cea mai mică atenție unui cuvânt pe care l-a rostit. A urmat apoi un orator extempor, care a vorbit cu forță, animație și efect considerabile; dar montarea tribunei — care este aşezată imediat sub scaunul preşedintelui, astfel încât oratorul n eòe s sarily îi întoarce spatele — are un efect rău; elimină impresia vorbirii care provine din impulsul imediat al vorbitorului și dă ideea unei arangi premeditate, care este întotdeauna plictisitoare.

La Fayette stătea în partea stângă a Camerei, care este umplută de jRadtcafo, sau după cum francezii le dețin, Libéraux; in timp ce. opus

băncile, pe partea dreaptă, sunt ocupate de partidul Vitra Royaliat. Este imposibil să nu privim, cu interes, acest prim copil al Revoluției, care a fost bine comparat cu Satum care-și devorează copiii, pentru că însăși existența lui este un [miracol] permanent; și excită genul de sentiment produs de vederea unui stejar venerabil, că. a supraviețuit furiei unei furtuni, prin care copacii minori ai pădurii au fost distruși.

Contele de Causes, ministrul popular al zilei, nu are mai mult de treizeci și opt de ani; fiind sub vârsta prescrisă pentru un deputat. El este marele erou al centrului, care este compus din acel partid al Camerei numit constituționaliști, care ar trebui să fie independenți. Va fi fericit pentru Franța dacă partidul său va fi într-adevăr compus din bărbați, care nu au păreri interesate. mulțumesc, se mulțumesc să „țrint boațul și să stea liniștit și, prin dispoziția jydiçious a greutății lor, împiedică vasul să se aplece prea mult spre șide regaliștilor radicali din dreapta, sau republicanii radicali din stânga. Este. un astfel de partid, întemeiat pe principii mai degrabă decât pe oameni, și care își oferă sprijinul, deoarece poate percepe pericolul de la invadarea oricăruia dintre partidele ultra ale statului, care poate singur pre-j

1819.] PARIS—CAMERA DEPUTAȚILOR^ 281 șerveți o constituție mixtă de a fi ruptă în* piese de nebunia democrației sau de a se scufunda pentru totdeauna în somnul de moarte al despotismului·

Un astfel de corp de oameni este necesar mai ales în Franța, pentru a tempera excesele ascendenței de partid; căci în Franța, partidul aflat la putere este atotputernic. Niciodată nu s-a văzut un asemenea pământ pentru rătăcire; nimic nu poate egala rapiditatea. contagiune, care se arată într-o competiție imediată între toate clasele pentru a se situa de partea celor mai puternici. Această lipsă totală de atașament de partid a permis deseori unei minorități îndrăznețe, prin aparența de putere, să sperie națiunea să se supună unui jug, căruia i-ar fi fost suficient un efort mărunt. se descotorosi de. Nu este nimic mai surprinzător în istoria strânsă a Revoluției Franceze, decât obrăznicia dezgolită, cu care câțiva demagogi îndrăzneți s-au descurcat de soarta celorlalți compatrioți; cu excepţia cazului în care era baza, şi apatia çowardly, cu care marea masă s-a supus cuţitului măcelarilor lor. Permiteți-ne. Auzi cum se exprimă doamna Roland, cea mai amabilă și cea mai entuziastă dintre partizanii libertății, descriind oribilele masacre ale prizonierilor din septembrie 1792:

„Totuși, masacrele au continuat la Z*Abbaye* de duminică seara până marți dimineața; la Farsa, mai mult; la JBicétret timp de patru zile. Tot Parisul a fost martor la aceste scene oribile realizate de un număr mic de călăi. Tot Parisul a lăsat s-a întâmplat — tot Parisul era blestemat în ochii mei și nu mai speram că libertatea se va instaura

printre lași, insensibili la ultimele ultraje ce puteau fi făcute umanității; spectatori reci ai atacurilor pe care i-ar fi avut curajul a cincizeci de oameni înarmați. ușor de prevenit: — Faptul este că zvonul despre o presupusă conspirație în închisori, oricât de improbabilă era, anunțul afectat al îngrijorării și mâniei oamenilor, i-a ținut pe toți în stupoare și a convins în adâncul casei sale că oamenii erau cei care acţionau; luând în considerare toate lucrurile, nu erau două sute de brigani pe toată această expediţie infamă.Deci nu prima noapte m-a uimit: ci patru zile!—şi oameni curioşi s-au dus să vadă. acest spectacol!* — Nu, nu știu nimic în analele celor mai barbare popoare comparabile cu aceste atrocități.” Până la urmă, e ușor de crezut, e timid egoist, și este în mare parte de acord, este originea deciziei inițiale de a disprețuitoare a Muntelui.

a supune, a interzice și a coridem pe tot adversarul său. Aceeași fadffity de supunere oricărui jug, a fost exemplificată în ultimul timp în cel mai izbitor mod la ieșirile și intrările regilor rivai; care au fost conduse la Paris după aceeași manieră liniștită și fără sânge, în care acele lucruri sunt în general expuse pe scenă. .Madame de Staël, în descrierea caracterului francez, nu omite această trăsătură izbitoare. „ Les Français/' spune ea, „ sont peu disposés à la guerre civile, parce que chez eux la majorité entraîne presque toujours la minorité ; le parti qui passe pour le plus fort, dévient bien vite tout puissant, car tout le monde s'y réunit.”

' 26. Seara la Théâtre Français* Când se interpretează o piesă preferată, este necesar să fii la ușile cu ceva timp înainte ca acestea să fie deschise. Dar candidații la locuri au bunul simț de a percepe inconvenientul throiigingului într-o manieră dezordonată, iar regula stabilită este de a forma à la coada, așa cum se numește; adică într-o coloană de doi a-sâni, şi fiecare este obligat să-şi ia locul în spate, în ordinea în care soseşte. Aceasta se face cu atâta ordine și regularitate cât s-ar observa într-un regiment de soldați; ca urmare a .care intreaga afacere este con·

dus fără cel mai mic tumult și cu ușurință tuturor. Este adevărat că gens ii&rmes prezent are autoritatea de a aplica această regulă, dacă ar fi vreo persoană atât de nemotivată încât să refuze respectarea; dar creditul stili gréât se datorează francezilor pentru adoptarea gata a ceea ce este rațional. Piesa a fost Joanne d'Arc. Mademoiselle Duchesnois a fost eroina și o eroină extrem de urâtă a făcut-o; dar defectele corporale sunt de mică importanță dacă sufletul este de temperament potrivit. Când acesta este cazul-r-

„Pritchard este elegant și Garrick are șase picioare înălțime.”

Fața ei, oricât de simplă, este capabilă de o varietate considerabilă de expresii; și, ceea ce are mai multă importanță decât frumusețea, este multă minte în chipul ei; căci acest lucru este absolut necesar să ne stârnească interesul și simpatia. Cine poate simpatiza cu un nebun, chiar dacă este un nebun destul de? Duchesnois a atras multă apreciere și a meritat-o; ea se simte drept și are facultatea de a exprima ceea

ce simte. Aceasta este măsura meritului ei; dar bere,. acolo unde există atâta declamație nefirească, stilul ei apare în cel mai mare avantaj.

Mademoiselle Volnais, de exemplu, cu un plinuț

1819.]   PARÍS—THEATRE FRANÇAIS.283

fața drăguță lipsită de sens/ își cântă partea, fără un sentiment sau înțelegere mai aparent decât un papagal.

La Fond, care este un mare favorit în rândul publicului, a jucat Talbot cu ceva care semăna foarte mult cu spiritul și demnitatea; dar nu-l poate ascunde niciodată pe actor; el este tot „stăpânit și urlă și vocea lui, deși are o busolă mare, este aspră și neplăcută. Aluziile politice de care piesa este plină, în special denunțurile prophétie ale lui Joanne împotriva Angliei, au fost captate cu nerăbdare de public și aplaudate rancoros. Trebuie să fie nevoie de toată vanitatea francezilor să stea și să asculte, așa cum a făcut publicul cu răbdare și complezență, cele mai pline și dezgustătoare lingușiri adresate sentimentelor lor naționale, în cel mai josnic și prost gust de capcane*. Chiar galeria din Anglia a crescut din plăcerea ei pentru acest gen de lucruri.

A urmat un nou post — „Les Femmes Par litigues un fleac destul de scris într-un limbaj elegant, care a fost livrat fermecător. Mademoiselle Mars și Mademoiselle Dupuis au jucat cu plăcere; Baptiste aîné se uită şi vorbea ca bătrânul domn pe care îl reprezenta ; iar Monrose a stârnit un hohot de râs fără să coboare la bufonare şi

S86   PARIS—ATRE. FRANÇAIS*[MAI,

ebrieature. Genul acesta de conversație. Comedia franțuzească este încântătoare j — este Natura în rochia ei beat — politicoasă — bine crescută — și sclipitoare.

Buț> în comediile unde este mai mult loc de expoziție de umor comic, actorii francezi sunt poate inferiori ai noștri. Vom căuta în continuare paraUele a ceea ce a fost Lewis, sau ce sunt Monden și Dowton; și chiar și în ceea ce privește Mademoiselle Mars, excelentă așa cum este în primele și cele mai înalte piese ale comediei, pentru care pare concepută de natură — fiind foarte frumoasă, foarte grațioasă și totuși perfect bine crescută, în personaje de arhivă și umor, s-ar putea să pună puțin mai multă inimă și mult mai multă atenție în reprezentările ei. Ne este dor de forța, bogăția și căldura actmg-ului doamnei Jordan. și punctul rafinat că avea arta de a da dialogului comic; care nu dorea decât împodobirile și buna educație a francezei Thalia, să constituie o actriță perfectă.

Punctul de perfecțiune s-ar găsi poate undeva între stilurile celor două națiuni. Ca să luăm un exemplu din Tortale; — celebra scenă dintre Tartuffe și Ebnire abia dacă este interpretată conform intenției autorului, de Damas și Mademoiselle Mars, și dacă cu siguranță

1819.] PARIS—TEATRU FRANÇAIS. gÿï ar putea fi colorat mai sus, fără a depăși modestia naturii. Dowton, în Cantwell* poate merge și el puțin:

departe cu Lady Lambert — și totuși cine se poate gândi că remembfera efectul produs de gestionarea sa a interviului? — dar Damas; în Tartuffe, nu merge prea mult cu Elnürç. Scena. „Vine întârziat:” bienséance, când este dusă prea departe, este o radiație în jurul gâtului tragediei și comediei. r Con* greve spune bine că o scenă de pe scenă trebuie să prezinte natura, dar în culori mai calde decât există în realitate. În special în Molière, poate în exclusivitate, côrriedienii francezi par să nu ajungă la autorul $ pentru că Molière este cel mai plin de umor dintre toate scrierile lor. El este Fielding-ul Franței și există o bogăție și o ticăloșie în jurul lui, care uneori sunt distruse în reprezentare.

S-ar putea să fie necesar să cercetăm cauza declinului universal al artei de a acționa, în timpul epocii actuale. Franța are doar doi interpreti care sunt mult peste mediocritate; dar sunt excelente; -— Taima în tragedie și Marte în comedie. În ceea ce privește restul, deși mulți au o parte considerabilă de merit, le putem trece în tăcere, cu excepția lui Potier; cine este, ca el deșeryeș a fi¿ a

Preferat pr odigios în farsă și caricatură, dar avem o ediție mai bună a lui Potier decât francezii înșiși, în propriul nostru inimitabil Liston.

Opera franceză este cel mai splendid teatru din Paris; dar fereşte-mă de cântatul franţuzesc!-*-mai ales dacă e vorba de cântări de serions. Arthur Young, vorbind despre cântatul francez, îl descrie ca fiind „distorsiunile disonanței întruchipate” iar Rousseau abordează „lamentablechant Français” ca auzind mai multă asemănare „aux cris de la colique qu’aux transports des passions și în corurile lor există un grand roar-royal, de parcă toți ar fi avut colicul împreună. Aerurile ușoare ale operelor lor comice sunt, totuși, foarte plăcute; și există măcar acest merit în cântarea lor, că poți auzi ce spun. Aerele lui Gretry sunt încântătoare. Baletul operei franceze este perfect; — în dans, precum și în gătit, cred că trebuie să ne recunoaștem inferioritatea și nici să încercăm să rivalizăm cu francezii în agilitatea tocurilor. Am văzut, în grădinile din Tivoli, un pas de trois interpretat de doi bărbați și o dansatoare, pe picior. Piruetele de pe aceste picioare cu șapte leghe erau inexprimabil de ridicole; dar dacă difi-cultatea este marele deziderat în dans, acest stil, dintre toate celelalte, ar trebui să aibă dreptul la cea mai tare apiauze.

al 27-lea. Luvru, dezbrăcat de prada pe care Buonaparte și mirmidonii săi le adunaseră din toate părțile Europei, este încă o colecție nobilă. Galeria în sine - 500 de metri lungime - mărginită de imagini, este o priveliște magnifică.

Au mai rămas câteva exemplare frumoase de Rafael, Murillo, Titian și Salvator Rosa. Golurile prilejuite de restaurarea prăzii Italiei au fost umplute cu pictarea luxemburgheză a lui Rubens, care a aruncat multă muncă și colorare fină în alegorii fără speranță și incurabile; și lângă bucățile de mare din Vemet, care sunt atât de frumoase, încât nu putem, în timp ce le privim, să regretăm absența oricăror imagini.

Vederile sale asupra porturilor maritime îmbină toate frumusețile picturii cu cea mai exactă fidelitate a asemănării. Însă în piesele sale fanteziste el dă frâiele imaginației sale și se complace în orice varietate de nuanță și contrast; și este greu de spus dacă el este cel mai admirabil, în strălucirea caldă a sanshine--argintiile palide ale luminii lunii - adunarea mohorâtă a unei cețe - sau îngrozitorii împotriviți ai unei furtuni.

Nicholas Poussin este marele erou al școlii franceze de pictură. Există o duritate a man-vou ii. и

mai mult în generozitatea Lucrărilor sale, ceea ce le dăunează efectului — dar Potopul său este sublim. Există o solemnitate întunecată și teribilă, potrivită admirabil subiectului. Dezolarea universală este înfățișată printr-o selecție de câteva exemple ale imaginilor cele mai afectate, care onorează inima pictorului; care reprezintă dragostea — iubirea conjugală și parentală — ca fiind rezistentă prin încercări aB, exercitându-și energia până la urmă și copleșită doar în cele din urmă — de distrugerea tuturor lucrurilor. S-ar imagina aproape că Poussin ar fi dorit să ilustreze sentimentul lui Solomon: „Multe ape nu pot stinge iubirea, nici inundațiile nu o pot îneca”.

Există o imagine în Luvru de Lairesse, din care cred că Sir Joshua Reynolds trebuie să fi împrumutat ideea lui Garrick între Comedie și Tragedie.

Compoziția și aranjarea figurilor sunt atât de exact aceleași, încât asemănarea cu greu poate fi accidentală. Subiectul este Hercule între Virtute și Viciu; iar Sir Joshua nu a fost nici măcar în dificultate să adauge picioare la jumătatea lungimii originaisului; deși cu siguranță a îmbunătățit vice-ul lui Lairesse, în figura sa extraordinar de fermecătoare a Thaliei.

Colecția de statui Luvru se poate lăuda încă

unele dintre cele mai frumoase exemplare de sculptură antică. Colecția Borghese, printre care se numără celebrul Gladiator de luptă și Hermafrodita, a fost cumpărată și adăugată la Muzeul Național de către Napoleon.

28. Înainte de a părăsi Parisul, ar trebui să-mi consemnez impresiile despre femeile franceze; care cred că trebuie să cedeze palma vecinilor lor englezi și italieni *. Ei vor prospețimea și delicatețea obositoare a primului; iar demnitatea şi entuziasmul voluptuos al celui de-al doilea. Orice frumusețe ar fi printre ei se limitează la clasele superioare, iar Grisette*... Trecând prin țară, eram pretutindeni înspăimântat de chipurile mizerabile ale țărănimii; deci spre deosebire de pozele romantice ale lui Sterne* Punctul în care doamnele pariziene susțin cea mai hotărâtă superioritate față de surorile lor engleze este în eleganța turneului lor; — și pentru această pretenție poate exista o fundație. Doamnele franceze, totuși, duc uneori prea departe aerul lor

frumos tocat; dar chiar și aceasta este mai bună decât extrema opusă, care ocazional este exemplificată în mersul cu pași mari al unei englezoaice. Ce a spus Rousseau despre Parisieni și despre spiritul de imitație care induce alte națiuni

a-și deforma figurile prin adoptarea deformărilor modei franceze, poate fi aplicată în zilele noastre; când fiecare englezoaică se chinuie să se cocoase, fără alt motiv, după cum s-ar părea, decât că frumusețea nativă a formei ei poate fi redusă la standardul francez de simetrie. „ Menues”, spune Rousseau, • vorbind despre Parisiennes, „plutôt que bien faites, elles n'ont pas la taille fine; aussi s'attachent-elles volontiers aux modes qui la déguisent ; en quoi je trouve assez simples les femmes des autres pays, de vouloir bien des modes faites pour cacher les défauts qu'elles n'ont pas.”

Este un fapt curios că, în 1814, doamnele engleze erau atât de stăpânite de o furie pentru a imita chiar și deficiențele surorilor lor franceze, încât au recurs de fapt la mijloace violente, chiar și pentru a vătăma sănătatea lor, pentru a-și comprima sânul frumos. cât se poate de fiat și distruge fiecare vestigiu din acele farmece, pentru care, dintre toate celelalte femei, sunt poate cea mai îndatorată naturii.

Apar femeile franceze, ceea ce cred eu că sunt cu adevărat, amabile, pline de dispoziție și afectuoase; dar uşoară, volubilă, capricioasă şi neînsemnată. Fără să fi aruncat în întregime haina virtuții, ei

purtați-l atât de lejer încât să admită libertatea, ceea ce ar șoca delicatețea unui bărbat mai rezervat. Nicio femeie din Paris, cred, nu s-ar simți jignită de orice propunere, dacă ar fi făcută d'une certaine manière, et d'un air bien. comme il faut ;—deși nu rezultă în niciun caz că propunerea ar fi acceptată; căci, după cum spune doamna Sullen, în piesă, ? se intampla cu femeile ca si cu meh ; cei mai mari vorbăreți sunt adesea cei mai lași, și există un motiv pentru asta: acele spirite se evaporă în vorbărie, ceea ce ar putea face mai rău dacă ar urma un alt curs.” Dar nu pot exista descrieri ale personajelor naționale fără excepții; — Doamnele Ney și Lavalette, în aceste zile, și Doamnele La Roche Jacquelin și Roland, în zilele Revoluției, pot contesta o comparație cu cele mai frumoase nume care au împodobit vreodată analele femeii.

Căsătoria, dacă se poate lua dovada jurnalilor, pare a fi o afacere obișnuită de reclamă. Am selectat trei din opt într-o singură lucrare; — și tot din partea doamnelor.

„Une demoiselle bien née et aimable, având 120.000 franci de bine, desire épouser un homme âgé et riche.”

“ Une demoiselle de 24 ans, jolie et d'une édu

cation distinguée, ayant 40.000 franci comptant, et par la suite, 200.000 franci, désire'épouser un jeune homme aimable, et ayant de la fortune."

„Une demoiselle, de 19 ani, sans fortune, mais jolie, aimable, et bien élevée, désire épouser un homme âgé, et assez aisé pour pouvoir firn» quelque bien i sa mère."

Poate că àgi înseamnă nu mai mult decât cuvântul nostru îmbătrânit, așa cum este aplicat unui cal.

Acest lucru poate fi suficient ca exemplu; — din partea domnilor, lucrarea nu a oferit niciun fel de adveróse-ment.

29. Următorul document, preluat de la Bibliothèque Historique, va arăta în ce măsură înfricoșătoare se desfășoară jocurile de noroc la Paris în prezent.

BUDGET DES JEUX PUBLICS.

ETAT DES FRAIS ANNUELS DES JEUX DE PARIS.

7 Tables de Trente-et-un.

9 De Ruleta.

1 Passe-Dix.

1 Craps.

1 Creps.

1 Biribí.

20

Aceste douăzeci de tabele sunt distribuite în jurul Parisului; minimul stabilit ca miză, variază de la un Napoleon la un sous; pentru ca fiecare om să găsească o masă potrivită averii sale. La unele, femeile sunt admise și este inutil să descriem efectul pe care astfel de instituții trebuie să-l aibă asupra morei orașului. Cheltuielile curente ale acestor unități sunt calculate la nu mai puțin de 1.551.480 de franci pe an. Și pe lângă acestea mai există „ óαíZ," sau datoria față de guvern, 6.000.000 de franci; iar sporul pentru cauțiune 166.666 franci; făcând împreună suma enormă de 7.718.146 de franci.

Din documente reiese că câștigul mediu al tabelelor este de 800.000 de franci pe lună, în valoare de 9.600.000 de franci pe an; care, după scăderea cheltuielilor, 7.718.146 franci, va lăsa un profit clar de 1.881.854 franci. Și totuși, în ciuda acestei logici fără răspuns a

cifrelor și a faptelor, există în fiecare zi victime proaspete, care sunt suficient de îndrăgostite încât să creadă că este posibil să contrabalansăm avantajul pe care îl deține banca, printr-o gestionare judicioasă a puterii pe care jucătorul o are. trebuie să-și modifice miza. Aceasta este o eroare fatală. Căci, deși este obișnuit să vorbim despre incertitudinea întâmplării; yeț, într-un mod nelimitat

serie, întâmplarea devine certitudine; iar doctrina șanselor se întemeiază pe aceleași legi generale și imuabile care conduc toate operațiile materiei. Există un mic pamflet publicat la Paris, care ar trebui să fie citit de orice om care trebuie să se convingă că cel care joacă împotriva mesei trebuie, pe termen lung, să fie făcut cerșetor.

al 30-lea. „Zelul de a distruge” lucrează foarte mult peste Paris, încercând să distrugă renumele lui Napoleon; și într-adevăr să transforme însemnele imperiale în embleme în cinstea Bourbonilor. Astfel, N. este universal schimbat într-un H. pentru a-i face un compliment lui Henri Quatre, de care nu are nevoie; iar Albina este transformată într-o floare de lis. De asemenea, bas-reefurile, care comemorează realizările fostului împărat, sunt dărâmate fără milă. Există ceva jalnic în această desfigurare, care nu merită prea mult celor care au comandat-o. Nu este numai rău judecată, ca fiind socotită să graveze mai adânc pe tăbliţele memoriei recuHec-tia acelor fapte, care sunt astfel tratate nevrednic; dar încercarea este vădit imposibilă. Ail Paris savoare a lui Napoleon; de exemplu— ce se poate face cu coloana în. JPZace

1819.] FÂNTÂNA ELEFANTULUI. 397 Vendôme? — se poate presupune că steagul alb de pe vârful lui va șterge amintirea că acest stâlp era compus! din 1.300 de piese de tun luate de Napoleon la bătălia de la Austerlitz ?

Acest subiect a fost bine tratat în scrisoarea către Ducele de Wellington, care a fost atribuită lui Fouché Quand on a été subjugué par Napoléon, il ya peu de jugement à le dénigrer—plus on cherche à l'abaisser plus on s'avilit soi -eu eu; —le voyageur sourit de pitié en voyant efiacer à grands frais les aigles, qui se trouvent sur les mo- numens qu'il a réparés ou élevés :—comme si la mémoire des faits devait périr avec les aigles!” Aceeași lucrare de distrugere a fost desfășurată la Panteon, unde finele basoreliefuri mitologice au fost îndepărtate, deși exemplul Sf. Petru de la Roma ar putea fi invocat în justificarea lor; iar inscripția de pe friza porticului — „Aux grands hommes la Patrie reconnaissante” — este pe cale să dea loc unui motto mai loial și mai legitim.

Printre lucrările neterminate ale lui Napoleon se numără Fântâna pe care el intenționa să fie ridicată pe locul Bastiliei. Această fântână urma să fie formată dintr-un elefant enorm, al cărui model este acum văzut în ipsos din Paris, pe:

locul unde stătea înainte Bastile. Are șaptezeci și doi de picioare înălțime; thejcf (Seau este prin nările trunchiului său; rezervorul, în

turn pe spate; iar unul dintre picioarele lui conține scara, pentru a urca în camera mare din corpul său. Elefantul urma să fie executat în bronz. , cu colți de argint, înconjurați de lei de bronz care urmau să expectoreze apa dintr-un cistem în altul. Este remarcabil, cât de puține persoane care locuiesc lângă Bastilie știu despre detaliile care s-au întâmplat la preluarea acelei. loc de către populație — un eveniment care s-a întâmplat cu atât de scurt timp în urmă. Și, în relatările care au fost publicate, abia dacă există o împrejurare care să fie spusă în același mod de vreo doi naratori.

De pe locul Bastilei, m-am dus la manufactura Tapisseriei Gobelin. Este extrem de curios să văd operațiunile acestei fabrici. Materialul pe care se lucrează tapițeria constă doar din fire simple; care sunt așezate pe un cadru, peste care se apleacă muncitorul. Conturul modelului este marcat cu cretă neagră, pe fire; iar cel mai rău fiind gata rulat, artistul îl lucrează apoi în diferitele nuanțe adecvate, fără altă direcție.

1819.] PARIS — SURDO ŞI MUTUL. 299 să-l ghideze decât un model colorat care atârnă lângă el. Partea extraordinară a lucrării este că el produce efectul dorit, folosind cele mai strălucitoare culori și cele mai blânde gradări de nuanțe, cu cea mai fericită utilizare a luminii și umbrelor, fără să privească latura echitabilă a operei sale în progresul ei;— căci este interiorul, care este mereu lângă el.

5 iunie. Am vizitat Instituția pentru Surzi și Muți; — cea mai interesantă dintre toate unitățile din Paris. Sistemul de educație, inventat de binevoitorul abate de l'Epée pentru educarea acestor copii neputincioși, excluși, după cum s-ar părea, prin natură, de la principalele surse de informații, a fost urmărit cu același succes de către abatele Sicard . . Dificultatea constă în mod evident în stabilirea unui mediu de comunicare cu mintea elevului. Abatele de l'Epée, care, fără preferinţe, patronaj sau alt sprijin decât cel al propriilor mijloace patrimoniale, şi-a dedicat viaţa şi averea întreţinerii şi educaţiei unui mare aşezământ casnic de surzi şi muţi, a depăşit cultul dificil. , și a inventat o metodă de transmitere a ideilor către minte, prin intermediul semnelor vizibile. Acest lucru se face prin scrierea numelor lucrurilor și, printr-un sistem regulat de semne, stabilirea unei conexiuni

între cuvintele scrise și ideile pentru a fi entuziasmat de ele. Acest sistem de ingenie pare la prima vedere a fi practic impracticabil; dar, așa cum a observat bine abatele, „conexiunea dintre idei și sunetele articulate, care sunt mijloacele obișnuite prin care acestea sunt excitate în minte, este la fel de arbitrară ca cea dintre aceste idei și caracterele scrise pe care le repteseiit. ei la ochi.”

Mintea odată stocată cu idei și un canal de comunicare stabilit, elevul este în curând învățat - ceea ce poate fi numit partea mecanică a educației sale - utilizarea și exercitarea organelor vorbirii; și întrucât se constată că privarea oricăruia dintre simțuri produce o mai mare viteză în cei care rămân, simțul văzului devine la surdo-muți atât de acut, încât ei pot vedea răspunsul persoanei cu care conversează, observând. mișcarea buzelor.

Unele dintre definiții, care sunt consemnate ca răspunsurile improvizate ale lui Massieu și Leclerc, doi dintre cei mai celebri elevi ai lui M. Sicard, la examenele publice, sunt în același timp exacte și frumoase. To exemplu câteva; 'Eternité—un jour sans hier ni demain ; Reconnoissance—la mémoire du cœur ; Les sens—des porte-idées.

Multe dintre definițiile acestor elevi au

fost inregistrat; dar nu există niciunul mai demn de consemnat decât răspunsurile pe care le-au dat la următoarea întrebare: „ Quelle différence y at-il entre le désir et l'espérance V9 Replica lui Massieu este remarcabilă pentru acuratețea metafizică și discriminarea plăcută: „ Le désir est une inclination du cœur; Vespérance—une confiance de l'esprit.” Ze-clercs mswer afișează mai multă imaginație și este într-adevăr mai puțin o definiție decât o ilustrație; — dar este o ilustrație frumoasă: „Le désir est un arbre en feuilles; Γ espérance—un arbre en fleurs ; la jouissance—un arbre en fruits.”

Realizările intelectuale ale acestor persoane provoacă cel mai puternic argument împotriva acelor doctrine care ne-ar convinge că sufletul omului este doar restul organelor simțului. Dacă ar fi nevoie de vreun argument suplimentar pentru a ne convinge de natura immaterială a ființei gânditoare din interiorul nostru, l-am putea găsi cu siguranță în exemplul oferit de surdo-muți; ceea ce pare să dovedească că existența sufletului este independentă de simțuri; — deși excitarea lor poate fi necesară pentru a-i stinge puterile și un anumit aparat material este necesar pentru manifestarea facultăților sale.

- S-a afirmat, ca o coincidență singulară,

că un elev surd și mut, fiind rugat să-și definească ideea despre sunetul unei trompete, a comparat-o cu culoarea roșie; ca Sanderson, faimosul orb Mathematica! Profesor, obișnuia să-și explice ideea despre culoarea roșie, asemănând-o cu sunetul unei trompete.

Apoi am mers cu mașina la Hotel Dieu, unul dintre cele mai mari spitale din Paris. Fiecare lucru era îngrijit și curat; Mobilierul patului era alb și părea proaspăt și sănătos. Mergând prin saloane, deși erau multe de afectat ochiul, nu era nimic care să jignească vreun alt simț.

Francezii se laudă cu multe dintre realizările lor chirurgicale; și într-adevăr, campaniile lor trebuie să le fi oferit cele mai ample oportunități de practică și experiență.

Cred că au introdus o îmbunătățire, care a fost găsită de mare beneficiu în practica militară; aceea a amputației imediate înainte de a avea loc inflamația; în opoziție cu vechiul sistem de așteptare stabilit, inflamația se potolise.

al 7-lea. A părăsit Parisul spre Dieppe, mergând pe drumul de jos către Rouen; care trece de-a lungul malurilor Senei și abundă mai mult în pro-

spect, decât oricare altul pe care l-am văzut până acum în Franța; deși acest lucru nu spune mare lucru în favoarea lui. Dar vederea la Rouen, de la o înălțime de aproximativ o legă de ea, este foarte frumoasă și poate fi admirată în orice parte a Angliei. Normandia, într-adevăr, în multe dintre trăsăturile sale, are o asemănare izbitoare cu Anglia; iar asemănarea crește pe măsură ce înaintezi de la Rouen spre Dieppe, prin valea verde și fertilă, bogată în pășuni și livezi și populată de lucrătorii de bumbac, prin intermediul cărora francezii speră să rivalizeze cu superioritatea noastră de mult stabilită în manufactura respectivă.

Ajuns acum la Dieppe, ultima etapă a teritoriului francez, m-aș despărți de ei de bună dispoziție. Există câteva trăsături de caracter amabile, care sunt universal răspândite și trebuie să-l lovească pe cel mai obișnuit observator. Ei sunt, aproape fără excepție, un popor temperat; și, cu wiije la comandă, care poate fi cumpărat aproape de nimic, rareori beau în exces. De asemenea, trebuie mărturisit că ei sunt mult mai amabili și mai blânzi în tratarea părții brute a creației decât ordinele inferioare ale țării noastre; și într-adevăr, aspectul animalelor limitează această părere; pentru tine .nu le vezi niciodată

obiect mutilat, cu genunchii rupti, mizerabil — victimele temperamentului prost și al relelor tratamente — care atât de des șochează pe cineva în Anglia.

Din nou — dacă francezii au o cotă de vanitate mult mai mare decât. vecinii lor insulari, ei sunt cel puțin nepătați de acel tip ridicol de mândrie care prosperă atât de prodigios în Anglia - punând un prost în fermentație și umflandu-l cu idei umflate de importanță personală; - pentru că nimeni aici nu este mai presus de a vorbi civilizat cu inferior lui, cât de mare ar fi distanța dintre ei. De asemenea, francezii manifestă, în multe cazuri, o disprețuire demnă de laudă față de aspectul exterior, față de care englezii, din pride sau mauvaise honte, practică o supunere atât de obsequioasă. haina lui, înălțimea locuinței sau moda echipamentului său.

Dacă nu am văzut altceva de menționat cu lăudare, s-ar putea să fi fost orbit de prejudecățile naționale; căci cred că este dificil, dacă nu. imposibil, să dobândești acea imparțialitate completă care este atât de necesară în căutarea adevărului. S-ar părea că un cap de bărbat. era ca un castron, și că el a venit pe lume cu o anumită părtinire infixată de mâna naturii însăși. Acest

părtinirea în capul unui englez îl dispune să nu-i placă orice lucru care aparține unui francez. Mărturisesc, până când am locuit în Franța, obișnuiam să cred că această prejudecată a fost dusă mult prea departe;

dar o las cu o dorinţă cea mai devotată ca să nu fie niciodată ghinionul meu să locuiesc din nou în ea; și o speranță foarte puternică că sentimentul național, care ne-a păstrat atât de mult timp un popor distinct în toate obiceiurile, sentimentele și principiile noastre, poate continua să fie prețuit pentru mult timp; și ca sentimentul sănătos și suficient al iubirii de țară să nu poată fi niciodată râs din față de prostiile deșarte și vizionare ale filantropiei universale.

al 9-lea. Dieppe. Labor ultimus ! — A urcat pe stâncă pentru a înăbuși furtuna care vine din Anglia Veche. „O, Anglia! Anglia! mie de libertate — tu climat de bun simț — tu cea mai duioasă dintre mame și cea mai blândă dintre doice — cât de mult vreau să te îmbrățișez din nou! Și totuși, acum, că sunt la douăsprezece ore de tine și că te pot aborda cu o sănătate superioară și perspective mai strălucitoare, simt un amestec strâns de teamă și anxietate. Cine nu a simțit, deși despărțirea de prieteni este cea mai grea dintre toate încercările, că întâlnirea din nou nu este lipsită de neliniște; mai ales după o lungă absență de la cei cu care ne VOL. II. X

ați avut obiceiul constant de a gândi, de a vorbi și de a acționa? Într-o astfel de situație, omul se teme să nu-și găsească prietenii, sau să nu-și găsească prietenii*, schimbat; ca nu cumva absența ar fi făcut o astfel de decalaj în lanțul care i-a unit în legăturile de afecțiune, încât să fie îndoielnic dacă legăturile se vor potrivi vreodată împreună. Cred că am fost condus în acest șir de gândire de un pasaj din Atala, o cărțișcă sălbatică cu prostii încântător de romantice, de Chateau-briand: — „Mais que parle-je de la puissance des amitiés de la terre? Iluzie! Chimère! Rêve d'une imagination blessée! Vanité des vanités! Si un homme revenait à la lumière quelques années après sa mort, je doute qu'il fût revu avec joie par ceux-là mêmes qui ont versé le plus de larmes à sa mémoire ;—tant on forme vite des autres liaisons —tant l' inconstance este naturelle à l'homme !” Dar pachetul este gata, iar vântul este favorabil...

Iunie 10. La bord. Stâncile din Dieppe sunt la fel de albe ca cele din Albion; un nume pe care ni s-a învățat a fost aplicat propriei noastre insule din ceva ciudat și remarcabil prin culoarea stâncilor sale. Această asemănare a materialelor întărește ideea că, într-o perioadă îndepărtată, marea a izbucnit prin strâmtori și

ne-a despărțit de continent;-un gând care este bine exprimat de Mason, când face ca vechiul ocean să rupă Britannia

----— „ din Galia reticentă

Și roagă-i să fie regina lui.”

Fie ca ea să-și păstreze sceptrul! — și să continue să inspire astfel de sentimente care se ridică acum în mine în apropierea țărmurilor ei și să mă facă să mă bucur de reflecția că m-am născut englez:

. De aceeași generație și sânge vă doresc ãvcu!

SFÂRȘITUL.

https://neculaifantanaru.com
https://neculaifantanaru.com/en/